Cooperation with Other Governments: Neutral European: Sweden, Vol. 2, (Last Part), Folder 2

00030

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

848/ICO/MET

AMERICAN LEGATION
Stockholm, Sweden
October 3, 1944

Mr. John W. Pehle
Executive Director
War Refugee Board
Washington, D. C.

Dear Mr. Pehle:

There are enclosed several articles and translations which may be of interest to the Board.

Sincerely yours,

Iver C. Olsen

Iver C. Olsen
Special Attaché for
War Refugee Board

Enclosures - 8

00037

SOURCE: Stockholmstidningen, September 7, 1944

All Jews in Hungary of the age of 14-70 have been ordered to work on defense establishments.

00033

ALLA JUDAR I UNGERN i ålder 14—70 [illegible] inkallats till arbete på försvarsanläggningar.

0 0 0 3 3 9

SOURCE: Morgon-Tidningen, September 16, 1944

[illegible] HOME COUNTRY.
[illegible] SIONISTS HOPE TO GET SUPPORT FROM
THE SWEDISH PEOPLE.

The Swedish section of the Jewish labor organization Hechaluz, whose members are Zionists from Germany and the countries which are under Germany, have passed a resolution at their yearly meeting, expressing the hope that the Swedish people will support the organization's attempts to find a Jewish home-country in Palestine.

The resolution asks that Palestine should open its doors to Jewish immigration, as Palestine as the Jews' national home seems to be the only solution of the Jewish problem in the political, social, historical and humanitarian way. The resolution also says that the Jews do not want to take work from Palestine's laborors, nor will they force them to leave their land. But the Jewish people demand the establishment of their political, social and historical rights. The resolution demands that the Jewish Agency should be allowed to lead the Jewish immigration to Palestine and to take over responsibility for colonization. This is necessary if Palestine is to become a commonwealth in a democratic world.

000340

Palestina bör bli judiskt hemland

Zionisterna hoppas på det svenska folkets stöd.

Svenska avdelningen av den judiska arbetarorganisationen Hechaluz, vars medlemmar äro zionister från Tyskland och av detta land behärskade länder, har vid sitt årsmöte antagit en resolution, vari uttrycks en förhoppning om att det svenska folket skall stödja organisationens strävanden att skapa ett judiskt hemland i Palestina.

I resolutionen begärs att Palestinas portar öppnas för judisk invandring, då Palestina såsom judiskt nationalhem erbjuder den enda positiva lösningen av det judiska problemet i politiskt, socialt, historiskt och humanitärt hänseende, sägs det. Vidare påpekas det i resolutionen att judarna inte vilja beröva de Palestinska araberna deras rättigheter eller driva bort dem från deras jord. Det judiska folket fordrar dock erkännandet av sina politiska, sociala och historiska rättigheter. I resolutionen krävs att Jewish Agency bemyndigas leda den judiska invandringen till Palestina och överta ansvaret för dess kolonisation. Detta är, sägs det, förutsättningen för att Palestina skall kunna utvecklas till en commonwealth i en demokratisk värld.

00034

SOURCE: Svenska Dagbladet, September 16, 1944

TRAGIC CAVALCADE OVER TORNE ÄLV.
REFUGEE STREAM IN FULL FOG.
HAPARANDA CAN RECEIVE UP TO
70 [illegible] A DAY.

Haparanda, September 15, 1944

A tragic cavalcade comes day and night over the frontier to Torne Älv. The fog is thick over land and water, people look like ghosts when they pass, trucks go over the bridge of Torne Älv to Haparanda. And they are loaded with children, who cry because they are tired, with old women, mothers and babies among trunks and baskets. The long foreseen big refugee stream from the north of Finland to Sweden has begun.

The lights from the cars shine through the fog on the bridge. The truck arrives and stops in front of the customs house in Haparanda. It is fully loaded. The faces of old women look patient as refugees' faces usually do. Next to them sits a young mother. She has a little hungry child on her knees. It is late and the child is sleepy. Two little girls look curiously upon the crowd which meets the car. Their eyes are fixed on the soldiers and the customs officers who have come for the first examination. A little girl is sleeping in a blanket among luggage and baskets. She cries slowly, a little sick girl who only wants to be in a bed.

The refugees in Haparanda all came from Rovaniemi and the first one is young Mrs. Sylvia Hillilä, schoolmaster Hillilä's wife. He is a cousin of the Governor in Rovaniemi. She comes in a little tradesman's car. She sits with little Helena Margita, 1 ½ year, next to the driver, but she gets out as soon as they arrive, opens the door of the tradesman's

car and there are the three boys Lero, Esko, Olli and the maid among the belongings. The boys look tired, but Mrs. Rillilä says that they have been on their way for a week. Last Friday morning they got the order of evacuation and went with a truck to Nedertorneå, where the Rovaniemi population lived in the school.

We expected the Rovaniemi population at 4 p.m., but the Finnish authorities must have given the signal to start rather late, because the real stream started at 5,30 p.m. Boats were ready at the Swedish side.

The evacuation staff must also take care of the refugees' animals. Haparanda has set up large pens for 3,000 animals. The Finns also bring their cats and dogs. It is terrible for an old woman to leave her beloved cat or for a family to leave their dog.

Everything goes smoothly. The customs officers quickly carry out the necessary formalities and the cars continue to the station where Lottas give the refugees chocolate and bread because the night is cold, especially for those who have left home and country.

In the big tent at the station the refugees sit around the tables and the Lottas give them as much food as they want. There are mostly young mothers - most of them working women from Rovaniemi - and they have many children. It is late but very few of the children cry, they have already learned to be patient.

"A week ago we got orders to pack, and since then we have not slept very much. We have in fact not slept for a whole week", says a young woman who holds her little boy in her arms. She speaks Finnish but I have brought an interpreter. "Last night at three o'clock we left. At the station we were put on a hospital train. I have never seen anything so overcrowded. We were sitting on each other and

00343

people were crowded in the corridors. It was a horrible journey. At last we arrived in Torneå where we got some hours' rest, and now we are here. At last I can stop worrying for the children. I can not tell how thankful I am".

When she says that the tears come again even if she tries to control herself. One must understand her. Even if this country is peaceful it is not her own. The future is so uncertain and her husband is at the front.

The oldest in the group is a woman, 73 years old, and more philosophic. She says:"I am so old that I take everything as it comes. I have not much more to lose, but I am so thankful to be here where we are so well received. Fine chocolate, fine 'smörgås'. The large sanitary place is near to the tent. It was used during the last war under the name "Lusitania". There the refugees undress and their clothes are burnt. They can bathe and wash, a thing which makes them very happy. When the doctors have examined them they leave for Iso Karsikkojärvi cantonment 1, 5 miles (Swedish) from the staion. Here beds are ready and they can sleep.

000344

Tragisk kavalkad över Torne älv, flyktingström i tjockt dimhölje.

Haparanda kan ta emot intill 7.000 pr dag.

HAPARANDA, fredag. (Sv. D:s utsända medarbetare) **En tragisk kavalkad drager i natt över gränsen vid Torne älv. Dimman sveper ett tjockt hölje kring strand och vatten, spöklikt skymta människor förbi, lastbilar fara på den enda bron över Torne älv — till Haparanda. Och lasten. Det är små barn, som sakta gny av trötthet, gamla gummor i svarta hucklen, mammor med spädbarn mitt bland väskor och korgar. Den länge väntade stora flyktingsströmmen från Nordfinland till Sverige har begynt.**

Långt bort på bron lysa billyktorna i dimman. Så småningom dyka lastbilens konturer upp, och med ett plötsligt ryck stannar den mitt framför tullpaviljongen i Haparanda. Den är högt lastad. Uppe på alla väskor, kassar, rutiga bylten och korgar klänga sig en massa människor fast. Några gummor i svarta schaletter och en schal virad kring livet sitta raka i ryggen, medan småttingarna luta sig mot deras knän. Gummornas knotiga ansikten ha det där tåliga, resignerade utseendet, som man så ofta ser hos flyktingar. Bredvid dem sitter en ung mamma. Hon har en liten unge i knäet, som barn är sömnig. Hennes lilla huvud halkar oupphörligt ned. Det är långt över hennes ordinarie sovtid. Två andra små tultor stirra nyfiket på den stora församlingen som möter bilen. Deras ögon hänga fast vid militärerna, som stå vakt, och tullmännen, som äntra upp för att göra en liten första undersökning av bagaget. Mitt bland väskor och korgar ligger en liten flicka insvept i filtar. Hon gråter sakta, en liten sjukling, som barn har en enda brinnande önskan: att få lägga sig till sängs i lugn och ro.

Flyktingarna i Haparanda komma samtliga från Rovaniemi köping och Rovaniemi landsförsamling, och den första i den långa raden är unga fru Sylvia Hillilä, maka till magister Hillilä i Rovaniemi, en kusin till landshövdingen. Hon kommer i en liten skåpbil. Själv sitter hon med den lilla Helena Margita, en liten 1½ års tös i famnen framme hos chauffören, men när de komma fram, springer hon hastigt av, öppnar skåpbilens dörr, och där innanför sitta de tre pojkarna Eero, Esko och Olli och hembiträdet bland koffertar, väskor, mattor och korgar. Pojkarna Hillilä se litet duvna ut, men fru Hillilä berättar, att de för en vecka sedan lämnade Rovaniemi. Förra fredags morgon hade de fått evakueringsorder, och sedan hade de åkt med lastbil till Nedertorneå, där man placerat rovaniemiborna i skolan.

Redan klockan 16 hade vi väntat rovaniemiborna, som samlats i Nedertorneå, men de finska myndigheterna tyckas ha givit startsignal ganska sent, ty inte förrän vid ½ 9-tiden började den verkliga strömmen. Samma var förhållandet vid de andra övergångsställena vid gränsen. På den svenska sidan lågo båtar och färjor redo.

1 500 kreatur drivas över bron.

Det är inte bara flyktingarna själva, som evakueringsstaben har att taga hand om utan också deras boskap. Här i Haparanda har man vid tullhuset ordnat stora fållor, som kunna rymma 3 000 djur, och tidigt i morgon bittida tåga stora kolonner kor och hästar, cirka 1 500 djur över bron åtföljda av sina skötare. Alla kreaturen äro märkta, och de olika byalagens kreatur föras så vitt möjligt samman. Till och med sina kattor och hundar få finnarna ha med sig. Det är annars ofta en hjärtslitande händelse, när en gammal gumma skall skiljas från sin älskade katt eller en familj från sin trogna hund. Svenska veterinärer stå redo att ta emot och undersöka de finska djuren, vilka så småningom föras vidare till uppsamlingscentralerna.

Ingenting får gå på en slump vid denna storinvasion. Soldater stå vakt kring bron, och tullare sköta kvickt och vant de nödvändiga formaliteterna, när bilarna rulla in. Allting går utan friktion. Man beräknar att i Haparanda kunna ta emot 3 000 personer per dag men i nödfall kan man ta emot ända upp till 7 000. Bilarna rulla nu vidare upp mot järnvägsstationen till det stora jättetältet, där lottorna ge flyktingarna choklad och smörgås, ty höstnatten är kall och kylan än mer genomträngande för dem som kriget tvingat bort från hem och fosterland.

"Vi ha knappt sovit på en vecka."

I det stora tältet på järnvägsområdet ha flyktingarna slagit sig ned på bänkar runt långborden medan lottorna servera dem så mycket mat de önska. Det är mest unga mödrar — de flesta arbetarhustrur från Rovaniemi med omnejd — och de ha stora barnkullar. Det kryller av smättingar, spädbarnen sova lugnt i sina barnvagnar och de större sitta helt ordentligt och städat. Det är ytterst få av barnen som skrika trots den för dem sena timmen. Även de ha lärt sig tålamod så små de äro.

— För en vecka sedan fick vi order att packa och sen har det inte blivit mycket sömn av. Vi har knappast sovit på en vecka, säger en ung fru som sitter med sin lille pojke i famnen. Hon talar finska men jag har tagit en tolk med mig och han översätter direkt det hon har att berätta.

— I går natt klockan 3 fick vi ge oss i väg. Först åkte vi efter häst till stationen och där kom vi på ett lasarettståg. Något så överfullt har jag aldrig sett. Vi satt på varandra och folk stod tätt, tätt i korridorerna. Det var en förfärlig resa. Så kom vi äntligen fram till Torneå och där fick vi vila några timmar och nu är vi här. Äntligen kan man känna sig lugn för barnen. Jag kan inte säga hur tacksam jag är...

När hon säger de sista orden börja tårarna komma och fastän hon försöker behärska sig kan hon inte riktigt hejda några snyftningar. Nog förstår man henne, även om hon kommit till ett lugnt land så är det dock inte hennes eget. Framtiden är så ovissa och mannen ligger vid fronten.

Den äldsta i gruppen är en 73 års gumma. Hons är mer filosofisk.

— Jag är så gammal så jag tar alting som det kommer, säger hon. Jag har just ingenting mer att förlora sen jag givit mig i väg hemifrån, men nog är jag tacksam för att få komma hit, där ni tar så väl emot oss. Fin choklad och fina smörgåsar.

Strax bredvid tältet ligger den stora sanitetsinrättningen, som redan förra världskriget var i bruk och då döptes till "Lusitania" av folkhumorn, ett namn som till den grad slagit igenom att man hör myndiga officerare kommendera: "Till Lusitania"! Och här klä nu flyktingarna av sig och deras kläder gå upp med hissar och direkt in i den stora betugnen. Under tiden få de bada och tvätta sig av hjärtans lust, något som uppskattas kolossalt ty efter nära ett dygns resa i överfullt tåg med småbarn så hysa alla en stark längtan inte bara efter lugn och ro och vila utan även efter vatten och tvål. Rena och nybadade få de sedan gå in till läkaren, som undersöker alla och envar innan de släppas i väg. När både bad och läkarundersökning äro färdiga äro också kläderna desinficerade och då blir det äntligen tid för flyktingarna att bege sig till Iso Karsikkojärvi förläggning, som ligger 1,5 mil från stationen. Där stå bäddarna färdiga och det är bara för de uttröttade mammorna, gummorna och smättingarna att krypa till kojs.

[illegible] Svenska Dagbladet, September 17, 194[illegible]

[illegible]

[illegible], September 16, 194[illegible]

[illegible] sitting with an old trunk in the [illegible] [illegible] and giving [illegible] child the breast. Her very old [illegible] does not [illegible] right upon her head, [illegible] and [illegible] over her dirty [illegible] and around her are seven children.

The boys have worn out mens' suits, the sleeves [illegible] long [illegible] the ground. The girl, eight years old, carries patiently her little brother who is only two years old. At the same time she watches the families' belongings: an old basket with the coffee can, the milk bottle, an enamel pan and a bundle with rag carpets. One of humanity's tragedies and one of the many refugee destinies.

Haparanda station on Saturday was transformed from an ordinary station into a tragic scene. A refugee train arrived just before three o'clock, crowded with 1,364 evacuees from Rovaniemi. On the train's roof were bicycles, bundles, trunks, perambulators, etc. Since the Swedish Government has given the population from Rovaniemi permission to evacuate to Sweden, stream after stream arrives in Haparanda, Karungi and Övertorneå.

Car after car arrives, more and more people came, young and old. Many children cry. The women and the children are poor, and this is not Swedish distress. Some of the children wear rags. It almost looks as if they had dressed up especially for a play. But this is no play, this is reality. Old and sick people are carried on stretchers. There is no complaint, the Finnish patience is not only a word, it exists. A boy is leaning against some trunks. He has a little dog in his arms, perhaps his only possession. Five minutes after the arrival of the train the first evacuee child was born.

00347

General Rosenblad's demands in his order to the soldiers who take part in the evacuation work, are that they should be kind and helpful towards men and animals, and the soldiers take this as a serious task. The "Kiosk" near the [illegible] emptied in a short time because the soldiers bought so much chocolate and sweets which they secretly gave the children. Even some of the policemen do the same.

It has one now and then in the tent, where the refugees get there first meal, that the soldiers rather shyly say: "[illegible] Kyvä" (please) because the General, besides good advices, also gave them a small Finnish-Swedish dictionary.

More and more people arrive in the tent. Doctor Hans Arnoldsson from Göteborg works with several assistants in the "[illegible]". All children under 16 years get injections against diphtheria. The refugees are carefully examined in case there should be some tuberculosis cases among them. But they have up to now been very healthy, and the doctor is satisfied.

It is really a consolation for the soul and for the eyes to come from the station to the already settled refugees, 16 [illegible] from the town. Here, the refugees are at home. The [illegible] for Sunday, the women have begun to arrange their [illegible] and the children play in the woods. The young women tell us about the evacuation.

Rovaniemi's white cows arrived this morning. After the [illegible] Finnish horses dragging wagons which are loaded with all sort of agricultural implements. Today 300 cows will be brought over to [illegible]. The refugees care very much for their animals.

After having seen the 20,000 refugees and the poor children in the refugee train it is good to know that Rädda Barnen takes part in the relief work. Everything seems to work very well. The refugees are very thankful that they have a home and food. The evacuation staff works day and night, because 1,700 refugees and 300 animals arrived on Saturday. Altogether 2,305 people and 1,450 animals have arrived in Sweden.

000348

Haparanda, Övertorneå, och Karungi.

HAPARANDA, lördag. (Sv. D:s utsända medarbetare) En fattig kvinna sitter på en gammal resväska mitt på plattformen vid Haparanda station och ger sitt minsta barn bröstet. Den urgamla hatten har åkt på sned, tårar och svett göra små rännilar i hennes trötta, tågsmutsiga ansikte och runt omkring henne skockas sju småttingar.

Småpojkarna ha utslitna, jättestora karlrockar, med ärmarna släpande på marken, den åttaårige stora syster kånkar troget på sin tvåårige lillebror, medan hon samtidigt håller ett öga på familjens medförda [illegible] en gammal korg med kaffepa[illegible], mjölkflaskan, en emaljerad panna [illegible] ett knyte med trasmattor. En bild av [illegible]t elände och ett av många flykt[illegible]den.

Haparanda station förvandlades nämligen på lördag middag från ett vanligt [illegible] stationsområde till en tragisk skådeplats. Strax före kl. 3 rullade ett långt flyktingståg in, till bristningsgränsen fullastat med 1 364 evakuerade rovaniemibor. Uppe på vagnstaken trängdes cyklar, barnvagnar, resväskor och knyten av alla kulörer och storlekar, helt i stil med tågets krigsmärkta utseende, förslitna vagnar med avnött färg och sjukvagnar av anno dazumal. Sedan svenska regeringen givit tillstånd åt befolkningen i Rovaniemi köping och landsförsamling att överflyttas till Sverige väller flyktingströmmen fram i kraftiga vågor vid Haparanda, Karungi och Övertorneå.

Nödens armé.

Vagn efter vagn kommes på sitt innehåll. Skaran på järnvägsvallen växer, ty den finska registreringen har man ej hunnit göra i Torneå, utan vid långa bord sitta finska damer och skriva för brinnande livet, medan flyktingströmmen som en lång orm ringlar förbi ned mot det stora mattältet för en första måltid. Kvinnorna ha slagit läger med sina barn omkring sig mitt bland alla väskor och korgar. Här och där sitter en gammal finngumma och röker på sin lilla korta pipa, ibland en gammal farmor eller mormor med en liten skara barnbarn. Man har svept in spädbar-

nen i schalar, och mödrarna sitta och vagga dem fram och tillbaka, men trots allt stiger en kör av förtvivlad barngråt, som fyller hela stationsområdet. Dessa ungar och mödrar bära fattigdomens stämpel och detta är inte någon vanlig svensk fattigdom. Somliga barn äro faktiskt klädda i något som närmast kan kallas lumpor. Ibland ser det nästan ut som om ungarna klätt ut sig för att spela teater, när pojkarna komma med rockarna släpande efter sig och flickorna i de mest underliga, komponerade kostymer, men detta är ingen lek, det är den bistra verkligheten. Då och då komma sjukvårdssystrarna bärande på någon gamling. Det är en makaber syn, dessa åldringar som likt vaxgula mumier ligga på bårarna eller som sakta stulta fram mellan armarna på sina hjälpare. Men ingen klagar, den finska tåligheten är icke någon myt, den existerar i rikaste mått. Lutad mot en hél bråte med flyttgrejor står en halvvuxen pojke, som bar en liten hundvalp i famnen, kanske hans enda jordiska ägodel. Och fem minuter efter det evakueringståget anlänt föddes det första finska evakueringsbarnet.

Olkas hyvä — var så god!

I en dagorder, som general Rosenblad utfärdat, uppmanas de soldater, som deltaga i evakueringsarbetet att visa vänlighet och hjälpsamhet mot både människor och djur bland flyktingsskarorna, och alla tycks ha tagit uppmaningen ad notam. Kiosken vid järnvägsstationen tömdes snabbt på sitt förråd av choklad och karameller, som soldaterna försiktigt smusslade till ungarna. En och annan sträng polis sticker också till de små en liten karamell.

Inne i tältet, där flyktingarna få sin första måltid, händer det då och då att soldaterna en smula generat, som svenskens sed är, mumlar fram ett olkas hyvä — var så god — ty soldaterna ha inte bara fått några goda råd från generalen utan också en liten finsk-svensk parlör med de vänligaste orden, och man är nu ivrig att praktisera sina nyförvärvade kunskaper.

I tältet samlas efter hand allt större och större skaror, släkt och bekanta hålla ihop, man äter och väntar på sanitetsbehandling. Inne i "Lusitania" arbetar dr Hans Arnöldsson från Göteborg med flera läkarassistenter för fullt. Alla barn under 16 år vaccineras mot difteri och snart får man upp två apparater för skärmbildsfotografering, så att eventuellt tuberkulos skall upptäckas i tid. Den ena skärmbildsapparaten är inbyggd i en buss, som far omkring bland uppsamlingscentralerna och fotograferar alla flyktingar. Hittills har det varit ett mycket gott hälsotillstånd bland flyktingarna och doktorn är mycket nöjd, barnen äro prima och vid gott hull.

Social kurator köper napp.

Det är en fullkomlig lisa för själen och ögat att komma från stationen till de redan installerade flyktingarna i förläggningen, 16 km från staden. Där har man redan gjort sig hemmastadd, gubbar och småpojkar såga ved till söndagen, kvinnorna ha satt i gång med att pressa sina kläder och stoppa strumpor, gammelmor har plockat fram sin stickstrumpa. Ungarna leka och skratta i skogen och de äro alldeles blå av alla bär som växa vid stugkanten. De yngre fruarna äro pratsamma, de berätta om evakueringen, de visste ju inte först vart de skulle hän, men blevo så glada när det var Sverige de skulle till. Redan på fredagskvällen telefonerade de hem till Rovaniemi, där allt var som vanligt, fabrikerna voro i gång, ingenting hade hänt. När vi berätta om det tyska anfallet på Hogland blir det en liten animerad diskussion för eller emot tyskarna, alla äro gamla vänner och bekanta och fred slutes omedelbart. För närvarande äro fruarna mycket intresserade av postgången och i förläggningen har man redan hunnit få en social kurator, assistent Tillhagen från Nordiska museet, som skall hjälpa flyktingarna med råd och dåd. Den sociale kuratorn har redan trätt i verksamhet. Han har nämligen rest in till Haparanda för att inköpa nappar till spädbarnen och kex och kakor till de andra barnen. Säg sedan att den svenske soldaten inte kan klara upp en svår situation!

Djurkaravan över bron.

I dag på eftermiddagen skred en lustig karavan över Torne älv. Det var rovaniemibornas vita kor som kommo. Halvvuxna pojkar och flickor uppmuntrade med vippor korna att skynda på, men kossorna ha nu sin egen takt som inte märkbart röner inflytande varken av krig eller evakuering.

Som en tross efter all boskapen skumpade några små finska hästar, som voro spända för kärror, fullastade med smörkärnor och separatorer, hackor, spadar och annan lantbruksredskap. Man beräknar att i dag föra över c:a 300 kor vid Haparanda, där de sättas in i stora fällor, märkas och besiktigas av veterinär. Det råder ett levande och varmt intresse och ängslan för kreaturen bland flyktingarna. Eftersom det var mestadels lantbefolkning som evakuerades den första dagen, så frågade man ivrigt om korna kommit ännu. Det var lättare att få dem att tala om hur de drivits i väg än hur deras egen färd varit. Några av dagens flyktingar berättade dock, att de suttit tre dygn på Rovaniemis station och väntat på tåg. När de äntligen kommit på tåget lade tyskarna beslag på lokomotivet, vilket förhindrades sedan att släppa det löst, när tåget hade med en vagn med tyska sårade. Över huvud taget tyckas tyskarna utnyttja järnvägarna flitigt. Några finska sjukvårdssoldater förklarade, att tyskarna behärskade linjen från Salla till Rovaniemi. Dessa sjukvårdssoldater hade för övrigt just hjälpt till med tyska sårade, medan tyskarna anföllo Hogland, vilket de förtalte med förkrossande lugn.

Rädda barnen i aktion.

Sedan man sett alla de vänligt utrustade ungarna i flyktingtåget och dessutom vet att man beräknar att taga emot cirka 20 000 flyktingar från Rovaniemis 33 byar, är man glad och tacksam att Rädda barnen redan trätt i funktion. På lördagen kom nämligen styrelsen för Rädda barnen i Luleå med landshövdingskan Hansén i spetsen till Haparanda med, som man hoppas, goda klädförråd. Över huvud taget synas alla förberedelser ha varit goda. Det klickar ingenstans. Flyktingarna betyga ideligen sin tacksamhet, det finns både husrum och mat, lastbilarna fara som skottspolar mellan sanitetsanstalter och uppsamlingscentraler, läkarundersökning och bad sker på löpande band, alla äro vänliga mot folk och få. Hela nätten till söndagen arbetade evakueringspersonal av olika grader. Till Haparanda hade nämligen kommit 1 700 flyktingar och 300 kreatur under lördagen. Sammanlagt har till de olika gränsstationerna anlänt 2 305 personer och 1 450 djur. Allting har gått väl i lås. Organisation Björk fungerar perfekt.

SOURCE: Dagens Nyheter, September 19, 1944

HUNGARY'S JEWS EVERY DAY REQUEST OUR HELP.

The situation for the Jews in Hungary does not seem to be better. "On the contrary", says a Hungarian scientist who has had Swedish citizenship for many years and is well informed about these conditions. "I daily receive one or more telegrams from Jews who ask me to request a protection letter or some other papers from the Swedish Foreign Office, and I know that other people here also get many telegrams".

The Foreign Office has two forms for its protective actions, recalls Dagens Nyheter. One is the so-called "protection letter" granted by the Swedish Legation in Budapest declaring that the person concerned is under Swedish protection, and requesting the authorities not to do anything against the holder of the letter without informing the Legation. The second form is the "provisory passport", which has been given to brothers, sisters and parents of Swedish citizens, and which says that the person concerned is to be regarded as a presumptive Swedish citizen.

"My only sister, who still is in Hungary, has such a passport, but it does not seem to have protected her absolutely as she apparently has now been transferred to some ghetto. This is confirmed by a telegram I have just had giving my sister's address, containing a request for help from a doctor at the Jewish hospital which has a different address. It seems as if they had collected a number of Jews there. The Swedish protection has, in some cases, had the result that the person concerned has been allowed to remain in Budapest, but I also know cases where the Swedish intervention did not help, and deportations were undertaken all the same.

00395

"In connection with this, I would like to say", says the informant of the paper, "that the Foreign Office is very interested in the question so that it would perhaps be possible to help even more effectively. For the moment there is only one man to deal with the hundreds of requests for protection, and this can not be enough.

"It is also very strange that the Hungarian Jews should be able to send these telegrams without any camouflage. 'My life is in danger', says one telegram after another without interference from any censor. This can only mean that the Hungarian authorities, with one hand try to make good what they have done with the other, to save themselves from the judgment of the future.

"They have also very much to make good, and it should not be forgotten that Hitler was not the one who took the first initiative for the Jewish persecutions in Hungary. Hungary was - unfortunately I was born there - the first European country which introduced the laws against the Jews, and this was in 1920. During that and the following years thousands of Jews were murdered in concentration camps.

"Afterwards it became better for the Jewish population because of world opinion, but since 1929 it has been worse again. But the authorities - not to forget Horthy - the too numerous "poor nobility", the middle class, the employees and the officers are responsible for Hungarian anti-semitism - the Hungarian people have never understood them, and for instance, the small Jewish tradesman in the country has always been an honored and a popular person.

"When a German paper, as a Berlin telegram in the paper of yesterday says, starts to complain about Jewish impudence, this can unfortunately be camouflage for further measures which the Germans are going to take against Hungary's Jewish population".

0 0 8 9 5

Ungerska judar vädjar dagligen om vårt skydd

Situationen för judarna i Ungern tycks inte ha förbättrats på senaste tiden, utan snarare tvärtom, berättar en ungersk vetenskapsman, som sedan många år är svensk medborgare och som brukar känna dessa förhållanden väl. Jag får dagligen ett eller ett par telegram från judar därnere som bönfaller mig att försöka utverka skyddsbrev eller andra papper för dem från svenska utrikesdepartementet, och jag vet att andra personer här också överhopas av sådana telegram.

U.D. har två former för sina skyddsaktioner, erinrar Dagens Nyheters sagesman vidare. Den ena är s. k. skyddsbrev, utställda av svenska legationen i Budapest och vari förklaras att vederbörande står under svenskt beskydd, varefter det vädjas till myndigheterna att inte vidta någon åtgärd mot innehavaren av brevet utan legationens hörande. Den andra formen är det s. k. provisoriska passet, som utfärdas för syskon och föräldrar till svenska medborgare och som säger att vederbörande är att betrakta som presumtiv svensk undersåte.

Min enda syster, som fortfarande är kvar i Ungern, har fått ett provisoriskt pass, men detta tycks inte ha skyddat henne helt, eftersom hon uppenbarligen nu flyttats till något slags ghetto. För detta talar att jag från ett hus med samma adress har fått telegram med bön om hjälp från läkare vid det judiska sjukhuset, som inte alls ligger på denna adress. Dagligen har man samlat ihop en mängd judar där. I en del fall har det svenske skyddet medfört att vederbörande fått stanna kvar i Budapest, men jag känner också exempel på att det trots det svenska ingripandet har förelegat deportationer.

I det sammanhanget vill jag, säger tidningens sagesman vidare, framhålla att utrikesdepartementet visar saken den största välvilja, men att man kanske skulle kunna effektivisera hjälpen ytterligare — för närvarande har man bara en enda man som arbetar med de hundratals ansökningarna om skydd, och han kan omöjligen räcka till.

"Jag är i livsfara!"

För övrigt är det mycket förvånande att de ungerska judarna har möjlighet att skicka dessa bönetelegram till mig och andra så ocamouflerade — "jag är i livsfara", står det i det ena efter det andra utan att någon censur ingripit. Det kan bara betyda att de ungerska myndigheterna med ena handen försöker gottgöra vad de förbrutit med den andra för att något freda sig inför framtidens dom.

De har nämligen mycket att gottgöra, och man skall inte glömma att Hitler ingalunda var den som tog initiativet till judeförföljelserna i Ungern. I själva verket var Ungern — jag är tyvärr född där — det första europeiska land som införde lagbestämmelser mot judar, vilket skedde redan 1920. Under detta och följande år mördades tusentals judar i koncentrationsläger.

Sedan blev det på grund av världsopinionen lugnare för den judiska befolkningen några år, men från 1929 har dess ställning gradvis försämrats. Men det är myndigheterna — inte minst Horthy själv —, den alltför talrika fattigadeln, medelklassen, ämbetsmännen och officerarna som står för den ungerska antisemitismen — den stora massan av ungerska folket har alltid varit främmande för judeförföljelserna, och t. ex. den judiske småhandlaren på landsbygden har alltid varit en aktad och omtyckt person.

När en tysk tidning, såsom omtalades i ett Berlintelegram i gårdagens tidning, nu börjar att klaga över "en tilltagande fräckhet" bland Ungerns judar så kan tyvärr detta utgöra camouflage för ytterligare åtgärder som tyskarna tänker vidta mot Ungerns judiska befolkning.

00395

SOURCE: Morgon-Tidningen, September 25, 1944

500 FINNISH REFUGEES ON AEOLUS.

The steamer Aeolus arrived in Stockholm short before 12 o'clock on Sunday. 500 passengers were on board.

00035

500 finska flyktingar med Aeolus

Stockholms rederi AB. Sveas ångare Aeolus anlände till Stockholm strax före kl. 12 på söndagsmiddagen. Med fartyget följde närmare 500 passagerare.

00037

SOURCE: Nye Dagligt Allehanda, September 25, 1944

MORE ESTONIAN REFUGEES AT NYNÄSHAMN.

Many Estonian refugees arrived Sunday at Nynäshamn. A large sailing boat brought 123 Estonians, among them were 40 children. A smaller sailing boat brought 38 Estonians.

0 3 5 0

NYA EST-FLYKTINGAR TILL NYNÄSHAMN.

Även på söndagen kommo många flyktande ester in till Nynäshamn. En segelgaleas medförde 123 ester, varav 40 barn, och en mindre seglare 38 ester.

00035

SOURCE: Morgon-Tidningen, September 26, 1944

COLLABORATIONISTS ESCAPE FROM THE SOUTH OF FINLAND.

The flight from the south of Finland to Sweden is increasing. In addition to the boat, which arrived in Härnösand on Sunday evening, another refugee boat with a hundred passengers arrived in Härnösand on Monday. As these refugees come from places which are situated outside the war zone there is cause for asking what the reason for their escape can be. If they are Nazis or collaborationists, their life in Finland must have become so unpleasant that they had to leave.

TT's reporter says that the boat which arrived on Monday was a rather old and defective motor sailing boat and among the passengers were many children. The authorities had been informed in advance that a strange boat had been noticed off the coast, and were thus ready to take care of the refugees immediately when the boat arrived. The passengers were brought to different camps in omnibusses.

A declaration to a reporter for one of the afternoon papers in Härnösand, confirms that at least some of the lately arrived refugees have been collaborationists. The refugee who talked to the reporter is described as a civilian officer who only says: "The situation in Finland is now such that many of us simply can not remain there".

Because of the telegram from Härnösand, Morgon-Tidningen had a conversation with Byråchef Chr. Schmidt in Statens Utlänningskommission who says that it is too early to express an opinion for the reason for the flight from the south of Finland.

Many Estonian and Finnish refugees on Sunday arrived at Gävle. The Estonians arrived in a boat at Bönan, where they got food and where a preliminary medical examination was undertaken. The refugees were then quartered in the town. The Finnish refugee group which consisted of about 183 persons arrived at Gävle at about 5 p.m. on Sunday. Their quarters became the school's gymnastic hall. A small boat with ten Finnish refugees arrived at Gävle on Sunday. These refugees could, however, remain on their boat during the quarantine, which is 14 days.

A boat with many Balts and some German naval officers arrived at Gotland during Sunday night. The ship was supposed to go to a German port, but the refugees had forced the Germans to change their course during the way.

Samarbetsmän på flykt från södra Finland?

Flykten från södra Finland över till Sverige ser ut att bli av omfattande karaktär. Utom det fartyg, som anlände till Härnösand på söndagskvällen, kom ännu en flyktingbåt med ett hundratal passagerare till Härnösand på måndagsmiddagen. Då dessa flyktingar kommo från platser, som ligga utanför krigszonen, har man anledning att undra över vad som föranlett deras flykt, om de äro nazistanhängare och samarbetsmän och det är detta som gjort deras tillvaro i Finland så föga tilltalande på senaste tiden att de måst gå sig i väg.

Enligt TT:s korrespondent var den på måndagen anlända båten en äldre motorseglare i bristfälligt skick och bland passagerarna voro många barn. Myndigheterna hade i förväg varskotts om att en främmande båt läkttagits utanför kusten, varför man var beredd att omedelbart ta hand om flyktingarna, när fartyget löpte in. Passagerarna förades i bussar till olika förläggningsplatser.

Ett uttalande, som gjorts för en eftermiddagstidnings korrespondent i Härnösand av en av dessa flyktingar synes bestyrka, att man åtminstone till en del har att göra med samarbetsmän bland de senast anlända flyktingarna. Den flykting, som uttalat sig för korrespondenten beskrives som civilklädd officer, och han säger kort och gott men fullt klargörande:

— Läget i Finland är nu sådant att många av oss helt enkelt inte kan stanna där.

Myndigheterna vet intet om anledningen till flykten.

MT har med anledning av härnösandstelegrammet haft ett samtal med byråchef Chr. Schmidt i Statens utlänningskommission, som framhåller att det ännu är för tidigt att yttra sig om anledningen till den flykt, som ägt rum från södra Finland.

Även till Gävle anlände under söndagen ett stort antal estniska och finska flyktingar. Estländarna kommo med en båt till Bönan, där de utspisades och där det ordnades med preliminär läkarundersökning. Flyktingarna inkvarterades därefter inne i staden. Den finska flyktinggruppen, som bestod av 183 personer, kom till Gävle vid 17.30-tiden på söndagen, varefter de inkvarterades i läroverkets gymnastiksal. Också en mindre båt med tio finska flyktingar kom till Gävle under söndagen. Dessa kunde emellertid stanna ombord på sin båt under karantäntiden, som är 14 dagar.

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

848/ICO/MET

AMERICAN LEGATION
Stockholm, Sweden
September 15, 1944

Mr. John W. Pehle
Executive Director
War Refugee Board
Washington, D. C.

Dear Mr. Pehle:

For the information of the Board there are enclosed several articles and translations which may be of interest.

Sincerely yours,

Iver C. Olsen
Special Attaché for
War Refugee Board

Enclosures - 9

SOURCE: Nya Dagligt Allehanda, September 6, 1944

PROCLAMATION IN ÖSTERBOTTEN ABOUT THE ESCAPE TO SWEDEN.

Helsingfors, September 6, 1944

Hundreds of Swedes, most of them soldiers, have escaped from Österbotten across the Bothnic Sea to Sweden, and their escape is sharply criticized in a declaration by the Swedish Public Party in Österbotten, which for some time has taken measures in order to stop the emigration, which does harm to the Finnish-Swedish name.

"Independent of each person's private opinion in the question about the hard scourge which at present is over our country and people, we all should keep the interior loyalty and helpfulness and try to make the best of the situation. To be taken by an unreflecting panic makes only a bad thing seven times worse. The common good must now more than ever be put in the first place. The responsible care for the good of the unit is now the thing which absolutely should dictate the position we take and our actions", says the proclamation to the population in this part of the country.

Upprop i Österbotten om flykten till Sverige

HELSINGFORS, onsdag. (Allehanda). Hundra svenska österbottningar av den större delen soldater ha över Bottenhavet flytt över till Sverige och deras flykt fördömes på det skarpaste i ett uttalande av svenska folkpartiets båda kretsstyrelser i Österbotten, vilka sedan en tid tillbaka genomdrivit åtgärder ägnade att hindra emigration, som måste bli till skada för det finlandssvenska namnet.

"Oberoende av envars privata uppfattning och inställning i fråga om den svåra hemsökelsen, som f. n. övergår land och folk, så böra vi alla under iakttagande av inbördes lojalitet och hjälpsamhet söka med gemensamma krafter göra det bästa möjliga av situationen. Att låta sig gripas av klenmod och besinningslös panik gör det onda sitt värre. Det allmännas bästa bör nu om någonsin ställas i främsta rummet. Det är den ansvarsmedvetna omtanken om enhetens välfärd, som alltigenom bör diktera vårt ställningstagande och handlingssätt", heter det i uppropet till befolkningen i denna landsända.

SOURCE: Dagens Nyheter, September 6, 1944

THE NEW REQUEST TO THE HUNGARIAN GOVERNMENT.

The new request to the Hungarian Government for the purpose of getting an assurance that the deportations of Jews to Poland shall not start again is - as everybody understands - well grounded. Information from Budapest indicates an increased German pressure in the Jewish question, a pressure against which the Hungarians, because of their difficult position, can not resist. From the Swedish side, if necessary, continued watchfulness has been promised. It is very satisfying that Switzerland this time took part in the renewed requests. Everybody with influence on the question in Hungary and in Germany must understand that a person who takes part in outrages against defenseless Jews will be punished. He will not be able to hide. This is not said with the thought of an uncertain future, but with regard to the happenings which come quickly and surely. Everyone, German and Hungarian, should be careful. What they do now, criminally or praiseworthy, will not be forgotten.

It will be as little forgotten as that what happens in German prisons and concentration camps, according to what an anonymous Norwegian reporter recently pointed out in Dagens Nyheter. Sweden and Switzerland have the duty to watch even here, neutral authorities are also here supposed to be ready in time. They have to request in their own name. The Germans perhaps understand this language better than others.

Dagens Nyheter,
September 6, 1944

Den nya hänvändelsen till ungerska regeringen

för att erhålla en försäkran att deportationerna av judar till Polen inte skall återupptas [illegible] som alla förstår — en [illegible] bakgrund. Underrättelser från Budapest tyder på ökat tyskt tryck i judefrågan, ett tryck som ungrarna har svårt att motstå i sitt inklämda läge. Från svenskt håll har emellertid tidigare utlovats fortsatt vaksamhet och fortsatta påstötningar, om det skulle behövas — glädjande nog har Schweiz denna gång anslutit sig till de förnyade anmaningarna. Alla med inflytande på saken i Ungern liksom i Tyskland måste förstå att den som medverkar till grovt övervåld mot de värnlösa judarna, han kommer att drabbas av ett rättmätigt straff. Han kommer inte att kunna hålla sig undan. Även underlåtenhetssynder kan i särskilda fall bli graverande. Och detta sägs inte med tanke på en obestämd framtid, utan med hänvisning till händelser som kommer snabbt och säkert. Må var och en, tysk eller ungrare, ta sig till vara! Vad de gör nu, brottsligt eller prisvärt, blir inte bortglömt.

Det blir lika litet bortglömt som det som sker i tyska fängelser och koncentrationsläger [illegible] som en [illegible]cke-namngiven [illegible] skribent nyss riktade uppmärksamheten på i Dagens Nyheter. Även där har Sverige och Schweiz [illegible]ningsuppgifter, även där måste neutrala myndigheter i förebyggande syfte hålla sig framme i tid, ge en personlig adress åt sina vädjanden. Tyskar har kanske lättare än andra att förstå det språket.

SOURCE: Nya Dagligt Allehanda, September 8, 1944

SEVERAL REFUGEES FROM ÅLAND ARE LOST.

Several refugee boats from Åland are feared to be lost. They sailed from several places in the Archipelago of Åland, but nothing has been heard about them.

It is a question of at least four refugee boats, and the total number of refugees on board is about 20. The guard boats which are operating near Åland have received orders to look for the disappeared refugees.

00366

FLERA ÅLÄNDSKA FLYKTINGBÅTAR BORTA

På Åland hyser man för närvarande allvarliga farhågor för flera flyktingsbåtar, som i dessa dagar avseglat från olika platser i den åländska skärgården, men som man sedan dess icke avhört.

Det lär röra sig om minst fyra sådana flyktingsfarkoster, och det totala antalet flyktingar ombord skulle ha uppgått till minst 20. De utanför Åland opererande bevakningsbåtarna ha fått order att hålla ett öga efter de försvunna flyktingarna.

SOURCE: Svenska Dagbladet, September 8, 1944

HELP FRANCE'S CHILDREN!

The distress among the French children is terrible. The need of help is great, as is indicated in the following proclamation. The proclamation also indicates the best way to help.

The liberation of France has created in Sweden a warm sympathy for the suffering French people.

Our feelings can not be better expressed than by increasing relief activity among French children, which for several years has been carried out in France with Swedish means. But the possibilities for an increased help must quickly be utilized.

Information says that the distress among the children is terrible. Everything is missing. More childrens' homes and hospitals have to be prepared. It is necessary to buy childrens' beds and equipment, and the number of sponsorship presents should be increased as much as possible. Many evacuated children are waiting for further help, and the Swedish relief which already has helped many French children must be doubled many times.

These organizations have each been active in helping France and thank the many Swedes who have already given small and large contributions. But they should at the same time not grow tired but with the same generosity listen to our request for help.

Let us for the honor of Sweden, with enthusiasm, take part in the salvation of the new generation for free France.

Hjälp Frankrikes barn!

Nöden bland de franska barnen är skriande. Hjälpbehovet är stort, som framgår av nedanstående upprop, vilket också anvisar en väg att hjälpa.

Befriandet av Frankrike har i Sverige utlöst en våg av varm sympati för det så hårt prövade franska folket.

Våra känslor kunna ej taga sig ett bättre uttryck än genom att säkra och stärka den hjälpverksamhet bland de franska barnen, som sedan flera år tillbaka med svenska medel bedrives i Frankrike. Men de möjligheter som finnas till ökad hjälp måste skyndsamt tillvaratagas. — Enligt ingångna rapporter är nöden bland barnen skriande. Allting saknas. Ännu flera barnhem och sjukhem måste organiseras. Inköp av barnsängar och utrustning måste företagas i betydande omfattning och antalet faddergåvor utökas i största möjliga utsträckning. Många evakuerade barn vänta på fortsatt bistånd, och den svenska hjälpen, som redan räddat många franska barn, måste mångdubblas.

Undertecknade organisationer, som var för sig bedrivit verksamhet till hjälp för Frankrike, tacka alla de många behjärtade svenskar, som redan lämnat bidrag, små eller stora, men bedja dem icke förtröttas utan även denna gång med beprövad generositet hörsamma vår vädjan om hjälp.

Låt oss alla, till heder för Sverige, med entusiasm gå in för att vara med och rädda den nya generationen åt det fria Frankrike.

SOURCE: Aftonbladet, September 10, 1944

NEW REFUGEE TRAGEDIES EVERY DAY IN THE NORTH OF SWEDEN.

Karesuando, September 10, 1944

Two Germans sneaked over the frontier with the map of Europe in their hands. They have been walking mile after mile with their eyes fixed on a little point on the map, where Sweden only is about 1 decimeter long. The place they try to find is Kiruna and they are on the right way when Swedish soldiers stop them a few miles north of Karesuando.

Worn out, hungry and tired they at last rest on Swedish territory.

A group of five Norwegians arrives after having passed several days in anxious waiting just behind the Germans, behind the powerful mountains of Sarakkavara, which are situated opposite Karesuando's church village. They have been hiding in the woods for several weeks, always hunted by the Germans, trying to avoid every meeting with the German watching patrols. After nearly unhuman fatigues they have at last found refuge in Sweden.

These are only a few examples of all the tragedies here. People's fate is written down in a short police report - and forgotten.

These victims of the war arrive every day at our frontiers. Maybe the majority does not arrive at all. They fall for a guard's bullet or die because of the terrible hardships. But it is difficult to find more thankful and happier people than those who do arrive. They have lost everything - except life, and their childish happiness is touching. And after having got food and equipment from the Swedish State, they are really happy.

Altogether 300 of this category of refugees have up to now been taken care of in Karesuando this year. But the stream is now increasing every day because of the happenings in the north of Finland and in the north of Norway.

It is necessary to divide the refugees in two groups in this part of the country. One group contains the Finnish population from the north of Finland, which now has started to evacuate to Sweden because of the dreaded Russian invasion. The second group consists of many nationalities, those who have escaped from the German "Arbeitsdienst" or from the German army. A few deserters have also arrived from the Finnish army.

The larger part of this category comes from the north of Norway. From the church village Karesuando it is a distance of 13 miles to Treriksröset. Here are the so-called cottages in the snow mountains at a distance of 3 miles one from another. These cottages have been equipped with a telephone so that they can be in connection with the district police in Karesuando.

The hunting for a refugee only ends when he, dead tired, arrives at one of these cottages. There he is taken care of; he gets food and rest before he continues towards inhabited districts. When he arrives at Manu, 17 kilometers north of Karesuando, where the real road starts, he is taken care of by soldiers and transported on to Karesuando.

00370

NYA FLYKTINGSTRAGEDIER

varje dag i Nordsverige.

Människojakten slut först när svenska fjällstugor nås.

Från Aftonbladets utsände medarbetare.

KARESUANDO, söndag.

Med en Europakarta i näven kommer två tyskar smygande över gränsen. Mil för mil har de gått till fots med blicken fäst på en liten punkt på kartan, där Sverige inte är mer än ungefär 1 dm. i längd. Det är Kiruna de sökt sig till, och sannerligen är de inte också på rätt väg, när svensk militär till sist stoppar dem ett par mil norr om Karesuando.

Utmattade, hungriga och trötta slår de sig äntligen till ro på svenskt område efter en orienteringsprestation, som väl få skulle kunna göra efter.

Efter dagar i spänd väntan alldeles i ryggen på tyskarna, bakom det mäktiga bergmassivet Sarakkavara, som ligger mitt emot Karesuando kyrkby kommer en grupp på fem norrmän. De har varit dolda i skogarna i veckor, ständigt jagade av tyskarna, försiktigt undvikande alla sammanstötningar med deras patruller. Efter hart när omänskliga strapatser har de äntligen fått en fristad i Sverige.

Detta är bara ett par exempel på alla de tragedier, som utspelas i detta område. Människoöden rullas upp och passerar revy i en kortfattad polisanteckning och — glöms bort.

De flesta kom aldrig fram.

Dagligen kommer dessa krigets offer dragande mot vara gränser. Större delen av dem kanske aldrig når sitt mål. De stupar för en kula från en post eller duka under för de oerhörda ansträngningarna. Men tacksammare och gladare människor än de, som kommit fram, får man leta efter. De har förlorat allt här i livet — utom livet och deras barnsliga glädje härröver tar sig helt enkelt rörande uttryck. Och när de fått mat och av svenska staten ekiperats från topp till tå är de rent av lyckliga.

Inalles 300 flyktingar av detta slag har man hittills tagit hand om i Karesuando i år. Men strömmen ökar nu dag för dag, allteftersom händelserna utspelas i Nordfinland och i Nordnorge.

När man talar om flyktingar här uppe, får man skilja på två huvudgrupper. Den ena omfattar den finska befolkningen från norra Finland, vilken nu som bäst påbörjat sin evakuering till Sverige inför den befarade ryssinvasionen. Den andra är sammansatt av alla möjliga nationaliteter och utgörs av sådana, som flytt från den tyska arbetstjänsten eller från tyska armén. Några enstaka desertörer har väl också förekommit från finska armén.

De flesta av denna senare kategori kommer från Nordnorge. De har två huvudleder att ta sig in på: ett par upptrampade skogsstigar, som går ungefär parallellt med svensk-finska gränsen. Från Karesuando kyrkby är det 13 mil till treriksröset. Med ett mellanrum av två till 3 mil ligger här de s. k. fjällstugorna utplacerade, och de har försetts med telefon, så att de kan stå i ständig kontakt med landsfiskalen i Karesuando.

För en flykting tar människojakten slut först när han utsvulten och dödstrött stapplat fram till en av dessa stugor. Där tas han om hand, får mat och vila upp sig, innan han fortsätter färden ned mot bebyggda trakter. När han kommer till Manu, 17 km norr om Karesuando, där den egentliga landsvägen börjar, tas han om hand av militär och forslas vidare till Karesuando.

00374

SOURCE: Stockholmstidningen, September 10, 1944

WELL-KNOWN ESTONIAN PROFESSOR DIED DURING
HIS ATTEMPT TO ESCAPE.

Helsinki, September 9, 1944

One of Estonia's well-known cultural personalities with relatives in Sweden died under tragic circumstances, trying to escape from his country.

The Professor of History at Dorpat's university, Bertel Haliste, whose wife is Swedish and whose sister is married to an editor in Sweden, had received German permission to leave his country. As the leave for several reasons was postponed, he tried to escape from Reval by a steamer. Professor Haliste was, together with five other Estonians, hidden by the crew in the cargo-hold. German customs officers went on board before the boat left, so one man of the crew hid a parcel of coffee in the air canal which led to the place where the Estonians were hidden.

The refugees soon noticed that there was less air but could not give any signals to the crew. When the cargo-hold was opened some hours later, three of the refugees, and among them Professor Haliste, had been choked.

The crew feared to get in trouble because of the accident and threw the bodies overboard.

Professor Haliste's luggage included, among other things, a scientific manuscript. Haliste was about 50 years old, he was well-known because of his research in Greek and Roman history. His wife has lived in Sweden since February.

Stockholmstidningen,
September 10, 1944

Känd estländsk professor död vid flyktförsök

Från St.-T:s Helsingforsredaktör
KURT NORDFORS.

HELSINGFORS den 9 sept.

En av Estlands mest kända kulturpersonligheter med släktförbindelser i Sverige har omkommit under tragiska omständigheter, då han försökte fly från sitt land.

Professorn i antikens historia vid Dorpats universitet Bertel Hallste, vars maka är svenska och vars syster är gift med en bokförläggare i Sverige, hade av de tyska myndigheterna erhållit utresetillstånd, men då avfärden av olika orsaker blev uppskjuten, försökte han flyg med en ångare, som skulle avgå från Reval. Professor Hallste gömdes tillsammans med fem andra estländare av besättningen i lastrummet under en ballasttank. Före avfärden gick tysk tullpersonal ombord, varför en besättningsman, som hade för avsikt att smuggla ut diverse saker, gömde ett kaffepaket i den luftkanal, som ledde till gömstället.

Flyktingarna märkte snart, att luften började flyta, men kunde inte ge några larmtecken till besättningen. När lastrummet öppnades några timmar senare, då fartyget nått öppen sjö, observerades att tre av flyktingarna, bland dem professor Hallste kvävts.

Då besättningen fruktade att få tråkigheter genom olyckan, kastade man liken av de omkomna över bord.

Professor Hallstes bagage visade sig bl a innehålla två vetenskapliga manuskript. Hallste, som var i 50-årsåldern, var internationellt känd för sina forskningar i grekisk och romersk historia. Hans maka vistas sedan februari i Sverige.

SOURCE: Dagens Nyheter, September 13, 1944

ONE HUNDRED THOUSAND FORTY-FINNS ARE EXPECTED TO ESCAPE TO SWEDEN.

Haparanda, September 12, 1944

An evacuation staff under Colonel Nils Björk and consisting of 50 people, arrived on Tuesday night in Haparanda to prepare to take care of the large stream of Finnish refugees which, under certain circumstances, is expected from the north of Finland. The staff thinks that the number of refugees may reach 100,000 people, bringing herds of cattle of about 25,000 animals. Much work has to be done on the Swedish side if everything is to be prepared in case of a refugee stream over the frontier after September 15. The whole district from Torne to Kalix Älv will be under military control, and the military authorities will be the first to take care of eventual refugees.

The work of the evacuation staff is still only under preparation, but the organization is expected to be working after September 15. About 10 receiving stations cover the whole district from Haparanda to Karesuando. The refugees will get warm food when they reach Swedish soil. The first registration will be undertaken by the State Police. The refugees will be further transported to assembly camps in the country. These camps will be in schools, military barracks, cinemas, mission houses and other suitable buildings.

The assembly camps will be situated so close to the first stations that younger people will be able to walk there. Old and sick people and children will go by car. All the evacuees will be "deloused" at the camps and afterwards carefully examined

by doctors and police. It is known that the Finnish population usually arranges its evacuations from home very carefully. It is also supposed that during a mass escape village after village will arrive with the oldest from every village at the head. As animals mostly are the north Finnish population's most valuable belongings, they will try to bring them. Veterinary surgeons will examine the animals so that no sick ones enter Sweden.

After four to five days in the assembly camps the refugees will be taken south. It is absolutely impossible for Norrbotten and Lappland to keep them for a longer time. Only younger men, who can take care of the animals will be allowed to stay in the north as long as possible. There will be enough food for the animals in the north. The Finns will get materials for the building of provisional stables for their animals. It is expected that the whole population living west of the great Arctic Highway in Finland will escape to Sweden if the situation in the home country gets seriously worse after September 15. This population includes about 100,000 people, except the men fit for military service. It is easy to understand the problems for the frontier population. The experts think, for instance, that only Haparanda could receive a refugee stream of 300,000 people. It may on the whole be a question for the whole of Norrland down to the province of Gävleborg. Such a refugee stream means that nearly every community in Norrland must be prepared to have its population increased by ten to eleven percent.

The first units which will take care of the eventual refugees arrived at the frontier last night. They consisted of many soldiers, police, doctors, veterinaries, interpreters, Lottas, etc. Mobilization has been necessary to get people for these units. Half of these forces are now ready for immediate service, and the whole organization is supposed to be able to work at four hours' notice.

The evacuation staff now collected in Haparanda, is under the leadership of Colonel Nils Björk, and apart from many officers, there is Assessor Mossberg from the Social Department, Byrächef Bexelius in the Foreigner's Commission, Länsassessor Thorsten Aurén, Luleå, Landsfogde Axel Danielsson from the same town and representatives of the evacuation and food commissions.

0037

Hundra tusen nordfinnar väntas fly till Sverige

Förberedelser att ta emot även 25.000 av deras djur

FRÅN DAGENS NYHETERS UTSÄNDE MEDARBETARE.

HAPARANDA, tisdag.

En evakueringsstab under ledning av överste Nils Björk, bestående av 50 personer, anlände på tisdagskvällen till Haparanda för att förbereda omhändertagandet av den stora ström finska flyktingar som under vissa förhållanden kan väntas från Nordfinland. Staben räknar med att antalet flyktingar kan komma att uppgå till inemot 100.000 människor, medförande boskapshjordar på sammanlagt 25.000 djur. Det är alltså väldiga förberedelsearbeten som måste företas på den svenska sidan för att ha allt klart, om en flyktingsström skulle komma över gränsälven efter den 15 september. Hela området från Torne till Kalix älv skall ställas under militär kontroll, och det blir de militära myndigheterna som först tar hand om eventuella flyktingar.

Ännu så länge befinner sig evakueringsstabens arbete på ett förberedande plan, men man skall kunna ha organisationen i gång från och med den 15:e i denna månad. Utefter Torne älv kommer ett tiotal mottagningsstationer att upprättas för flyktingarna. Stationerna täcker hela området från Haparanda till Karesuando. Vid dessa stationer kommer flyktingarna att få ett mål varm mat då de når svensk mark. Där skötes också den första registreringen av dem genom statspolisens försorg. Från dessa mottagningsstationer förs flyktingarna vidare till uppsamlingsläger ett stycke längre inåt landet. Dessa läger kommer att förläggas i skolor, militärbaracker, biografer, missionshus och andra byggnader som kan komma i fråga.

Det är meningen att uppsamlingslägren skall ligga så pass nära mottagningsstationerna att de yngre skall kunna bege sig dit till fots. Äldringar, sjuka och barn får emellertid åka. Vid uppsamlingslägren avlusas alla de evakuerade, varefter de får genomgå noggrann läkarundersökning och mer ingående poliskontroll. Från tidigare

tillfällen vet man att den finska befolkningen brukar organisera sina evakueringar från hembygden ganska noggrant. Man räknar också med att de vid en massflykt kommer att uppenbara sig byalagsvis med byäldsten i spetsen. Då husdjuren oftast utgör den nordfinska befolkningens värdefullaste egendom, anser man att de under alla förhållanden söker föra dessa med sig, och evakueringsstaben håller sig beredd att motta omkring 25.000 djur. Ett stort antal veterinärer kommer att undersöka kreaturen för att förhindra att sjuka djur införes.

Folket väster om stora Ishavsvägen väntas hit.

Efter 4—5 dagar i uppsamlingslägren är det meningen att föra flyktingarna söder över. Det är nämligen fullständigt otänkbart att Norrbotten och Lappland skulle kunna härbärgera dem någon längre tid. Endast yngre män, som kan sköta djuren, skall få stanna med dem så långt norr över som möjligt. Eftersom man har överskott på foder här uppe, behöver kreaturens utfodring inte vålla några större bekymmer. Finnarna kommer att få virke så att de kan bygga provisoriska stall och ladugårdar för sina djur.

Man räknar med att hela den befolkning som bor väster om den stora Ishavsvägen i Nordfinland skall ge sig på flykt till Sverige, om förhållandena i hemlandet skulle förvärras allvarligt efter den 15 september. Denna befolkning omfattar ungefär 100.000 människor, de vapenföra männen undantagna. Vilka problem detta skulle medföra för gränsbygden, är lätt att förstå. Experterna anser t. ex. att enbart Haparanda i värsta fall kan få motta en flyktingström på 30.000 människor. Över huvud taget blir det en fråga som kan komma att beröra hela Norrland ända ned till Gävleborgs län. En flyktingsinvasion av sådana mått betyder helt enkelt att nästan varje Norrlandskommun får göra sig beredd att kunna få sin befolkning utökad med ända upp till 10—11 procent.

De första underhållsförbanden, som skall ta hand om de eventuella flyktingarna, anlände i natt till gränsen. De bestod av stora uppbåd militär, polis, läkare, veterinärer, tolkar, lottor o. s. v. För att få folk till dessa förband har man fått företa ganska stora inkallelser på sina håll i landet. Hälften av dessa styrkor gör sig nu klara att träda i omedelbar tjänst, och det är meningen att hela organisationen skall kunna träda i funktion med fyra timmars varsel.

SOURCE: Dagens Nyheter, September 14, 1944

Haparanda, September 13, 1944

Life in Haparanda on Wednesday was very exhausting. Every room in the town is full of people who are preparing for the expected refugee stream from northwest Finland. Every street is full of military cars and motorcycles.

The large evacuation staff has had long conferences to plan the thousand details which must be ready if there is to be a refugee invasion. But there have not been any signs of immediate action on the Finnish side of Torneälven. Many people who have been evacuated south of Rovaniemi have come back during the last days. It seems, on the whole, as if the population in northern Finland knows little about the latest development. This does not concern town inhabitants.

In the big hotel in Haparanda, which stands surrounded by yellow birches in the big market, important things are under discussion every day at nearly every table, and everybody is discussing the refugee question. The large evacuation staff was in such a hurry that nobody had breakfast. First of all come the organization questions. Careful detail work is necessary, even if the plans have been ready for several days. The men of the commission are for the moment very discreet but this will probably change when an authorized staff reporter arrives in Haparanda on Thursday for the purpose of informing the press.

The first big contingent of Finns has now crossed the frontier near Karesuando. That was the population of the Finnish village with that name, which on Wednesday tried to come over to Sweden, altogether about 100 refugees. They rowed across the river and were all in good form and good tempered when they arrived, says the Parish Constable Lindahl in Karesuando. The people brought their animals and said that they

had escaped because they feared that the Germans would take their cows. The refugees are temporarily living in different houses in the surroundings. Some of the families had brought enough food for several weeks. But there was no report of a refugee stream starting on Wednesday night. The population in Tornea got orders on Wednesday to pack their trunks and to be ready for the escape when the signal comes.

FRÅN DAGENS NYHETERS UTSÄNDE MEDARBETARE —

HAPARANDA, onsdag.

Livet i Haparanda har på onsdagen gått i brådskans tecken. Varje rum i staden är upptaget av folk som skall förbereda mottagandet av den eventuella flyktingsströmmen från nordvästra Finland. Det vimlar av militärbilar och motorcykelordonnanser på gatorna, och norr ut går en tråd av halmforor upp till de nyupprättade samlingslägren.

Den stora evakueringsstaben har haft långvariga sammanträden för att planlägga de tusentals detaljer som måste vara klara om en flyktingsinvasion skulle komma till stånd. Hittills kan dock inga tecken på att en sådan är omedelbart förestående iakttas på den finska sidan av Torneälven. Det kan också nämnas att åtskilliga personer som evakuerats söder ut från Rovaniemi under de senaste dagarna återvänt till sina hem. Över huvud taget förefaller det som om befolkningen i Nordfinland endast visste föga om den senaste tidens händelseutveckling. Detta gäller dock inte städernas invånare.

Staben hoppade över frukosten.

I Haparandas stora tegelröda stadshotell, som ligger omgivet av gulnande björkar vid det vidsträckta torget, förs i dag viktiga samtal vid snart sagt varje bord, och alla handlar om flyktingsfrågan. Den stora evakueringsstaben hade så bråttom att den hoppade över frukosten, som stod framdukad nere i soldathemmet. Man har huvudsakligen ägnat sig åt organisationsfrågor, ty även om planerna i sina huvuddrag förelegat klara sedan några dagar, fordras det dock ett noggrant detaljarbete för att ingenting skall klicka. Kommissionens män har för dagen omgivit sig med hemlighetsfullhet, men sekretessen väntas lätta när en auktoriserad stabsredaktör på torsdagen anländer till Haparanda för att informera pressen.

Den första större kontingenten finnar har nu kommit över gränsen vid Karesuando. Det var befolkningen i den finska byn med samma namn som på onsdagen sökte sig över till Sverige — sammanlagt utgjordes flyktingarna av ett hundratal personer. De rodde över älven i båtar och föreföll samtliga att vara vid god vigör och på gott humör vid framkomsten, berättar landsfiskal Lindahl i Karesuando.

Byborna hade sina kreatur med sig, och när de tillfrågas om anledningen till flykten svarar de att de varit rädda för att tyskarna skulle ta deras kor från dem. Flyktingarna har nu tillfälligt placerats ut på olika gårdar i trakten. Då man skulle utspisa dem visade det sig att många familjer tagit med sig matförråd för flera veckor. Söder ut längs gränsen har dock ännu sent på onsdagskvällen inga rapporter ingått om att flykten börjat. Däremot lär befolkningen i Torneå på onsdagen ha fått uppmaning att packa sina tillhörigheter och göra allt klart för flykt om signal kommer.

SOURCE: Dagens Nyheter, September 15, 1944

GERMAN COMPLAINT: "HUNGARIAN JEWS ARE GETTING IMPUDENT".

Berlin, September 14, 1944

A German paper reports from Budapest that "an increasing impudence" has been noticed among the Jews in the Hungarian capital. A good example is that the Jews in Budapest do not care about the prohibition on going out, although this prohibition has lately been more severe.

Instead they walk in the streets from morning to evening. The privileged Jews are especially impudent. As they no longer need to wear the yellow star, they think, according to the article, that they can take their former flats back. It has happened that they have tried to take them back before and the result was disagreeable scenes between the "privileged" and the new inhabitants, i.e., bombed-out aristocratic Hungarians or relatives of soldiers at the front.

Tysk veklagan: Ungerns judar fräcknar till

Från Dagens Nyheters Berlin-korrespondent
IVAR VESTERLUND.

BERLIN, torsdag.

En tysk tidning rapporterar från Budapest att en "tilltagande fräckhet" kan iakttas bland judarna i den ungerska huvudstaden. Som exempel anföres att judarna i Budapest nu knappast mer bryr sig om utegångsförbudet, trots att detta på sistone skärpts.

I stället promenerar de omkring på gatorna från morgon till kväll. Allra fräckast säges de s. k. privilegierade judarna uppföra sig. Därför att dessa inte längre behöver bära den gula stjärnan, tror de sig enligt artikeln berättigade att återta sina tidigare våningar. Det har sålunda förekommit att de egenmäktigt och t. o. m. med våld sökt återta dessa, varvid det kommit till de mest pinsamma uppträden mellan "de privilegierade" och de nya våningsinnehavarna, d. v. s. utbombade ariska ungrare eller anhöriga till frontsoldater.

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

848/ICO/MET

AMERICAN LEGATION
Stockholm, Sweden
September 11, 1944

Mr. John W. Pehle
Executive Director
War Refugee Board
Washington, D. C.

Dear Mr. Pehle:

For the information of the Board there are enclosed several articles and translations from the local press.

Sincerely yours,

Iver C. Olsen
Special Attaché for
War Refugee Board

Enclosures - 6

SOURCE: Stockholmstidningen, September 5, 1944

NEW ACTION FOR HUNGARY'S JEWS.

It is reported that the Swedish and the Swiss Ministers in Budapest recently asked the Hungarian Government not to start the deportation of Jews to Poland again. The reason for this request is that various signs indicated that the Hungarians were planning new deportations.

Ny aktion för Ungerns judar

ISTANBUL den 4 sept. (TT fr. Reuter.) Det uppges här, att svenska och schweiziska ministrarna i Budapest nyligen gjort en hänvändelse till ungerska regeringen för att erhålla en försäkran att deportationerna av judar till Polen icke skulle återupptas. Anledningen var att olika tecken tydde på att ungrarna planerade nya deportationer.

SOURCE: Aftonbladet, September 5, 1944

REFUGEE FELLED BY FINNISH BULLET.

The refugees who come from Finland say that a large number of deserters hide in the woods, waiting for an occasion to cross the Swedish frontier.

The refugees say that one of their comrades was shot by a Finnish guard.

The man was just preparing the boat and was felled by the bullet during this work while the other refugees ran to a nearby bay from where they escaped in another boat.

More than 20 refugees, among them two women, arrived in different boats at Holmö on Sunday.

Flykting föll för finsk kula.

UMEÅ, tisdag. (AB)

Flyktingar från finska sidan uppger att ett betydande antal desertörer gömma sig i skogarna för att vid första tillfälle som ges forcera svenska gränsen.

Några av de sist anlända flyktingarna berätta, att en av kamraterna blev skjuten av den finska bevakningen.

Den skjutne höll på att göra båten i ordning och föll för kulan under detta arbete, medan de övriga flyktingarna sprang till en närliggande vik, där de tillgrep en annan båt och flydde i denna, ehuru den icke var iordningställd för flykt.

Över 20 flyktingar, varav två kvinnor, kom i olika båtar under söndagsdygnet till Holmön.

00393

SOURCE: Dagens Nyheter, September 4, 1944

REFUGEE "DEFEATIST", BUT ONLY ONE COMMUNIST.

New internment camps are needed because of the stream of Finnish refugees. The quarantine in Umeå is too small, and a camp has been erected in Sörby in the parish of Nordmaling, another one in the parish of Jörn and now recently one in Småland at the frontier to Blekinge. The last camp is for families with many children. It is impossible at once to find work or a living place for a man with a wife and six children - and such cases exist. About 90 people left the camp in Sörby on Friday to stay in Småland.

Dagens Nyheter's reporter found the internees in Sörby happy about this removal. They had all been very crowded this summer, because the 15 barracks of the camp can not easily take more than 300 people, but there had sometimes been 400. Sörby has never seen so many people come and leave than this autumn.

The estate was opened for the refugees by the Kemparna. It was large, but not sufficient. Soon it became an administration building in a whole town of barracks. It is not easy to tell from whence the barracks come. They are built like forest cottages.

A person who arrives from a modern apartment in town with hot and cold water, bathroom etc. finds the interior of a refugee barrack dark, narrow and uncozy. But those who have their home here are not spoilt. A simple bed of wood and a roof means more than comfort to them.

Therefore, it is difficult to find happier people than these Finnish refugees in the camp at Sörby. They are happy to get the nourishing Swedish food prepared in traveling kitchens;

they are cosy in the large, bright dining room with an open fire; they like the Finnish bath; the radio in one of the barracks - and the precious freedom.

Around the radio we find eight young Finns, who only a few weeks ago were living in a barn on the Finnish side. They lay there week after week, like scared rats. They could be caught any moment by the dreaded political police patrols. They slept during the day, because they had to get hold of some food during the night. It was necessary to sneak along long and dangerous paths, to houses and friends, and get back before the dawn. Months become long under such conditions and liberty a treasure of priceless value.

The eight had arrived at Sörby in different ways. The first arrived about Midsummer, the others came afterwards.

"We feared for our lives, therefore, we escaped", they admit immediately. "We did not want to sacrifice our lives for this war. What can little Finland do when giants are fighting?"

All the young men in the camp are defeatists. There are many in Finland right now. They got a shock when the big Russian attack against Karelia started. The front was in danger of collapse, and they could already immagine the return of the time of Bobrikov. It was necessary to be safe before it was too late. They hid "underground" in order to be able to escape towards the west. Many of the boys could only carry out this plan in August.

There are still refugees who live hidden on the Finnish side waiting for a chance to escape to Sweden, but the number is not so large any longer. Some have been captured by the police and some have managed to come over. Some of them can tell how they sailed with a blanket as sail, others rowed a little boat which would have gone under if they had not bailed water all the time. The boat sank in the waters of Skeppsvik on arrival. A boy with round cheeks from Karelia,

who can not be more than 20 years old, had been lying in a coal bunker in Åbo for six days before the ship sailed in the Gulf of Bothnia and the crew threw him out at the port in Luleå. The Åbo police found his three comrades in the coalbox. Even if these refugees are not much more than children they can tell about the hard life at the front, about illnesses, wounds and sacrifices.

All these younger people will one day return to their country. The younger generation has not yet lost all hope; they still believe that they will see their parents and friends again. But the older ones have "burnt their boats". They have turned back to their country for good in order to start to live in a new country. The wives follow without protest. Why should they protest, they have nothing to lose. Earthly belongings do not burden them. Only one family has brought its belongings over the sea, so that a truck had to meet them when they arrived. All the others came with empty hands. Here are people who walk with a few things. Those who live dangerously must have it that way.

Only the old priest from Kemijärvi looks sad. He walks along with his thoughts, his faith in Cummunism and Comrade Stalin's mission among spiteful Finns. He was condemned to six months prison at home, because of his Bolshevik ideas. He chose to live 36 days on water and bread, and went through the strain in spite of his 62 years. But it consumed his nerves, and in order to sleep in peace he one night sneaked over the Swedish frontier near Rouvainen together with his 14 years old step son.

"Dagens Nyheter wrote afterwards that I had been pardoned. Write, Mr. Reporter, that I have worked off the penalty without any pardon. I do not want to escape any punishment. But I have not changed my opinion. This war is not right. Not even the war of liberty had any right, it was only an action of power. In my youth I swore to be true to the Russian Emperor,

and I have to keep this. I have nothing against the Russians, and under Bobrikov's time I had to study Swedish, Finnish, German, French, Latin, Greek and Lappish. But nobody forced me to learn Russian. I can not read Russian. Is that oppression? Why should one be frightened of the Russian, when he is not at all so dangerous as pretended?"

The old refugee priest is the only person in the whole camp who has escaped from the Finns. He lives alone, as the only Communist of the camp. The others have come over to save themselves from the hated Germans and from the dreaded Russians.

00399

Flykting är defaitist – men bara en kommunist

Den finska flyktingsströmmen nödvändiggör nya interneringsläger. Karantänen i Umeå behöver avlastning, och fördenskull har ett läger upprättats i Sörbyn i Nordmalings socken, ett i Jörns socken och nu senast ett i Småland på gränsen till Blekinge. Sistnämnda läger har tillkommit för att man på lämpligt sätt skall kunna härbärgera familjer med många barn. Familjeförsörjare med hustru och sex barn — sådana exempel finns — kan man inte i en handvändning hitta lämpligt arbete och inackordering åt. Sådana sänder man till Smålandslägret. På fredagen avreste från lägret i Sörbyn ett 90-tal personer för att slå rot i Smålandsbygden.

Dagens Nyheters korrespondent fann internerna i Sörbyn glada över den avlastning som skett. Man hade bott trångt i sommar, ty lägrets 15 barracker rymmer inte bekvämt mer än inemot 300-talet personer, men tidvis har härbärgerats över 400. Sörby herrgård har aldrig i sin historia sett så mycket folk komma och fara som i höst. Och dock har den upplevat åtskilligt i den vägen under den Kempeska dynastins spira. Dagligen kommer busslaster med finnar till gården, dagligen viftar andra farväl.

Herrgården har av Kemparna gratis upplåtits åt flyktingarna. Den är stor och rymlig, men blev ändå mycket fort otillräcklig. Snart blev den administrationsbyggnad i en hel liten stad av baracker. Varifrån barackerna kommit är inte gott att säga. De är byggda som skogskojor och har insupit mycken kåda och barrdoft i sina dar. Nu inandas de doften av sura finnstövlar och Rettigs fräna surrogattobak.

Skogskojorna komfortabla, tycker flyktingarna.

Den som kommer från en modern stadsvåning med varmt och kallt, w. c. och badrum, finner interiören i en flyktingsbarack mörk, trång och olustig. Men de människor som här har fått ett hem är inte bortskämda. Många av dem har levat varg i veum i månader. För dem representerar en enkel träbrits under tak höjden av komfort.

Därför får man söka vida omkring för att hitta lyckligare och nöjdare människor än dessa finska flyktingar i Sörbylägret. De gläder sig åt den närande svenska kosten, lagad på två av kronans kokvagnar, de trivs i den stora, ljusa matsalen med den öppna eldstan, de gläds åt den sköna finnbastun, åt radion i en av barackerna — och åt den ovärderliga friheten.

Här sitter kring radioapparaten åtta unga finska män, som blott för några veckor sedan bodde i en lada på den finska sidan. Där låg de vecka efter vecka tysta som skrämda råttor. Vilket ögonblick som helst kunde de ertappas av den fruktade politiska polisens smygande patruller. Om dagarna sov de, ty om natten skulle de skaffa mat. På långa, farliga stigar smög man sig till hem och bekanta för att ljudlöst återvända före dagbräckningen till den kulna ladan i skogsdunklet. Månader blir långa under dylik tillvaro och friheten en klenod av oskattbart värde.

"Vi ville klara livhanken..."

De åtta hade hamnat i Sörbyn på olika vägar. Den förste kom vid midsommartiden, de övriga har droppat in än då och än då.

— Vi var rädda om livhanken, därför flydde vi, bekänner de utan omsvep. Vi vill inte offra livet på det här kriget. Vad kan lilla Finland göra åt utgången när giganterna slåss?

Alla unga män i lägret är defaitister. Sådana finns det många i Finland just nu. De fick en chock när det ryska storanfallet sattes in mot Karelska näset. Fronten hotade att bryta samman, man såg i andanom den Bobrikovska tiden återkomma. Det gällde att rädda sig innan det var för sent. Man stack sig undan "i underjorden" för att kunna fly väster ut. Först i augusti har många av dem kunnat fullfölja planen.

Än finns det rymlingar som lever i skymundan i havsbandet på finska sidan i väntan på att kunna fly till Sverige, men skaran har decimerats. Somliga har hittats av polisen, somliga har hunnit över. Några kan berätta om hur de seglade över med en utspänd filt som segel, andra hur de rodde en gisten liten båt, som skulle ha sjun-

kit om inte en man ständigt öst. Båten sjönk i marvattnet i Skeppsvik vid framkomsten. En rundkindad gosse från Karelen, som inte kan vara mer än 20 år, har legat i en kolbox i Åbo i 6 dagar innan fartyget seglade upp i Bottenhavet och kastade ut honom på kajen i Luleå. Hans tre kamrater i kolboxen hittades av Åbopolisen. Fastän de här flyktingarna inte är mycket äldre än konfirmander kan de berätta om frontlivets hårdhet, om sjukdomar, blessyrer, umbäranden.

De äldre ämnar stanna.

Dessa yngre har i allmänhet föresatt sig att en dag vända åter till sitt land. Den yngre generationen har inte mist allt hopp, den tror ännu på ett återseende med de sina. De äldre har bränt sina skepp. De har vänt fäderneslandet ryggen definitivt för att slå rot i ett nytt land. Hustrurna följer utan knot. Varför skulle de knota, de har ju i allmänhet ingenting att förlora! Jordiska ägodelar tynger dem inte. Bara en enda familj har brytt sig om att släpa bohaget med sig över sjön så att lastbil måste möta vid landstigningen. Alla andra kom tomhänta. Här är folk som marscherar med lätt packning. De som lever farligt måste få det så.

Karelsk kyrkoherde ende kommunisten.

Blott den gamle kyrkoherden från Kemijärvi ser sorgsen ut. Han vandrar för sig själv med sina tankar, sin tro på kommunismen och på kamrat Stalins mission bland hatska finnar. För sina bolsjevikiska gräller fick han 6 månaders fängelse där hemma. Han valde att förvandla dem till 36 dagars vatten och bröd och uthärdade påfrestningen, trots sina 62 år. Men det tärde på hans nerver, och för att kunna sova tryggt smög han sig en natt över den svenska gränsen vid Rouvainen tillsammans med den 14-årige fostersonen.

— Det stod i Dagens Nyheter efteråt att jag blivit benådad. Skriv, redaktörn, och tala om att jag avtjänat allt utan någon benådning. Jag vill inte komma undan något straff. Men jag har heller inte ändrat mening. Det här kriget är orättfärdigt. Inte ens frihetskriget hade gudomlig grund, utan var en våldsaktion rätt och slätt. I min ungdom svor jag den ryske kejsaren trohet, den eden måste jag hålla. Ryssarna har jag ingenting emot. under Bobrikovs tid fick jag studera svenska, finska, tyska, franska, latin, grekiska och lapska. Men ingen tvang mig att läsa ryska. Jag kan heller inte ryska. Är det förtryck? Varför skall man skrämma med ryssen, han är inte så farlig som man gör honom till.

Gamle landsflyktige kyrkoherden är den ende i lägret som flytt undan finnarna. Han lever en enstörings liv som lägrets ende kommunist. De övriga har kommit hit för att rädda skinnet undan hatade tyskar och fruktade ryssar.

SOURCE: Dagens Nyheter, September 2, 1944

REFUGEE ARRIVES IN GERMAN TRAINING PLANE.

On Friday morning a German training plane flew over the Swedish west coast and landed near Väröbacka, whereby it was slightly damaged.

The pilot, who was the only person in the plane, had escaped from Denmark. He was all right. Försvarsstaben reports that soldiers have taken care of the plane and the pilot.

Flykting kom i tyskt skolplan

Ett tyskt skolflygplan flög på fredagsmorgonen in över västkusten och nödlandade i trakten av Väröbacka, varvid det erhöll en del skador.

Besättningen utgjordes endast av föraren. Han hade flytt från Danmark och var oskadad. Såväl planet som föraren har omhändertagits av militär personal, meddelar försvarsstaben.

000400

SOURCE: Svenska Dagbladet, August 31, 1944

AUSTRIAN TO SWEDEN IN STOLEN AEROPLANE.

Malmö, August 30, 1944

A German training plane landed at about 4 p.m. in Löderup in the east of Ystad. The pilot was an Austrian who had escaped from Germany.

The aeroplane landed easily in a field of stubble belonging to Hagestaborg. The machine was taken care of by soldiers and the home-guard. The pilot was an Austrian, 25 years old. He was taken to Hagestaborg farm where he was given food and where he stayed overnight. He was a transport pilot on the eastern front but was now tired of this work. He landed on Wednesday at Sachsen aerodrome, where he saw the training plane on the field and escaped. He started towards the north, towards Berlin. Than he flew around the capital and continued towards the Baltic Sea. He hoped that the gasoline would last until he reached Sweden.

He landed safely. The Austrian who is not a soldier, will be treated as a civilian refugee, and Socialstyrelsen will decide his fate.

00040

Svenska Dagbladet,
August 21, 1941

Österrikare hit i stulet plan.

Tröttnade på att vara tysk flygare.

MALMÖ, onsdag. (Sv. D:s Malmöred.) Ett tyskt skolflygplan landade strax efter kl. 16 i Löderups socken öster om Ystad. Ombord befann sig en österrikare, som flytt från Tyskland.

Planet tog utan att skadas mark på en stubbåker tillhörig Hagestaborg. Maskinen omhändertogs av hemvärn tills militär anlände. Föraren av planet, en österrikare i 25-årsåldern, fördes till Hagestaborgs gård, där han fick mat och nattlogi. Han hade varit transportflygare på östfronten men till slut tröttnat på det utslitande arbetet. När han på onsdagen landade med ett transportplan på en flygplats i Sachsen såg han ett skolflygplan på fältet och passade på att rymma med det. Han startade och satte kurs norrut mot Berlin. Huvudstaden flög han dock inte över utan gjorde en loy utanför spärrområdet och fortsatte norrut och ut över Östersjön, hela tiden med den förhoppningen att bensinen skulle räcka tills han fick svenskt land under sig. Bensinen räckte också precis.

Landningen han gjorde var perfekt och varken han eller planet skadades. Då österrikaren inte är militär får han betraktas som civil flykting och det blir socialstyrelsens sak att bestämma om hans omhändertagande.

SOURCE: Dagens Nyheter, August 31, 1944

BULGARIAN JEWS DID NOT WANT TO TAKE
THE DAVID STAR AWAY.

"When I heard yesterday that the Bulgarian Government had decided to dissolve the Nurenberg laws against the Jews, I felt as if a gleam had come in the dark", said Chief Rabbi, Professor Marcus Ehrenpreis, when a reporter of this paper called on him in connection with the fact that Bulgaria is the first country to take the yoke from its Jewish countrymens' shoulders.

What has now happened in Bulgaria must be regarded as a fact importance of which is greater than its local character suggests. Professor Ehrenpreis thinks that the Bulgarian action is the first breach in the wall of barbarism which Hitlerism has built around the European Jews.

"At the same time, it is the first breach in the condition of outlawry and the destruction of human values which was started with the Jews, and later continued over all the people in 'fortress Europe'", he says. "Bulgaria's Jews, whose exact number I cannot tell - probable about 60,000 to 70,000 - are the first liberated group of Jews in ravaged Europe".

The official report says:

"Carrying out the Bagrianoff Government's policy, the Council of Ministers at several conferences discussed the Jewish question and decided:

"1) An immediate cancellation of the law for the defense of the State and other decrees, so that all restrictions of a political, moral and administrative nature concerning the

Jews will be revoked, such as the order to wear a special badge, the prohibition against going to certain places, carrying out certain professions etc.

"2) To cancel the commissariat for Jewish questions. Juridical questions concerning the economic interests of people of Jewish origin will be regulated by a new decree, worked out by the Ministry of the Interior.

"On August 24, 1944, the Minister of the Interior received the members of the newly founded consistory, which is the official institution for all Jewish communities in the country under the presidency of former Colonel Tadger. The consistory expressed its great satisfaction and its loyalty towards Bulgaria, where even during hard times, they had always felt as citizens, and expressed their trust in the Jewish policy which the Government was now going to carry out".

"Since October 1940, when the law for the protection of the State was forced upon Bulgaria's former Government, the Jews of the country had to go through hard sufferings", says Professor Ehrenpreis. "The decree was strongly opposed in the country, and it took four months before it could be carried out. During nearly 15 years of work as Bulgaria's Chief Rabbi, I have had time to see that antisemitism, and the brutal extermination methods of the Nazis, always have been something absolutely unknown to the Bulgarian people, who suffered under Moslem domination for 400 years, and in its present liberty never would think of tyrannizing minorities in their own country.

"During my work, I have always found understanding and sympathy from all the leading circles in Bulgaria. King Ferdinand who in particular tried to cultivate and humanize the people who had been slaves for centuries, had great respect for the Jewish people culturally. The opening in Sofia in

the autumn of 1909 of the modern central synagogue, was a spontaneous manifestation of solidarity - it was a wonderful day in liberated Bulgaria's history. The King and Queen were present at the opening (a thing which had never happened before). King Ferdinand in Person performed the ceremony and declared the synagogue open. Around him stood representative Bulgaria, and it was a demonstrative confession to the principle of religious toleration. In my opening speech I could rightly point out that this happily introduced -- interconfessional harmony in the new country.

"Some years later, in March 1913, after the fall of Adrianopel, when I held the thanksgiving service in the synagogue, where representatives of the victorious Bulgarian army stood together with Turkish war prisoners and Adrianopel's numerous Jewish population, I could say in the same way to the Turkish Jews:'You who during 400 years have enjoyed liberty under the Osmans are not in a stepmother's country now. Bulgaria will become your loving mother, as she has been, and still is for us Jews'.

"When I left Bulgaria - 30 years ago today - in my farwell letter to the Prime Minister, Radsolavoff, who in an official Government letter thanked me for what I had done for my bretheren in faith and for the country, I could give an assurance that I would always keep 'an uneffaceable memory of the high spirit of interconfessional tolerance which is dominating this country'.....Bulgaria deserves, thanks to this tolerance, the devoted love from all the sons of the country without exception, and it deserves at the same time the respect and the honor from the whole civilized world".

Shortly before the outbreak of the war, Professor Ehrenpreis received confirmation of this happy fact through a publication which came out in 1937 under the title "The Bulgarian Society Against Nazism and Antisemitism". Sixty-four leading men and women, politicians, scientists, artists, etc. declare here their high respect for the Jewish element in the country and its work and refutes the attempts to tarnish

this happy interconfessional situation between the citizens of the country.

"The Nurenberg laws came as a strange element into Bulgarian society", says Professor Ehrenpreis. "Among those who from the beginning courageously tried to stop this unhappy decree are the former Prime Minister Musjanoff, with whom I was in friendly collaboration in Bulgaria (he has just been sent to Ankara to negotiate Bulgaria's withdrawal from the war) and my colleague, the Sofia Metropolitan Stephan. These two have several times personally interfered, at the risk of their lives to save Hitlerism's unhappy victims. Even as late as a short time before the death of King Boris I could, with the help of Metropolitan Stephan, get King Boris to interfere and stop the deportation of Bulgarian Jews to the Polish gas chambers.

"The survivors have now been freed. They will be allowed to return to their homes and their work; they will get permission to go wherever they like as other citizens of the country. They will be allowed to carry out all professions, and will again feel at home in the country where their fathers have lived for more than 1000 years, and where they have shed their blood for the liberty and independence of the country. But they are proud men, these sefardim, descendants of the Jews who were driven out of Spain and Portugal in 1492. Next to the language of the country they still speak the language of Castille which they inherited from their fathers, and they carry their heads high with Spanish pride. Some of them do not want to remove the David star from their coats. They think that this star is a sign of distinction, which reminds them that they are children of David.

"Light has come in the darkness", says Professor Ehrenpreis at the end. "What has happened in Bulgaria now is like a promise to all who await the final victory of right and humanity".

Bulgariska judarna vägrar sprätta bort Davidsstjärnan

— När jag i går kväll fick meddelande om den bulgariska regeringens beslut att upphäva Nürnbergslagarna mot judarna kändes det som flammade det upp ett ljus i mörkret, säger överrabbinen professor Marcus Ehrenpreis när medarbetaren söker upp honom i anledning av att Bulgarien blivit det första landet som lyft oket från sina judiska medborgares skuldror.

Det som nu skett i Bulgarien måste anses som en händelse vars betydelse sträcker sig utöver dess lokala karaktär. Professor Ehrenpreis betecknar också aktionen som en första bräsch i den mur av barbari som hitlerismen upprättat kring den europeiska judenheten.

— Det är på samma gång en första bräsch i det tillstånd av rättslöshet och den förstörelse av människovärdet som börjat med judarna och i fortsättningen sträckt sig över alla våldförda folk i fästningen Europa, säger han. Bulgariens judar, vilkas närvarande antal jag inte exakt kan ange — troligen rör det sig omkring 60—70.000 — är den första befriade judegruppen i det härjade Europa.

Det officiella meddelandet lyder:

"I fullföljandet av regeringen Bagrianoffs politik har ministerrådet vid flera sammanträden sysselsatt sig med judefrågan och beslutat:

1) att omedelbart upphäva samtliga bestämmelser i 'lagen för statens försvar' jämte andra förordningar, i det att alla inskränkningar av politisk, moralisk och administrativ natur beträffande judarna upphävs, sådana som förpliktelsen att bära ett diskriminerande tecken, förbudet att visa sig på vissa platser, att utöva vissa yrken o. s. v.

2) att slopa kommissariatet för judiska angelägenheter. De juridiska frågorna beträffande de ekonomiska intressena hos personer med judisk härkomst kommer att regleras med en ny förordning, som skall utarbetas av inrikesministeriet.

Den 24 augusti mottog inrikesministern samtliga medlemmar av det nyupprättade konsistoriet, som är den representativa institutionen för samtliga judiska församlingar i landet under presidiet av f. d. översten Tadger. Konsistoriet uttryckte sin stora tillfredsställelse och sin tillgivenhet mot Bulgarien, där de även under de svåraste tiderna inte upphört att känna sig som medborgare, samt uttryckte sitt fulla förtroende till den judepolitik som regeringen nu gått in för.

Antisemitism främmande för bulgar.

Sedan oktober 1940, då lagen för statens skydd påtvingades Bulgariens dåvarande regering, har landets judar utstått svåra lidanden, fortsätter professor Ehrenpreis. Lagen mötte skarp opposition i landet, och det tog fyra månader innan den kunde genompressas. Jag har under min 15-åriga verksamhet som Bulgariens överrabbin övertygat mig om att antisemitismen och framför allt brutala utrotningsmetoder av nazistiskt märke alltid har varit något fullkomligt främmande för det bulgariska folket, som under 400 år självt lidit under muslimanskt förtryck och i sin frihet inte gärna kunde tänka på att förtrycka minoriteter i det egna landet.

Under mina strävanden har jag alltid mött förståelse och intresse hos alla ledande kretsar i Bulgarien. Kung Ferdinand, vars strävan gick ut på att kultivera och humanisera det under sekler förslavade landet, hade största högaktning för det judiska folkets plats inom världskulturen. När vi i Sofia hösten 1909 invigde den första moderna centralsynagogan gestaltade sig denna akt till en spontan manifestation av allborgerlig solidaritet — det var en lysande dag i det befriade Bulgariens historia. I invigningsakten deltog (något som aldrig förr hänt) kungaparet. Kung Ferdinand förrättade personligen den formella akten att förklara synagogan öppnad. Kring honom samlades hela det representativa Bulgarien, och det blev en demonstrativ bekännelse till den religiösa toleransens princip. I mitt invigningstal kunde jag med rätta hänvisa till denna lyckligt inledda interkonfessionella sämja i det nya landet.

När jag några år senare i mars 1913 efter Adrianopels fall höll tacksägelsegudstjänst i den ärevördiga synagogan, där den segerrika bulgariska arméns representanter samlades vid sidan av turkiska krigsfångar och Adrianopels talrika judiska befolkning, kunde jag på samma sätt tillropa de sorgsna turkiska judarna: "Ni som i 400 år åtnjutit frihet under osmanerna kommer nu ingalunda till ett styvmoderligt land. Bulgarien skall bli eder en kärleksfull mor, som det varit och är för oss bulgariska judar."

När jag lämnade Bulgarien — det är i dag på dagen 30 år sedan — kunde jag i ett avskedsbrev till dåvarande ministerpresidenten Radoslavoff, som i ett officiellt regeringsreskript tackade mig för vad jag uträttat för mina trosfränder och för landet, försäkra att jag alltid skulle bevara "ett outplånligt minne av den upphöjda anda av interkonfessionell förståelsesamhet som härskar i detta land. Tack vare denna tolerans förtjänar Bulgarien den hängivna kärleken av alla landets söner utan åtskillnad och av hela den civiliserade världens aktning och respekt".

Nürnbergslagen ett främmande element.

Kort före krigets utbrott fick professor Ehrenpreis bekräftelse på detta lyckliga tillstånd genom en publikation, utkommen 1937 under titeln "Det bulgariska samhället mot nazism och antisemitism". I den ger 64 ledande män och kvinnor — politiker, vetenskapsmän, författare, konstnärer m. fl. — övertygande uttryck åt sin höga uppskattning av det judiska elementet i landet och dess insatser och tillbakavisar obskura försök att sudla detta lyckliga interkonfessionella förhållande mellan landets medborgare.

— Nürnbergslagen kom alltså som ett fullkomligt främmande element i det bulgariska samhällslivet, säger professor Ehrenpreis. Bland dem som från början modigt sökt förhindra denna olycksdigra aktion nämner jag f. d. ministerpresidenten Musjanoff, med vilken jag under min bulgariska tid stått i välvilligt samarbete (nyss sändes han till Ankara för att å regeringens vägnar förhandla om Bulgariens utträde ur kriget), samt min prästerlige kollega och vän Sofiametropoliten Stephan. Dessa båda har vid upprepade tillfällen trätt i bräschen med personlig risk för att beskydda hitlerismens olyckliga offer. Ännu så sent som kort innan kung Boris dog kunde jag med metropoliten Stephans hjälp utverka kung Boris ingripande för att förhindra de bulgariska judarnas deportation till de polska gasningsanstalterna, som då var överhängande.

Nu har dessa överlevande i en lycklig stund blivit befriade. De får återvända till sina hem och till sitt arbete, de får åter röra sig fritt som landets övriga medborgare. De får utöva alla yrken, åter känna sig hemma i det land dit deras förfäder sedan mer än ett årtusende byggt och bott, och där de utgjutit sitt blod för landets frihet och oberoende. Men de är stolta män, dessa sefardim, avkomlingar av de ur Spanien och Portugal 1492 utdrivna spanskjudarna. De talar fortfarande vid sidan av landets språk det kastilianska språket de ärvt från sina förfäder, och de bär huvudet upprätt med spansk grandezza. En del av dem har nu vägrat att ta bort Davidsstjärnan från sina rockar. De anser denna stjärna som en upphöjelse, inte som en förnedring. De känner sig med detta tecken, som påminner dem om att de är avkomlingar av den konungslige psalmsångaren David, oändligt överlägsna sina plågare med det blodfläckade hakkorset på rocken.

Det ljushar i mörkret, slutar professor Ehrenpreis. Vad som nu skett i Bulgarien verkar som ett trösterikt löfte till alla som förbidar rättens och mänsklighetens slutgiltiga seger.

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

848/ICO/MET

AMERICAN LEGATION
Stockholm, Sweden
August 31, 1944

Mr. John W. Pehle
Executive Director
War Refugee Board
Washington, D. C.

Dear Mr. Pehle:

For the information of the Board there are enclosed several articles and translations from the local press.

Sincerely yours,

Iver C. Olsen

Iver C. Olsen
Special Attaché for
War Refugee Board

Enclosures - 14

00410

SOURCE: Aftontidningen, August 24, 1944

THE REFUGEE STREAM ACROSS THE BALTIC SEA IS INCREASING.

Umeå, August 24, 1944

After a short lull in the refugee stream over Kvarken, 25 Finns arrived at Sävara on Wednesday. The refugees came in two boats. Six Finns also arrived at the collecting place in Umeå on Wednesday. They had crossed the frontier in the North.

The figure 1,500, which the other day, according to Aftontidningen's information, was published as the number of refugees who had arrived in Umeå, must be regarded as a minimum figure. The refugees, who arrive in Sweden in the south of Gävle are not sent to the station in Umeå but to Stockholm. The number of the later ones is small, but the total number of the Finnish refugees is 1,700.

The group of refugees which has increased mostly are the Balts. More than 5,000 Estonian-Swedes have arrived in Sweden, and the number of other Balts is about 2,500. There is no change among other refugee groups. The possibility for the refugees' escape will be smaller if the Sweden-Germany traffic is restricted.

Flyktingströmmen över Östersjön stiger ständigt

UMEÅ torsdag (TT).

Efter en kortare paus i flyktingströmmen över Kvarken togo sig på onsdagen 25 finnar i land vid en plats i Sävars socken. Flyktingarna kommo i två båtar. Till uppsamlingslägret i Umeå anlände på onsdagen även sex finnar som gått över gränsen i norr.

Enligt vad AT erfarit torde den siffra, som härom dagen från Umeå angav de finska flyktingarnas antal till inemot 1.500 var att betrakta som en minimisiffra. De flyktingr, som nå Sverige söder om Gävle sändas nämligen icke till stationen i Umeå utan befordras till Stockholm. Dessa senares antal är dock jämförelsevis litet, men de finska flyktingarnas sammanlagda antal torde f. n. uppgå till omkring 1.700.

Den största ökningen som flyktingströmmen över vårt land på senaste tiden kan registrera för någon grupp gäller balterna. Över 5.000 estlandssvenskar ha nu kommit till Sverige, och de övriga balternas antal uppgår till ungefär 2.500. Bland övriga flyktingsgrupper finns f. n. inga större förändringar i tillströmningen att notera. I den mån trafiken Sverige—Tyskland inskränkes eller upphör torde möjligheterna för krigsfångars flykt att alltmer beskäras.

SOURCE: Morgon Tidningen, August 24, 1944

HEAVIER PENALTIES FOR FINNISH ESCAPEES.

Helsinki, August 23, 1944

The Finnish Government is preparing a proposed law for severe punishment of all Finns, who, without permission, leave the country. The Government wants to stop the traffic with frightening decisions. According to the new law which soon will be under discussion, captured refugees can be condemned to four years in prison. The State also gets the right to confiscate the offenders' rights of citizenship.

00413

Finnarna hotas av skärpt straff för flyktförsök

HELSINGFORS onsdag.

TT. Finska regeringen förbereder ett förslag till lag, som stadgar stränga straff för medborgare vilka olovligen lämna landet. Man vill nu söka göra slut på trafiken genom avskräckande straffbestämmelser. Enligt det nya lagförslaget, som torde komma att behandlas med det snaraste, kunna flyktingar, som fasttagas, dömas till fyra års tukthus. Vidare kan staten få befogenhet att konfiskera den skyldiges egendom och beröva honom de rättigheter, som förutsätta medborgerligt förtroende.

00041

SOURCE: Dagens Nyheter, August 26, 1944

ONE MILLION CROWNS GRANTED TO THE ESTONIAN-SWEDES.

On Friday one million crowns were granted to the Commission of Estonian-Swedes. The money is needed for the committee's activity.

At the same time 50,000 crowns were requested for the Relief Committee for Finland's children, for the purpose of receiving mothers with small children.

00413

1 miljon kr. beviljade till Estlandssvenskar

Kommittén för Estlandssvenskarna beviljades i fredagens regeringssammanträde 1 milj. kronor för att bestrida kostnaderna för kommitténs verksamhet.

Samtidigt anslogs till Hjälpkommittén för Finlands barn 50.000 kr. för att ta emot blivande mödrar och mödrar med småbarn.

00410

SOURCE: Dagens Nyheter, August 26, 1944

RUSSIAN WAR PRISONER ARRIVED IN SKÅNE.

Malmö, August 25, 1944

Five Russian refugees were taken care of on Thursday in a port in Skåne. They had succeeded in hiding on a Swedish ship in a German port. The Russians, who have been in Germany as war refugees are all 18 years old.

00413

Ryska krigsfångar kom i land i Skåne.

MALMÖ, fredag.

T.T. Fem ryska flyktingar blev på torsdagen omhändertagna i en skånsk hamn. De hade lyckats gömma sig på ett till Sverige destinerat fartyg, medan detta låg i tysk hamn. Ryssarna, som vistats i Tyskland som krigsfångar, är samtliga i 18-årsåldern.

0 0 0 4 1 8

SOURCE: Morgon Tidningen, August 26, 1944

DEPORTATION OF HUNGARY'S JEWS!

The deportation of Hungary's Jews has now started again. Information from a reliable person has reached Stockholm secretly. It says that the deportation of the Jews in Hungary has started in spite of the Government's promise after King Gustaf's request. The information also says that these transports go to Germany. The reason is probably the change in southwest Europe after Rumania's breaking off with Germany and Hungary. The Germans want to carry out their "Aryan" program of the "extermination" of the Jews as long as they can. The beginning of these heinousnesses in Hungary confirms how strong the German "grasp" on the Hungarian political leaders is. But this will only result in the Hungarian public opinion's desire to break off with the Germans becoming stronger.

Deportationen av Ungerns judar

har på nytt kommit i gång. Ett meddelande från en absolut tillförlitlig person har på privat väg ankommit till Stockholm. Dess innebörd är att deportationerna av judar i Ungern åter börjat trots de utfästelser som gjordes efter konung Gustafs vädjan. Enligt meddelandet gå transportvägarna till Tyskland. Förmodligen är det den omvälvning av förhållandena i Europas sydöstliga hörn, som åstadkommits genom Rumäniens brytning med Tyskland och Ungern som bland annat haft denna verkan. Man vill genomföra så mycket som möjligt av sitt "ariska" program om judarnas utrotande medan man ännu har någon chans att göra det. När skändligheterna nu åter kommit i gång i Ungern, är detta ett vittnesbörd om hur fast det tyska greppet över den ungerska politiska ledningen alltjämt är. Men återuppväckandet av judeförföljelserna i deras värsta form kommer säkert att bidraga till att den ungerska folkopinionen för brytning med Tyskland växer sig ännu starkare.

SOURCE: Dagens Nyheter, August 26, 1944

40 ESTONIANS TO NYNÄSHAMN.

A motorboat with about 40 refugees from Estonia arrived on Thursday evening in Nynäshamn. They were men, women and children, and they had only been traveling for 24 hours.

40 ester till Nynäshamn.

En motorbåt med inemot 40 flyktingar från Estland kom på torsdagskvällen till Nynäshamn. Sällskapet, som bestod av både män, kvinnor och barn, hade endast varit på väg ett dygn.

00422

SOURCE: Stockholmstidningen, August 27, 1944

I AM HAPPY BECAUSE I AM HERE.

Visby, August 26, 1944

155 more refugees arrived on Friday in Slite. Among them were nearly 100 women and children. In one boat were 78 Estonians and in two small open boats 77 Latvians. The three boats were terribly crowded. Among the refugees was an older professor from a Baltic university. Being asked his opinion of the future he answered: "I am here. I am happy. What else?"

"Jag är lycklig jag är ju här"

VISBY den 26 aug.

På fredagen anlände ytterligare 155 flyktingar, varav nära 100 kvinnor och barn, till Slite. I en båt befann sig 78 ester och i två mindre vippna båtar 77 letter. Alla tre båtarna var fullpackade till bristningsgränsen. Bland flyktingarna befann sig en äldre professor vid ett baltiskt universitet. På fråga vad han trodde om framtiden, svarade han kort och gott: "Jag är ju här. Jag är lycklig. Vad mer?"

00042

SOURCE: Svenska Dagbladet, August 28, 1944

ESTONIAN REFUGEES TO SANDHAMN.

Twenty two Estonian refugees arrived on Saturday with a boat in Sandhamn. After having been examined they were handed over to the police.

Estniska flyktingar till Sandhamn.

I lördags anlände till Sandhamn 22 estniska flyktingar med båt. Efter visitation överlämnades de till polisen.

00426

SOURCE: Svenska Dagbladet, August 28, 1944

13 FINNS TO HUSUM.

Örnsköldsvik, August 27, 1944

A boat with 13 Finnish refugees on board arrived on Sunday at Husum. They had been on their way 14 hours during a terrible storm. The boat was still far from the Swedish coast when it lost its rudder, and it had to be steared with a paddle. Four of the refugees were children, the smallest only seven months old.

Tretton finnar till Husum.

ÖRNSKÖLDSVIK, söndag. (TT) Efter en stormig överfärd på 14 timmar anlände på söndagen en båt med tretton finska flyktingar till Husum. Ett gott stycke utanför den svenska kusten hade båten förlorat rodret, varför man måste styra den med en åra. Av flyktingarna voro fyra barn, det minsta endast sju månader gammalt.

00428

SOURCE: Aftonbladet, August 28, 1944

SWITZERLAND DOES NOT WANT TO RECEIVE
ESCAPING GESTAPOMEN.

Bern, August 28, 1944

Switzerland's position, as a result of the rapid world development, has changed completely since French troups liberated Savoy and the Americans advance towards the Swiss frontier.

This explains the measures which have been taken by General Guisan, i.e., to augment the army call up. New perspectives are at the same time of immediate interest, as there is a possibility that separate military contingents should cross the Swiss frontier, in the same way as in the summer of 1940.

The press discusses this in connection with the right of asylum, which will be a rather complicated question because of the "war criminals" and other undesirable foreigners who will ask for refuge.

"The refugee question will soon be of immediate interest and put the army of the country in front of Military Political tasks, which will be difficult to solve", says Neue Züricher Zeitung. "One of the problems concerns the internment of war-weary troops, who cross the frontier of the country. But Switzerland's possibilities to receive new refugees are rather small".

Züricher Volksrecht is more frank and says that neither SS men nor members of the Gestapo will get permission to cross Switzerland's frontier.

"The SS and the Gestapo have systematically terrorized Europe by bringing in the system of murder and hostages, burning villages and exterminating tens of thousands of people", says the paper. "These 'masters of torture' do not want to be responsible for Germany's defeat, because this means that they will be judged in the countries were they have carried out their bloody tasks. The peace loving Swiss population does not want to receive these elements".

It can here be recalled that the leader, under the signature Scrutator in Times, yesterday said that Switzerland, Spain and Sweden, should be informed that no refuge has to be given to Quislings or to Germans. It would neither be good for the neutral countries to decide who is responsible or not.

Schweiz vägrar ta emot flyende Gestapomän.

BERN, måndag. (AB)

Schweiz' läge har genom den raska händelseutvecklingen undergått en grundläggande förändring sedan franska inrikesstyrkorna befriat Savojen och amerikanerna rykt fram tätt intill schweiziska gränsen.

Denna förändring motiverar helt de åtgärder, som vidtagits av förbundsrådet och överbefälhavaren general Guisan, nämligen att öka inkallelserna till armén. Samtidigt öppnar sig emellertid nya perspektiv i det man kan vänta sig att enstaka truppavdelningar överskrida schweiziska gränsen liksom sommaren 1940.

Pressen behandlar i detta sammanhang asylrätten, vars utövande kommer att i hög grad kompliceras genom de ansökningar av "krigsförbrytare" och i övrigt icke önskvärda utlänningar, som begära uppehållstillstånd.

— Flyktingfrågan torde inom en nära framtid [illegible] aktuell och ställa landets armé inför avvärlösta militärpolitiska uppgifter, skriver sålunda Neue Zürcher Zeitung. Ett av de hithörande problemen gäller behandlingen och interneringen av krigströtta trupper, som överskrider landets gränser. Men Schweiz' möjlighete att ta emot nya flyktingströmmar är yt terst inskränkta.

På ett ännu tydligare sätt uttalar sig Zürcher Volksrecht, som öppet fordrar, att varken SS- eller Gestapomedlemmar får beträda Schweiz' gränser.

— SS och Gestapo har systematiskt terroriserat Europa genom att sätta mord på gisslan i system, bränna ned byar och utrota tiotusentals människor av civilbefolkningen, skriver tidningen. Dessa Europas pinomästare vägra att ta ansvaret för Tysklands kommande nedering, ty detta betyder att de kommer att ställas inför rätta i de länder, där de utövat sin blodiga gärning. Det fredsälskande schweiziska folket avböjer mottagandet av dylika element. — Hert Wyler.

*

I sammanhanget kan erinras om signaturen Scrutators ledare i Times i går, vari uttalas att Schweiz, Spanien och Sverige "borde få reda på att vi icke skola erkänna någon fristad för quislingar lika litet som för tyskar". Inte heller vill man tillerkänna de neutrala rätt att själva avgöra vem som är oskyldig eller icke och **ge missdådare fristad.**

SOURCE: Aftontidningen, August 28, 1944

REFUGEES ARE "SHIPPED OUT" IN THE MIDDLE OF COPENHAGEN.

The whole block of Havnegade in Copenhagen is in these days under observation of the Gestapo, which suspects that refugees are "shipped out" in the middle of Copenhagen. Gestapomen are watching every door in the block before the departure of every ship.

Utskeppning av flyktingar pågår mitt i Köpenhamn

— Privat till AT —

Hela Havnegadekvarteret i Köpenhamn är i dessa dagar under observation av Gestapo, som anser sig ha funnit ut att utskeppningar av flyktingar företagits här mitt i Köpenhamn. Före de olika fartygens avgångstider står det Gestapomän i kvarterets alla portar.

00043

SOURCE: Svenska Dagbladet, August 28, 1944

THE QUARANTINE IN UMEÅ IS OVERWORKED.

Umeå, August 27, 1944

For some time the quarantine for Finnish refugees in Umeå has been very overworked, and the authorities, together with the Foreigner's Commission in Stockholm, have tried to establish another refugee camp in Västerbotten.

This camp will probably be established in the beginning of September in the north of Västerbotten. Barracks are already. 40 Finnish refugees arrived in Umeå on Saturday, and more than 120 arrived on Sunday. More women and children have arrived lately. They are very thin and complain about the great lack of food. A young boy with three medals for bravery arrived in Hörnefors on Saturday. Most of the refugees are fishermen, farm laborers or laborers in industries, but there are also representatives of intellectual work. There was, for instance, a film-producer, an officer, a priest and a doctor. The refugees say that the Swedish authorities can expect an invasion of refugees if Finland does not get peace soon.

Umekarantänen överansträngd.

UMEÅ, söndag. (Sv. D:s korr.) Karantänen för finska flyktingar i Umeå är fullständigt överlupen sedan någon tid tillbaka och myndigheterna ha i samråd med utlänningskommissionen i Stockholm sökt anordna ytterligare ett flyktingläger i Västerbotten.

Ett sådant torde komma att upprättas de första dagarna i september i norra delen av länet, där baracker redan stå till disposition. Under lördagen anlände till Umeå ett 40-tal finska flyktingar och under söndagen mer än tredubblades denna siffra. Man märker på senaste tiden en tendens till ökad tillströmning av kvinnor och barn. De äro magra av umbäranden och beklaga sig över brist på föda. Bland flyktingarna på lördagen, vilka stego i land i Hörnefors, märktes en yngling som var innehavare av tre tapperhetsmedaljer. De flesta äro jordbrukare, industriarbetare eller fiskare, men även representanter för de intellektuella yrkena äro företrädda. Sålunda märktes bland flyktingarna en filmregissör, en officerare präst och en filosofie doktor. Flyktingarna förbereda de svenska myndigheterna på att en formlig invasion är att vänta om icke Finland snart får fred.

SOURCE: Morgon Tidningen, August 29, 1944

FINNISH CAPTAIN DID NOT WANT TO CONTINUE.

The Finnish steamer Inga of Lovisa arrived on Sunday on its way between Copenhagen and Stettin to Trelleborg, whereby the captain and five sailors landed with the pilot-boat.

The reason was that at present time they did not want to go to a German port, and that the captain because of his political opinion feared, the Gestapo. The first helmsman of the ship will arrive in Trelleborg on Monday morning to get in touch with the ship-owners. Inga is still lying in the roadstead. The captain and the five men will be considered as Finnish refugees in Sweden.

Finske kaptenen vägrade fortsätta resan till Stettin

Hotad bli angiven för Gestapo, gick med 5 man i land i Trelleborg.

Finska ångaren Inga från Lovisa på resa Köpenhamn—Stettin i barlast, ankrade på söndagen Trelleborgs redd, varvid befälhavaren och fem man av besättningen gingo i land med lotsbåten.

Anledningen var att de icke önskade gå till tysk hamn, dels på grund av de stora riskerna att nu anlöpa tyska hamnar, dels emedan kaptenen på grund av sin politiska inställning hotats med angivelse för Gestapo. Fartygets förste styrman väntades på måndagsmorgonen in till Trelleborg för att komma i förbindelse med rederiet och få nya förhållningsorder. Under tiden kvarligger Inga, som lastar c:a 3.500 ton, på redden, och kaptenen och de fem ilandgångna besättningsmännen torde komma att betraktas som finska flyktingar i Sverige.

00437

SOURCE: Morgon Tidningen, August 29, 1944

TEN [illegible] BALTIC [illegible] ARRIVED.

Visby, August 28, 1944

Ten more refugees from the Baltic States arrived on [illegible] Monday morning in Gotland. All of them were men.

0 0 4 3 0

Ytterligare tio balter ha anlänt till Gotland.

VISBY måndag.

TT. Ytterligare tio flyktingar från Balticum, samtliga män, anlände på måndagsförmiddagen till Gotland.

00438

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

AMERICAN LEGATION
Stockholm, Sweden
August 25, 1944

848/ICO/MET

Mr. John W. Pehle
Executive Director
War Refugee Board
Washington, D. C.

Dear Mr. Pehle:

For the information of the Board there are attached several articles and translations from the local press.

Sincerely yours,

Iver C. Olsen
Special Attaché for
War Refugee Board

Enclosures - 9

SOURCE: Dansk Presstjänst.

A VISIT TO THE DANISH JEWS IN THERESIENSTADT.

Since the Danish Jews were deported at the beginning of October to Theresienstadt in the German protectorate Böhmen-Mähren, (former Czechoslovakia) representatives of the Danish Foreign Office have twice had occasion to visit the camp and see with their own eyes how the Jews are treated in the Jewish internment center. The last visit was on June 25, 1944, and the representatives were the Chief of Section Hvass and Doctor Juel Henningsen, representing the Medical Director Mr. Frandson, who also represented the Danish Red Cross. The two Danish representatives were accompanied by the well known Swiss doctor, Mr. Rosell, who also represented the Red Cross. The guide during the visit to the camp was its manager, Doctor Epstein, who received the guests in his office, which looked like an official Danish office. The camp is situated 60 kilometers from the Czech capital of Prague and was once a garrison town whose Czech inhabitants were evacuated or, more precisely, transferred by the present German powers in Böhmen-Mähren. The official German name of the camp is "The Jewish Home for Sick and Old People, Theresienstadt". This underlines the camp's special character compared with other Jewish concentration or internment camps. The town is under the Gestapo Chief in the protectorate, who also took part in the Danish representatives' visit. The Danes say they were allowed to look wherever they liked, but an official German representative had to be present during conversations with the Danish Jews.

According to the Danish representatives' report when they came home to Copenhagen, the impression of the situation

in the camp was better than what could be expected. This specially regarding the many rumors which have circulated about the Jews in the German concentration camps. It is reported that the food rations on the whole were as big as for the German citizens. The daily meals include 2,400 calories for each person, which is a little less than the 3,000 calories which is counted for the working people in Denmark. The deported Jews do not get butter, only margarine, and they do not get eggs or cheese, but have now the possibility to get butter and cheese from Denmark. It is not necessary to pay for food and lodging. Concerning food parcels from relatives and friends in Denmark, it is reported that this happens absolutely officially, and each person can send two parcels, each 5-6 kilograms, every month.

Besides this, Doctor Juel Henningsen has given a report, on the basis of his observations of the Jews' health and the nursing system in Theresienstadt. This report shows that there are no epidemics in the town. There were neither lice nor tubercolosis. Psychological illnesses were also very rare, and there were no ricketts as the children get vitamin preparations. It can here also be added that vaccination was common. Health improves also through the highly qualified specialists who are in the camp. The hospitals were also acceptable, and the hospital of the town is arranged like a hospital in a Danish village ten years ago, i.e., the technical equipment of the town was not absolutely modern. The whole population is in the future going to be x-rayed, as half the population already has been. The medicinal reserves are also sufficient, a thing which is emphasized by the leaders of the camp. There are several homes for old people in the town. These homes have qualified doctors. The Danish representatives say that the old people looked rather worn out, and many of them could not have much hope left for the future. The children got special

treatment. They had playing costumes and looked as if they were as happy as they could be under the circumstances. The visitors were present at a singing lesson, the children sang Hebrew songs, and did it really beautifully.

The number of people in the camp is about 40,000, but the number of people was much less in the town before so it is necessary that several families live in a flat together. It even happens that they share a room, and there are several communal dormitories in the town. But more wellknown people have their own flats with several rooms, and they can even keep servants. 94 percent of the camps' inhabitants come from Germany and protectorates, these are also Czech Jews. Five percent of the Jews are Dutch and only one percent are Danes. The number of Danish citizens is 296, and there are also hundreds of Jews who lived in Denmark but who had not enough time to get Danish citizenship. There are about 1,200 employees and functionaries in the town. The highest leader under the German administration is a Jewish Council of Elders, consisting of 66 members.

The older classes are strongly represented in the camp, a thing which is easy to see as the average is 48. The mortality is rather large; 50 Danish Jews have died up to now. Most of them died of old age, which is easy to understand as there are so many old people in the camp. More than the half are women, i.e., 59 percent.

A very large part of the population is working, i.e., 24,000. The daily working hours are eight. Every person is examined by a doctor before he gets his work. After their arrival in the town the deportees are divided into so called "Hundertscharften", and the members in these are put to all sorts of work. The deported are only in these "Hundertscharften" for a short time, and the idea is to teach them discipline and to give them a feeling of comradeship, and to find out which work would be the best for them during their stay in

the camp. The usual thing is to let the younger people work in the garden or in agriculture. Here is also a possibility for piecework, which includes the right of an extra ration of meat, etc. The workers get 100 Theresienstadt crowns a year. This sum is about 10 Reichsmark a month, but has here a higher value. The prices in the camp are rather high. A used suit, for instance, costs 35 Mark, which equals three and a half month of work.

The camp leaders say that nobody up to now has tried to escape. The town is not fenced, but is guarded by Czech gendarmes, who stand around it. Jewish police are responsible for order. These police give the impression of good discipline. There are also Jewish judges, and the condemned people can apply to an appeal judge, but the Gestapo Chief has the right to change already fixed condemnations of the appeal judge. Information is also given about different punishments; the severest is six months in jail.

Doctor Epstein, in an analysis of the camp inhabitants, said that there are two types: the unthinking and downhearted ones, and the strong and energetic ones who try to make the best of the situation. It has been possible to get most of the people into the second category. The life in the camp must, according to the leaders' report, be described as normal, and people are on the whole full of courage. The report of this declaration and the rather optimistic view in Copenhagen after the delegations' return from Theresienstadt, must be the necessity of calming the Jews' relatives and friends. On the other hand, there is no reason to doubt that the situation in the camp gave a better impression than was expected.

The official report also says that the whole town made a good impression during the inspection. The town was clean and the houses looked solid. As already mentioned, the living conditions were not satisfying. In many places the beds were

made of boards with hay mattresses. But there were woollen blankets, and the sleeping possibilities were, on the whole, tolerable. Three barrack-beds were, for instance, put one above the other in some youth and children homes, but everything was fresh and clean. The sanitary situation was also good, as there was electric light, water and lavatories. Also telephones are in the town. But there is no gas and the food is mostly prepared in a large kitchen, which also gave a clean and good impression. In connection with the living conditions it should also be mentioned that large districts have been divided into allotments, a thing which, of course, specially pleased the Danes, who used them very often.

Tobacco and spirits are among the things which do not exist in Theresienstadt. There are no newspapers and it is forbidden to listen to the radio. There is also a certain restriction on going out; everybody has to be home at 22 o'clock. The lack of all the good things which other civilized countries have, gets even worse when one knows that the camp is not only temporary, but a lasting residence for the deportees. The Danish representatives were told that no Dane had been transported from the camp. But a transport of three people had been taken by mistake to Sachsenhausen near Oranienburg, and one of these Jews was now in the camp, the two others were expected. Five people, which by mistake were deported with the Danish Jews, have also been sent home.

In spite of all this, it is also reported in the Foreign Office in Copenhagen that people can marry in the town. Between 300 and 400 children have been born there since 1943. Abortion is allowed. The Jewish inhabitants are responsible for a special post-office, and the Danish visitors had here the possibility to see some of the letters of thanks, which were then being sent. 20,000 boxes of sardines, had among other things, just arrived from Portugal. Parcels from and to a

foreign country go through a special custom organization, which is also under Jewish leadership. The inhabitants in the protectorate can also send parcels. The Jewish custom officers have a very severe control to avoid injustices, which could have fatal results for the people. The Danes had also the possibility to see larger and smaller enterprises, under Jewish direction, workshops and bakeries. At the last place the Danes could taste the bread which had the same standard as the bread in Germany. The fire service is also under Jewish control.

Even if the inhabitants have to give up many material and aesthetic enjoyments, which every free person would like to have, distractions have been arranged in different ways. Among others a Jewish orchestra consisting of 30 men has been established, which regularly plays in the open places in the town. The town also has a theatre where, among others, operas are shown and there is also a big choir which sings very beautifully. Concerts which play chamber music are arranged inside. Also scientific and popular conferences have been arranged and the camp has a large library, which includes more than 150,000 books, and next to which a reading room is situated which often is used. Nothing is said about the quality and kind of this literature. The youth in the town is also taking part in sport, football matches and other games are arranged. Theresienstadt has also a restaurant, where it is possible to get refreshments. Many people go there.

The Danish representatives used the opportunity to talk to several of their Jewish countrymen. Liberty of speech was of course limited, but many declarations about the serious psychological pressure upon many of the Jews, says more than words, even if the Jews had no physical and material complaints.

PÅ BESÖK HOS DE DANSKA JUDARNA I THERESIENSTADT.

Sedan de danska judarna i början av oktober 1943 deporterades till Theresienstadt i det tyska protektoratet Böhmen-Mähren (förutvarande Tjeckoslovakiet) ha representanter för det danska utrikesministeriet två gånger haft tillfälle att besöka lägret och med egna ögon se hur judarna behandlas i det tyska judeinternatet. Det sista besöket ägde rum den 23 juni 1944 och utrikesdepartementets representanter voro då avdelningschefen Hvass och med.dr Juel Henningsen, som ställföreträdare för medecinaldirektör Frandsen och epidemiolog, och som därjämte representerade danska Röda korset. Vidare åtföljdes de bägge danska representanterna av den kände schweiziske läkaren dr Rosell, vilken dessutom fungerade som representant för internationella Röda korset. Ciceron under visningen av lägret eller staden om man så vill var dess föreståndare dr Epstein, som mottog dem på sitt ämbetsrum, vilket påminde om en offentlig dansk ämbetslokal. Lägret ligger för övrigt omkring 60 km från den tjeckiska huvudstaden Prag och är en f.d. garnisonsstad, vars tjeckiska invånare tvångsevakuerats eller rättare sagt tvångsförflyttats av de nuvarande tyska makthavarna i Böhmen-Mähren. Den officiella tyska benämningen på lägret är Det judiska sjuk- och ålderdomshemmet Theresienstadt, som understryker lägrets speciella karaktär i förhållande till övriga tyska judiska koncentrationsläger eller internat. Staden sorterar under chefen för Gestapo i protektoratet, vilken även deltog i de danska representanternas besök i lägret, och som meddela att man fick titta på vad man ville men att en officiell tysk representant skulle vara närvarande vid de samtal som utrikesministeriets representanter hade med de danska judarna.

Enligt vad de danska representanterna meddela efter hemkomsten till Köpenhamn var helhetsintrycket av förhållanden i lägret, särskilt med tanke på de många rykten som cirkulerat om judrana i de tyska koncentrationslägren, bättre än man kunde vänta. Det meddelades att livsmedelsransonerna voro på det stora hela taget lika stora som de tyska medborgarnas. Den dagliga kosten innehåller

2.400 kalorier per person, vilket ligger något under de 3.000 kalorier, som är det näringsvärde man i allmänhet räknar med för arbetande personer i Danmark. De deporterade judarna få icke smör utan blott margarin och inte heller få de ägg eller ost men de ha nu möjlighet att få smör och ost från Danmark. Kost och logi får man gratis. Vad beträffar livsmedelsförsändelserna från släkt. och vänner i Danmark meddelas, att detta sker fullt officiellt och att man varje månad får sända två paket på vardera 5 - 6 kg per person.

För övrigt har dr Juel Henningsen på basis av sina iakttagelser utarbetat en särskild rapport om hälsotillståndet bland judarna och hela sjukvårdsväsendet i Theresienstadt och det framgår bland annat härav att det icke härjadd några epidemier i staden och man kunde icke heller konstatera förekomsten av löss lika litet som akut tuberkulos. Psykiska sjukdomar voro också sällsynta och någon rachitis förekom icke, då man sörjer för att barnen få vitaminpreparat. Det kan i detta sammanhang också nämnas, att vaccineringen var allmän. Hälsotillståndet förbättrades givetvis också av att det i lägret finns ett större antal högt kvalificerade specialister. Sjukhusförhållandena voro likaledes acceptabla och stadens sjukhus karakteriseras som ett sjukhus i en dansk landsortsstad för att tiotal år sedan, d.v.s. sjukhusets tekniska utrustning var icke fullt up to date. Det är meningen att hela befolkningen skall röntgenundersökas och hittills har hälften redan undergått denna undersökning. Förråden av medicin sägas också vara tillräckliga, vilket för övrigt även underströks av ledningen för lägret. I staden har inrättats flera ålderdomshem, till vilka knutits härför särskilt kvalificerade läkare. De danska representanterna förklara, att de gamla sågo mycket medtagna ut och att många av dem icke kunde ha något hopp för framtiden. Barnen fingo en särskild behandling, hade lekdräkter och gjorde intryck av att trivas så gott det var möjligt under föreliggande omständigheter. De besökandevoro närvarande vid en sångtimme, där barnen sjöngo hebreiska sånger och gjorde det riktigt vackert.

Antalet personer i lägret uppgår till omkring 40.000 men då invånarantalet i staden tidigare var långt mindre äro bostadsförhållandena svåra och det är icke ovanligt att flera familjer måste dela samma lägenhet, ja ofta samma rum och det finns flera gemen-

samma sovsalar i staden, där många av invånarna bo. I gengäld ha mera framstående judiska invånare i staden lägenheter på flera rum och kunna hålla sig med hjälp i hushållet. 94 procent av lägrets invånare komma från Tyskland och själva protektoratet, vilka senare alltså äro tjeckiska judar. Vidare äro 5 procent av judarna från Holland och blott 1 procent från Danmark. Antalet danska medborgare är allt som allt 296, vartill kommer halvannat hundratal judar från Danmark, vilka äro judiska flyktingar som före deportationen ej hunnit få danskt medborgarskap. Det finns omkring 1.200 ämbetsmän och funktionärer i staden, vars högsta ledning under den tyska administrationen utgöres av ett judiskt äldsteråd, bestående av 66 medlemmar.

De höga åldersklasserna äro starkt representerade i lägret, vilket också framgår av att genomsnittsåldern är 48 år. Dödligheten är rätt stor och hittills ha 50 danska judar avlidit, deflesta till följd av ålderdomssvaghet, något som får ses mot bakgrunden av de många äldre personer som vistas i lägret. Mer än hälften är kvinnor, nämligen 59 procent.

En mycket stor del av befolkningen är sysselsatt i arbete, nämligen 24.000. Den dagliga arbetstiden är åtta timmar och arbete anvisas sedan vederbörandegenomgått läkarundersökning. De deporterade indelas efter ankomsten till staden i s.k. Hundertscharften och medlemmarna i dessa sättas till allt möjligt arbete. De deporterade placeras dock endast kortare tid i dessa Hundertscharften och ändamålet med dessa är dels att vederbörande skall lära sig disciplin och bibringas en känsla av gemenskap, dels söka utröna för vilket arbete han bäst lämpa sig under den kommande vistelsen i lägret. Det vanligaste är att man huvudsakligen använder de yngre för trädgårds- och jordbruksarbete. Vid arbetsfördelningen har även skapats möjlighet till ackordsarbete, vilket medför rätt till extra ranson av kött m.m. De arbetande få också gottgörelse för arbetet, i det de erhålla 100 Theresienstadtkronor i månaden. Detta belopp motsvarar valutamässigt ungefär tio tyska riksmark, men har dock en betydligt större köpkraft. I gengäld äro priserna i lägret mycket högä och sålunda kostar exempelvis en begagnad kostym 35 mark, vilket alltså motsvarar tre och en halv månaders arbete.

Enligt vad lägerledningen uppgav hade det hittills icke före-

kommit något flyktförsök. Staden är icke inhägnad men bevakas av tjeckiska gendarmeritrupper, som omge lägret. Ordningen upprätthålles av judisk polis, vars uppträdande ger ett intryck av stark disciplin. Judiska domstolar ha också upprättats och de dömda kunna appellera till en appelldomstol, men Gestapochefen äger rätt att ändra redan avkunnade domar även vid appelldomstolen. Man lämnade också upplysningar rörande de straff som utdelats och det strängaste av dessa var 6 månaders fängelse.

Dr Epstein framhöll i en karakteristik av invånarna i lägret att där finns två typer: den vegeterande och modstulna i motsättning till den starka och energiska, som söker göra det bästa möjliga av situationen. I anslutning härtill meddelades att man lyckats få in ett mycket stort antal under den senare kategorien. Livet i staden måste enligt lägerledningens utsago betecknas som normalt och på det stora hela taget präglat av livsmod. Såväl återgivandet av detta uttalande som den rätt optimistiska syn, som officiellt framläggas hemma i Köpenhamn efter återkomsten från Theresienstadt, måste dock säkerligen ses mot bakgrunden av, att man gärna så långt det är möjligt vill lugna de deporterade judarnas släktingar och vänner. Å andra sidan finns det knappast någon anledning att betvivla riktigheten av, att förhållandena i lägret gjorde ett bättre intryck än man väntat.

I den officiella redogörelsen för resan framhålles också, att man vid rundturer i staden och besök på olika institutioner fick ett gott intryck av hela stadsbilden. Staden var ren och husen gjorde intryck av att vara väl underhållna. Själva bostadsförhållandena voro dock icke, som redan nämnts, tillfredsställande. På många håll hade man bara sängar som voro hopslagna av bräder och med madrasser av hö men det fanns yllefiltar och sovmöjligheterna betecknas i stort sett som försvarbara. Det nämnes bland annat att det på några ungdoms- och barnhem funnos tre britsar ställda ovanpå varandra, men allt var luftigt och rent. De sanitära förhållandena voro också goda, då det fanns både elektriskt ljus, vatten och W.C. och det finns även telefon inom staden. Däremot finns det ingen gas och maten tillagas i mycket stor omfattning på ett stort ångkök, vilket likaledes gjorde ett rent och gott intryck. I samband med bostadsförhållandena bör nämnas att stora områden avgränsats till kolonilotter, något som naturligtvis

speciellt gladde de danska judarna och flitigt utnyttjades av dessa.

Bland de saker man måste avstå från kunna nämnas tobak och sprit, som äro förbjudna i Theresienstadt, där det icke heller finns några tidningar och det är förbjudet att lyssna på radio! Ett visst utegångsförbud upprätthålles i staden i så måtto att alla skola vara inomhus före klockan 22. Avsaknaden av alla de njutningsmedel som man kan glädja sig åt i andra civiliserade länder blir ännu mer tröstlös, när man får veta, att Theresienstadt icke är något genomgångsläger utan en varaktig uppehållsort för de deporterade. Man förklarade därför för de danska representanterna, att ingen dansk hade bortförts från lägret. Däremot hade en transport på tre personer av misstag gått till Sachsenhausen vid Oranienburg och en av dessa judar befann sig nu i lägret, medan de bägge andra väntades dit. Vidare ha som bekant fem personer, vilka av misstag deporterats tillsammans med de danska judarna skickats hem.

Vad i övrigt angår förhållandena i Theresienstadt kan enligt de uppgifter som äro tillgängliga i utrikesministeriet i Köpenhamn nämnas, att man kan gifta sig i staden och det meddelas i detta sammanhang att det under tiden sedan 1943 fötts allt som allt mellan 300 och 400 barn. Aborter äro dock tillåtna. De judiska invånarna stå själva för ett särskilt postkontor och de danska besökarna fingo här tillfälle att se några av de tacksamhetsskrivelser som höll på att expedieras. Bland annat hade det just anlänt 20,000 askar sardiner från Portugal. Paket från och till utlandet gå genom ett särskilt tullväsen, som också står under judisk ledning. Invånarna i protektoratet kunna också sända paket. De judiska tullmännen utöva en sträng kontroll för att undvika orättvisor, vilka skulle kunna medföra ödesdigra följder för hela befolkningen. Danskarna fingo också tillfälle att se en del större och mindre rörelser, drivna av judar, verkstäder och bagerier, på vilket sista ställe man smakade på brödet, som var fullt i klass med det bröd man fått i Tyskland. Stadens brandväsende står också under judisk ledning.

Även om invånarna måste avstå från en rad materiella och estetiska njutningsmedel, som varje fri människa skulle glädja sig åt, är det på olika sätt sörjt för underhållning och liknande. Bland annat har upprättats en 30 man stark judisk orkester, som

0045

regelbundet musiserar på en av stadens öppna platser. Vidare har staden en teater, där man bl.a. uppför operor liksom även en stor kör, som sjunger mycket vackert. Inomhus arrangeras även konserter vid vilka spelas kammarmusik. Vidare arrangeras vetenskapliga och populära föredrag och lägret har ett större bibliotek, som lär innehålla över 150.000 band och till vilket är knutet en läsesal, som livligt utnyttjas. Om arten och kvaliteten av den litteratur som man bjudes på upplyses dock intet. Vidare utövar stadens ungdom sport och det arrangeras såväl fotbollsmatcher som andra idrottstävlingar. Slutligen finns i Theresienstadt en restaurang, där man kunde erhålla lättare förfriskningar och som var livligt besökt.

De danska representanterna begagnade sig av tillåtelsen att samtala med flera av deras judiska landsmän. Yttrandefriheten var naturligtvis begränsad, men många uttalanden om att det låg ett allvarligt psykiskt tryck på många av judarna, även om de fysiskt och materiellt icke hade någon anledning att klaga, säger mer än många ord om hur det stod till.

SOURCE: Stockholmstidningen, July 19, 1944

REFUGEES CONSTRUCTED A BOAT IN THE WOODS.
THEY WERE BROUGHT HERE WITH A TANK MOTOR.

"We had to go through waves seven meters high, during our journey across the Baltic Sea - it took 24 hours and there were 24 people packed together in a little motorboat: eight women, six men and ten children. We brought only some blankets and some clothes - everything was completely wet. We had also collected some provisions of bread, and butter. The fresh water was not sufficient for the whole journey. The children were nervous, it was impossible to sleep. The smallest boy is two years old. He played in blue overalls. But the storm passed, and we arrived at the Swedish coast; a Swedish fishing boat showed us the way to the nearest military camp, and here we are - in happy Sweden."

This was a refugee from the Baltic States who told the story in bad German to Stockholmstidningen's reporter. He and his 23 countrymen arrived at the Swedish coast in the little motorboat at half past five this morning. Now they are happy together in Dalarö, to which place they were brought after the first investigation.

Thursday was an exceptionally lively day in Dalarö. Two Finnish boys arrived at noon. They had escaped from a Finnish boat and hidden in the machine room of a Swedish boat, where they had to stand in petrol up to the neck.

"I know a girl here in Sweden", said one of the boys, 16 years old, "and I had promised her to come and see her. I wanted to keep my promise."

Another boat with refugees from the Baltic States arrived in the evening about 8 o'clock. Dalarö has more and more become a center for these unhappy people. The last boat contained 12 refugees, and this has been the record day: not less than 37 refugees. This figure has only been reached once before, say the summer guests: and that was during a day when three boats arrived. The refugees had had time to bring some valuable belongings: among others many good fishing nets. Here was a crowd of people standing on the bridge next to the custom office. Six boats started from the Baltic coast, three never arrived. Nothing is known about their fate.

The hours for the custom officers, and the naval police are exhausting, when the refugees arrive. It is a great responsibility to take care of all these people without homes, who seek refuge in our country. It is also necessary to keep them apart from the population until the doctor has been able to make an examination, but they have to get food, and this is mostly the duty of parish constable Eric Wilhelmsson. They have to get a place where they can stay when it is impossible to transfer them directly to a refugee camp. All this has to be temporary because Dalarö is not supposed to become a residence for refugees.

The refugees from the Baltic States have terrible things to tell about what they have gone through. But sometimes they come with news which show that they still believe in life in spite of everything, and that they fight for their country in their own way: being willing to live in their country as free Estonians, Latvians and Lithuanians.

A large motorboat which is lying at a bridge in Dalarö can tell us a touching story about this.

Some Balts built their boat in secret in the woods. It was designed and constructed by experienced sailors - like every man or boy who comes over - and nothing is missing on

0045

board for making the boat seaworthy. For instance, it was impossible to get hold of a compass, so one had to be constructed. It was made of three magnetic pieces of steal, put under a sheet of cardboard upon the upper side of which the compass points are drawn. The cardboard sheet is suspended on a needle, and the whole placed in a round box.

The worst problem was to find a good motor. But there were many wrecked tanks in the surroundings, and in one of them an engine. The motor was so strong that the little boat was once taken for a German motorboat.

The motor problem has been solved in different ways. One case was an ordinary diesel motor, which was arranged for the boat. But it has also been possible to cross the sea without any motor at all. Many row boats arrived during the summer, driven by home made sails, not less than seven or eight arrived in Dalarö in a single day.

But all the refugees are not so badly equipped. A refugee boat with a group of Balts on board came one day to Dalarö. They had brought all their belongings, well packed in trunks - and many trunks. The men had even brought their dress suits and some French cognac. But this boat was an exception. Altogether 300 or 400 Balts have arrived at Dalarö during this year. What is it like to make such a journey from the home country? One of the refugees tells the following:

"It became impossible for us to remain. Our country wants to continue as a free State. But it does not seem to be that way. And we decided to leave. On a dark night, the boat left with lights switched off, crowded with old and young people. Shivering we remained quiet on the bottom of the boat. We waited and feared the dawn, but we hoped that we would be far enough then so that the danger would be less great.

"It was stormy. The waves were sky high, and the conditions on the boat were terrible. And the dawn came, the sun rose - at that time we feard that the sun might give us away to those who wanted to destroy us. We traveled

over the open sea - our Swedish Pentamotor was reliable as usual - it was like a symbol for us to keep to everything that was Swedish. Thus, though we belong to a foreign people, it seemed to us as if Sweden - happy Sweden - was our only salvation.

"Many hours of horrors passed. Then suddenly we heard the noise of aeroplanes. Our first thought was that now all was over and that we were discovered. We thought that in some minutes the machines would go down, throw bombs or shoot at us. The machine had to belong to one of our enemies.

"Very high up we noticed three small black crosses, which without doubt were steering in our direction. Now - now we were discovered! We noticed how the three aeroplanes slowly came down to our motorboat. They were still too high for us to see which sign they carried. But they came nearer. At last we saw the sign - it was the sign of the three crowns. The sign of salvation! The aeroplanes were Swedish. And we stood up and waved and shouted, though we knew that nobody could hear us. The aeroplanes came so far down that the pilots could give us a sign and show us in which direction we had to continue. It was as if he wished us good luck on the way. And we were happy to be on Swedish waters, to have escaped the danger. We had arrived at the happiest country in Europe - Sweden".

There is a deep tragedy connected with the clothes which are hanging on the fence in the port of Dalarö. The salt water is still dropping from them, from the blankets, from coats and suits. And the escaped Balts are sitting silent in front of their poor belongings. They wait patiently for hours, for the formalities to be arranged. Ten children follow their mothers everywhere. A boy, with the expression of sorrow which belongs to those who have no home, is bowed over a Baltic schoolbook. A little three years old child cries because of lack of food and sleep. It is nearly 36

hours since they left, and were able to lean their heads against something to rest them. But they have arrived. They do not need to fear any more.

I looked down into their boat, where some of their belongings are still left. It is mostly clothes, which were supposed to protect them from the cold of the night on the sea. But there are also many Baltic schoolbooks - that is what they have saved. These are their most valuable belongings. Because their nation has to go on living through these books. The children are going to learn from them, so that they may never forget which nation they belong to, and to which country they have a right. Even if this country for some time should be effaced from the map.

Toivo, two years old, arrived at the doctor's. It is Doctor Gotfried Westerlind, who has just established himself in the custom house to be able to make the necessary examinations. He does not like the doctor to put a wooden peg in his throut, when he had to take the diphtheria test. He protests loudly. But his mother is with him and quiets him.

Do these refugees bring dangerous illnesses to our country?

"No", says Doctor Westerlind, "I have up to now not found any of those illnesses which we fear - typhus, smallpox, etc. My examination is for that purpose, and also to find out if they have some vermin. The examination for vermin is not at all pleasant. They have to undress completely and their underwear is examined. Everything is examined with a magnifying glass. But I have not been able to find a single case of vermin among these refugees. Suspected cases are immediately isolated. And also those, who have been with them.

"Yes, I have a wish. I hope that the sanitary stations which have been opened at our eastern frontier, will soon be ready for the coast. Then the doctors will be able to examine

more systematically. There should be good 'delousing' places and means for the refugees until their clothes are freed from vermin. This project for taking care of refugees is under preparation, and we must hope that it will be ready as soon as possible".

A large parcel with fresh French bread, butter and sardines arrives from private people. Everybody starts eating immediately. The children see white bread for the first time, which is also the case for many of the grown up people. The children look a little surprised at the sardines but, after having tasted them, they like them.

The first hunger is satisfied - after about an hour, when the examination is finished, they all get a good, warm meal which the parish constable has arranged for them. And then they can rest in some rooms in the boarding-house in Dalarö and get their first sleep on Swedish soil. They dream about the unhappy Baltic States but also about happy Sweden.

Flyktingar byggde båt i skogarna — fördes hit med stridsvagnsmotor

Från St.-T:s utsände medarbetare LINDY.

DALARÖ den 17 augusti.

— Sju meter höga vågor kämpade vi oss igenom på vår färd över Östersjön — den tog tjugofyra timmar och det var tugofyra människor hopträngda i en liten motorbåt: åtta kvinnor, sex män och tio barn. Bara några filtar och lite kläder hade vi med oss — allt blev genomdränkt. Litet proviant hade vi samlat: bröd, och smör. Det färskvatten vi hade i båten var inte tillräckligt för hela resan. De små var oroliga, någon sömn var inte att tänka på. Minste pojken är två år. Han går och leker där i den blå overallen. Men så gick stormen över, vi kom till svenska kusten, en svensk fiskarbåt vägledde oss till närmaste militärförläggning och nu är vi här — i det lyckliga Sverige!

Det var en flykting från Balticum, som berättade detta för St.-T:s utsände medarbetare på bruten och dålig tyska. Klockan halv sex i morse hade han och hans tjugotre landsmän ombord på den lilla motorbåten nått den svenska kusten, och nu var de alla lyckligt och väl samlade i Dalarö, dit de förts från den plats, där de undergått den första kontrollen.

Torsdagen var en ovanligt livlig dag i Dalarö. På middagen anlände två finska pojkar, som flytt från sin finska båt och gömt sig upp till halsen i olja i maskinrummet till en svensk båt.

— Jag har en flicka, som jag känner här i Sverige, sade den ene pojken som var 16 år, och jag hade lovat henne att komma och hälsa på henne. Nu var det bara en vecka kvar och jag ville hålla löftet.

På aftonen vid 20-tiden kom ytterligare en båt med baltiska flyktingar in till Dalarö, som alltmer blivit en central för dessa olyckliga. Det var tolv stycken, denna gång, och därmed torde det ha blivit en rekorddag för Dalarö: inte mindre än 37 flyktingar på samma dag. Denna siffra har uppnåtts endast en gång förut, berättar sommargästerna därute: det var en dag då tre båtar anlände. Flyktingarna hade då hunnit få med sig en hel del värdefulla ägodelar: bl. a. en mängd nya utomordentligt goda fisknät, bl. a. för djupvattensfisko. Det var en samling, som fyllde hela bryggan vid tullstationen. Men det var sex båtar, som startade från den baltiska kusten — tre kom aldrig fram. Deras öde är okänt.

Dåda dagar i Dalarö

Det blir bråda och ansträngande timmar för tullmän, lotsar och marinpolis de dagar, då flyktingarna anländer. Det är ett stort ansvar att hålla reda på alla dessa hemlösa, som sökt en fristad i vårt land. De måste hållas avskilda från ortsbefolkningen till dess läkaren hunnit göra sin undersökning, men de måste förplägas och det brukar fjärdingsman Eric Wilhelmsson få ansvara för, de måste få en plats att hålla till på och när det visar sig omöjligt att föra dem vidare direkt till det flyktingläger, där de får vistas den första tiden efter ankomsten, måste det ske med provisorier, ty det är inte meningen att Dalarö skall vara uppehållsplats för flyktingarna i vanliga fall.

Nog har flyktingarna från Balticum hårresande saker att berätta om vad de upplevt. Men ibland kan de ändå komma med uppgifter, som visar, att de trots allt ännu hoppas på livet och att de kämpar för sitt land på sitt eget vis: genom att vilja leva vidare som fria ester, letter eller litauer.

En gripande berättelse om hur denna livsvilja tar sig uttryck ger oss en bred, överbyggd motorbåt, med svartmålade sidor och blått däck, som ligger förtöjd vid en brygga i Dalarö.

Den båten har ett antal baltiska flyktingar byggt i all hemlighet inne i skogarna. Den är ritad och konstruerad av erfarna sjömän — en sådan är varje man och pojke, som kommer över — och ingenting saknas ombord av det, som behövs för att göra båten sjöduglig. Det fanns ingen kompass att uppbringa — då konstruerade man en. Den är gjord av tre magnetiserade stålbitar, fastsatta under en pappskiva, på vars ovansida vindrosen är ritad. Pappskivan är upphängd på en nål och det hela placerat i en rund ask.

Stridsvagnsmotor till båten

Det värsta problemet var att finna en duglig motor. Men det fanns gott om förstörda stridsvagnar i trakten och i en av dem fann man en användbar motor. Den arrangerades för båten och den kraft, den gav flyktingarnas transportmedel, var så stark att det lilla fartyget vid ett tillfälle togs för en tysk motortorpedbåt.

Motorproblemet har lösts olika. I ett fall hade man en vanlig dieselmotor, som gjordes om för båten. Men även där var inte haft möjlighet att skaffa sådana drivmedel, har man tagit sig över. Det har under sommaren kommit många roddbåtar över, som drivits av hemmagjorda segel. En dag såg Dalarö inte mindre än sju eller åtta sådana komma in.

Alla flyktingar kommer dock inte lika dåligt utrustade. En dag styrde en flyktingbåt in i Dalarö, som hade en grupp balter ombord. De hade alla sina tillhörigheter omsorgsfullt inpackade i kappsäckar — många kappsäckar. Herrarna hade hunnit få med sig frackarna och

även ett lager fransk konjak. Men den båten hörde dock till de absoluta undantagen.

Sammanlagt har säkert under detta år mellan 300 och 400 baltiska flyktingar samlats upp i Dalarö.

Hur känns det att göra en sådan färd från hemlandet? En av flyktingarna berättar för oss:

— Det blev omöjligt för oss att stanna. Vårt land vill leva vidare som självständig stat. Men det tycks inte få gå så. Och vi beslöt att ge oss i väg. En mörk natt gick båten ut med släckta lanternor, den var fylld av människor, unga och gamla. Bävande höll vi oss stilla på bottnen av båten, vi väntade och fruktade gryningen, men hoppades att vi skulle hinna tillräckligt långt ut för att faran åtminstone skulle minskas.

Det stormade. Vågorna slog skyhöga upp, tillfälligt ombord var fruktansvärt. Och dagningen kom, solen steg upp — i den stunden fruktade vi solen, som kanske skulle förråda oss för dem, som ville vårt fördärv. Över det öppna havet for vi — vår svenska Pentamotor gick pålitligt som den alltid brukat — den var som en symbol för att vi skulle hålla oss till det, som är svenskt. Fastän vi själva tillhör ett främmande folk, syntes oss dock Sverige — det lyckliga Sverige — som den enda räddningen.

"Ljudet av flyg hördes"

Det gick ännu många timmar av fruktan och fasor. Så hörde vi plötsligt efter en lång färd ljudet av flygmaskiner i luften. — Det är ute med oss, var den första tanke vi fick. Vi var upptäckta! Om några ögonblick går maskinerna ned på låg höjd, kastar bomber eller skjuter på oss. Det måste vara någon av våra fiender dessa maskiner tillhör.

Vi såg högt uppe i det blå tre små svarta kors, som obevekligt styrde kursen åt vårt håll. Nu — nu hade vi blivit upptäckta! Vi såg de tre planen sakta sänka sig ned mot vår båt. Ännu var de för högt för att vi skulle se, vilka tecken, de bar. Men de gick lägre och lägre. Till slut kunde vi se tecknen — det var de tre kronornas. Det var räddningens tecken! Planen var svenska. Och vi reste oss alla, vinkade och skrek, fastän vi visste att de inte kunde höra oss. Planen gjorde ett par svängar kring vår båt. De gick så lågt, att piloten kunde ge oss tecken åt vilket håll vi skulle fortsätta. Det var som om han önskade oss lycka på resan. Och vi kände oss lyckliga — att vara inne på svenskt vatten. Att vara undan faran. Vi hade kommit till det lyckligaste landet i Europa: till Sverige.

Läxböckerna med till Sverige

Det vilar djup tragik över de klädpaltor, som hänger över staketet därnere vid Dalarö hamn. Ännu droppar saltvattnet från dem, från de trasiga tückena, från rockar och kappor. Och nedanför dessa fattiga ägodelar sitter de flyktade barnen sammankrupna, i patetisk tystnad. Tålmodigt väntar de i timtal på att alla formaliteter skall stökas undan. De tio barnen följer oroligt sina mödrars fotspår, när de ibland resar sig och går några steg. En gosenkunbt den hemlöses sorgmodighet präglad i ett litet ansikte, sitter lutad över en baltisk läxbok. En liten treåring gråter av hälsa på sjukhus och mat. Det är snart tre dagar sedan de gav sig iväg och ännu kunde de inte lugna huvudet mot någon som kan ge dem vila. Men de har nått fram till det land som ändå inte längre oroliga för sitt liv.

Jag tittar ned i deras båt, där ännu en del av deras tillhörigheter ligge rkvar. Det är mest kläder, som skulle skydda dem för nattkylan ute på havet. Men där finns en stor hög med baltiska skolböcker — det är vad de räddat. Det är deras allra dyrbaraste egendom. Ty det är i dem deras nation skall leva kvar — det är därifrån barnen skall hämta det vetande, som gör att de aldrig glömmer vilken nation de tillhör, vilket land, de äger rätt till. Även om det landet för någon tid skulle plånas ut från kartan.

Tvåårige Tolvo kommer in till läkaren, dr Gottfrid Westerlind, som just installerat sig i tullstugan för att göra de nödvändiga undersökningarna. Han tycker inte om att doktorn sticker en pinne i halsen på honom, när difteriprovet skall tas. Han protesterar högljutt. Men mamma är med och lugnar honom.

För dessa flyktingar med sig några farliga sjukdomar till vårt land?

Omständligt söka efter ohyra

— Nej, säger doktor Westerlind, jag har ännu inte konstaterat någon av de sjukdomar, som vi är rädda för: tyfus, smittkoppor, o. s. v. Min undersökning gäller, om de har smittosamma sjukdomar och om de har ohyra. Undersökningen beträffande ohyra är en omständlig procedur och inte alls behaglig. De får klä av sig varenda tråd och så undersökes deras underkläder. Varje söm granskas med förstoringsglas. Men jag har inte kunnat konstatera ett enda fall med ohyra bland dessa flyktingar, som kommit hit, och vi har hittills också varit förskonade från smittosamma sjukdomar. Skulle det förekomma misstänkta fall, isoleras dessa genast. Och så även med dem, som hör till samma sällskap.

Nog har jag ett önskemål. Det är att dessa sanitetsstationer, som upprättats längs vår östra gräns också snart blir klara för kuststräckan. Där kan läkarna mer systematiskt göra sina undersökningar. Där skulle finnas ordentliga avlusningsanstalter och möjligheter för flyktingarna att vila ut, medan deras kläder görs fria från ohyra. Det förbereds ju ett sådant stort projekt för vår flyktingvård och det är värt att förverkligas så snabbt som möjligt.

Det kommer från privat håll en stor påse med färska franska bröd, med smör och sardiner, och både små och stora kastar sig över det mjuka vita brödet med glupskhet. För de små är det första gången de ser vitt bröd och så är det också för flera av de äldre. Småttingarna ser först litet undrande på sardinerna, men när de smakat på dem, tycker de om dem.

Den första hungern är stillad — om någon timme, när undersökningarna är klara, sätter de sig alla till en ordentlig måltid med varm mat, som fjärdingsmannen styrt om åt dem. Och så får de sträcka ut sig i några rum på ett pensionat i Dalarö och njuta den första sömnen på svensk mark. De drömmer om det olyckliga Balticum — men också om det lyckliga Sverige.

SOURCE: Morgon Tidningen, August 19, 1944

ALL GOOD HUNGARIANS ARE ASHAMED.
Escape or death is the alternative
of the Hungarian Jews.

The United States and England, according to information from Washington, have accepted the Hungarian Government's request to take care of the Hungarian Jews who are being persecuted in their home country.

The United States and England have emphasized that, through this, they do not show any indulgence towards the Hungarian Government's measures to "force a Jewish emigration by making it a condition for the end of persecutions and death sentences".

"I, and surely all good Hungarians, are ashamed that Hungary has to be mentioned in the international world in connection with this", says the Minister of Free Hungary in Stockholm, Antal Ullein-Reviczy, to Morgon Tidningen, as a commentary on these news items. During Hungary's thousand years of history it has happened that people have been forced to escape before. But always the refugees, and never the persecutors were Hungarians. It is now the first time that Hungarians are forced to escape from the country because of race and religious persecutions by people who call themselves Hungarians. Nazi Germany is first of all responsible fot these persecutions which are against Hungarian law and tradition. Hungary, since March 19, has been occupied by the Germans. But the responsibility is also the Hungarian Quislings', who are in the service of the occupation forces. They are traitors against Free Hungary, but I am convinced that the time is near when the liberated Hungarian people will hold them responsible.

"Alla anständiga ungrare skämmas"

Flykt eller död ungerska judarnas alternativ.

Förenta staterna och England ha enligt ett meddelande från Washington accenterat den ungerska regeringens erbjudande att låta dem ta vård om ungerska judar som äro utsatta för förföljelser i hemlandet.

USA och England ha i ett gemensamt uttalande understrukit att de därigenom inte visa överseende med den ungerska regeringens åtgärd att "framtvinga en judisk emigration genom att ställa denna som villkor för befrielse från förföljelse och avrättning".

— Såväl jag själv som säkert alla anständiga ungrare skämmas för att Ungern figurerar inför den internationella världen i detta sammanhang, säger det fria Ungerns minister i Stockholm, Antal Ullein-Reviczy till MT som en kommentar till detta meddelande. Under Ungerns tusenåriga historia har det åtskilliga gånger tidigare förekommit att folk fått fly från Ungern. Men det har alltid varit flyktingarna, inte deras förföljare, som varit ungrare. Förföljarna ha varit främmande tyranner och inkräktare. Det är nu första gången som ungrare tvingas fly ur landet till följd av ras- och religionsförföljelser av sådana som kalla sig ungrare. För dessa förföljelser, som strida mot ungersk lag och tradition är i främsta rummet det nazistiska Tyskland ansvarigt. Sedan den 19 mars är ju Ungern ockuperat av tyskarna. Men med dem delas ansvaret av de ungerska quislingarna som ställt sig i ockupationsmaktens tjänst. De äro förrädare mot det fria Ungern, men jag är övertygad om att tiden är nära, då det befriade ungerska folket kommer att ställa dem till ansvar.

SOURCE: Aftontidningen, August 19, 1944

REFUGEE BOAT IN PIECES.
Finnish mother and three children
are supposed to be dead.

It is feared that a refugee boat containing several people was sunk in the Kvarken some days ago. A refugee, who is in Umea, had arranged with his wife, that she should escape to Sweden with the three children at the beginning of this month. He telephoned on Thursday to relatives, and they said they had found pieces of the boat, but had not heard anything from the people on board.

There is still some possibility that the passengers were saved by another refugee boat. But the wife and the three children were not on board any of the many boats which have arrived at the coast of Norrland every day.

0040

Flyktingbåt i spillror

Finsk moder och tre barn befaras ha omkommit.

Man befarar att en flyktingbåt med flera personer ombord för några dagar sedan gått under i Kvarken. En flykting, som uppehåller sig i Umeå, hade kommit överens med sin hustru om att hon skulle fly över till Sverige med barnen, tre till antalet, i början av denna månad. Då han på torsdagen ringde till sina anhöriga på finska sidan, talade dessa om att man funnit spillror efter båten, men inte hört något från de ombordvarande.

Man anser att det föreligger små utsikter att båtens passagerare skola ha räddats av någon annan flyktingbåt. Hittills har hustrun och de tre barnen icke befunnit sig ombord på någon av de många båtar, som dagligen anlända till Norrlandskusten.

SOURCE: Aftontidningen, August 19, 1944

WAR CRIMINALS SHOULD BE SENT BACK.

Representatives of Stockholms Metallarbetarfacksförening decided to give the Government the following declaration concerning the right of asylum for war criminals:

In face of the coming collapse in Hitler-Germany and its satellites, a new refugee problem has become a question of interest to Sweden. War criminals, quislings and enemies of the people will try to escape justice. Many of them will try to find refuge in our country appealing to the right of asylum.

If Sweden in any way should offer a compliant, it will always be despised by all democratic and free people. We are sure that this is not going to happen.

It would be good and absolutely correct to point out now that we do not recognize that sort of asylum.

Therefore, we request the Government to publish its opinion in the question, and we hope for a clear and distinct statement that any criminal who wants to find refuge in Sweden will be sent back to the country from which he tries to escape.

Krigsförbrytare böra returneras

Stockholms metallarbetarefackförenings representantskap har enhälligt beslutat tillställa regeringen följande uttalande angående asylrätten och krigsförbrytarna:

Inför det stundande sammanbrottet för Hitler-Tyskland och dess vasaller aktualiseras ett nytt flyktingproblem för Sverige. Krigsförbrytare, quislingar och folkfiender av alla slag komma att söka fly undan det rättvisa straff, som väntar dem. Många av dem komma att söka skydd i vårt land under åberopande av gällande asylrätt.

Om Sverige på något sätt skulle visa tillmötesgående, kommer vårt land att ådraga sig alla demokratiska och frihetsälskande folks förakt, och vi förutsätta, att detta icke kommer att ske.

Det vore emellertid betryggande och ur alla synpunkter på sin plats, om det redan nu bleve klargjort, att någon sådan innebörd i begreppet asylrätt icke erkännes här.

Vi hemställa därför till regeringen, att den säger sitt ord i denna fråga, och vi hoppas, att det blir ett klart och tydligt besked, att varje förbrytare, som söker nödhamn i Sverige, kommer att bliva återsänd till det land, varifrån han tänkt undfly sitt straff, slutar uttalandet.

SOURCE: Stockholmstidningen, August 21, 1944

SAMARITAN HELP IN EUROPE.

How good, and from the humanitarian point of view necessary, will it be to moderate the passions in Europe after the war and try to bring about a reconciliation among the people - it will be a difficult work which also will take time. The practical task comes first for Sweden and some other countries. It is the question of getting some order in the chaos, to intervene against illnesses and hunger, and to help all those who are suffering. Enormous problems are waiting which get worse every day the dementia of the war continues.

It is satisfactory that about a thousand Swedish doctors, nurses and different social workers are ready for samaritan work in Europe as soon as the war is over. It is the Swedish Doctors Community for International Relief Work which, in collaboration with the Red Cross, is responsible for the organization of this relief work. It is a good start, even if a group of a thousand people cannot do very much. The only hope is that this humanitarian relief is under preparation all the time so that the start can be immediate when the right moment comes. Great and powerful tasks are here waiting for Sweden, tasks whose importance cannot be exaggerated.

Samarithjälp i Europa

Hur välbetänkt och ur humanitär synpunkt nödvändigt det än kan vara att efter fredsslutet dämpa lidelserna i det krigshärjade Europa och att försöka åstadkomma en folkförsoning, är det uppenbart att detta är en uppgift på lång sikt — och en otroligt svår sådan. Närmast till hands för en neutral stat som Sverige och några till ligger de rent praktiska uppgifterna, att försöka få åtminstone någon ordning i kaos, att ingripa mot sjukdomar och hunger och att över huvud hjälpa alla dem, som kommer att lida nöd. Här väntar väldiga problem, som förvärras för var dag krigets vanvett förlänges.

Med tillfredsställelse erfar man därför, att ungefär ett tusental svenska läkare, sjuksköterskor och socialarbetare av olika slag står beredda till samaritarbete i Europa, så snart kriget är avslutat. Det är Svenska läkares förening för internationellt hjälparbete, som i samarbete med Röda korset svarar för organiserandet av detta hjälparbete, och även om en trupp på något tusental personer givetvis inte räcker långt, är det en god början. Man vill endast livligt hoppas, att förberedelserna för denna humanitära samarithjälp nu, då fredsslutet i Europa börjar kunna skönjas, bedrives med all iver så att starten kan ske utan dröjsmål, då den rätta tidpunkten är inne. Här väntar Sverige utomordentligt stora och maktpåliggande uppgifter, vilkas betydelse och värde knappast kan överskattas.

SOURCE: Svenska Dagbladet, August 21, 1944

170 REFUGEES IN 24 HOURS.

Umeå, August 20, 1944

The refugee stream across the Gulf of Bothnia is like a ravine which all the time gets wider. 170 men, women and children arrived at the quarantine station in Umeå during the last 24 hours.

It has become necessary to erect a special hospital. Many of the arrivals suffer from tubercolosis and there have also been many cases of syphilis. According to the refugees, hundreds of people were on their way over on Sunday. At least a thousand refugees are hiding on the Finnish coast waiting for the journey across the Sea.

170 flyktingar på ett dygn.

UMEÅ, söndag. (Sv. D:s korr.) Flyktingströmmen över Bottniska viken ser ut att bli en lavin, som tar större och större proportioner. Senaste dygnet anlände över 170 män, kvinnor och barn till karantänen i Umeå.

Ett särskilt sjukhus har måst upprättas, ty många av de anlända lida av tuberkulos i smittosamt stadium och dessutom härjar syfilis svårt. Rymlingarna berätta att ett hundratal personer på söndagsdygnet voro på väg över. Minst ett tusental flyktingar ha gömt sig på kusten på finska sidan i väntan på överfärd. Den båt som man trodde ha gått under på finska sidan med ett flertal flyktingar ombord för någon vecka sedan kom till rätta på lördagen.

SOURCE: Nya Dagligt Allehanda, August 22, 1944

1,500 REFUGEES HAVE ARRIVED IN UMEÅ.

On Monday sixty Finnish refugees arrived at the collecting place in Umeå. Nearly all of them were soldiers and men. 1,494 Finnish refugees have now arrived in Umeå. Many of them are sick, and a special hospital has been erected for them.

1,500 flyktingar har anlänt till Umeå.

Under måndagen anlände till uppsamlingslägret i Umeå 60 finska flyktingar, på några undantag när militärer och manliga civila. Till förläggningen i Umeå har därmed anlänt 1,494 finska flyktingar. Sjukligheten bland flyktingarna är mycket stor, varför ett särskilt beredskapssjukhus tagits i anspråk för isolering av dem.

00047

SOURCE: Dagens Nyheter, August 23, 1944

FURTHER REFUGEES TO GOTLAND.

Visby, August 22, 1944

Several hundred refugees from the Baltic States arrived on Monday and Tuesday at the northeast of Gotland. Most of the refugees were men, but there were also some women and children. Most of the refugees bring many trunks, which shows that the escape was prepared for a long time. Two of the men wore German SS uniforms.

Ytterligare flyktingar till Gotland.

VISBY, tisdag. (TT) Ytterligare ett par hundra flyktingar från Baltikum anlände under måndagen och tisdagen till nordöstra Gotland. Flertalet av flyktingarna äro män, men även en hel del kvinnor och barn har tagits med på färden. I allmänhet äro flyktingarna försedda med ganska stort bagage, vilket visar att flykten länge planlagts. Två av männen voro iförda tysk SS-uniform.

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

AMERICAN LEGATION
Stockholm, Sweden
August 18, 1944

848/ICO/MET

Mr. John W. Pehle
Executive Director
War Refugee Board
Washington, D. C.

Dear Mr. Pehle:

For the information of the Board there are enclosed a number of articles and translations from the local press.

Sincerely yours,

Iver C. Olsen
Special Attaché for
War Refugee Board

Enclosures - 6

00477

SOURCE: Dagens Nyheter, August 11, 1944

INFORMATION FROM HUNGARY.

The result of King Gustaf's request to the Hungarian Chief of State to undertake in the name of humanity some measures to save those whom it is still possible to save of Hungary's Jews, has now been published. It is not necessary to say how eloquent the words in the telegram are, in spite of all the necessary considerations which must influence the way of expression. The Swedish King's démarche, with its frankness and its firmness, has apparently redeemed all the resources in Hungary, which still are at humanity's disposal. The enumeration of the organizations which have the possibility to work for the salvation of at least some of Hungary's population of Jewish origin, recalls that even during a world war there are powers who work for the human communications over the lines of the fronts. The result is, first of all, that all further deportation has been stopped. It is impossible to give an exact figure of how many have been victims of deportations before. But it is said that about 330,000, i.e., half of the Hungarian Jewish population, has been "sent to work abroad", according to the words of the gloomy euphemism. A very great relief is also the fact that salvation roads have been opened to Palestine, specially for the Jewish children. It can be taken for granted that roads also were opened to Sweden for children. It is not the fault of Swedish hospitality that only a little group of about half a thousand adult Jews, who had near relatives and business relations with our country, according to the Hungarian Government's apprehension, got the right of a visa for going abroad: and also for them, the journey unfortunately goes through a third country... On this point it is only possible to reckon with the further efforts, the Swedish communique talks about, becoming energetic.

Concerning the Jews who had to remain in Hungary, it is said that this country, bound by tradition, still employs the racial order, so strange to the Nazis, of making a distinction between baptized and non-baptized Jews. It is difficult to get information about the exact proportions between these two categories. The Jews in Hungary were strongly assimilated; there were, especially in the capital, many long Magyarized and Christian families of Jewish origin. But the now available fragmentary information about the number of Christian Jews in the Habsburg Monarchy in 1800 and the addition of newly baptized Jews during 1900 (which has been more than balanced during the last five or six years by strong additions from Mosaic creeds from Slovakia, Carpatho Ukraine, Transsylvania and Poland) shows that not more than 100,000 of the approximately 750,000 Jews in Hungary at the beginning of the persecutions can get some "relief". And what a relief! The detailed enumeration of what specially favored categories will be free from, shows more than anything else the distress and the humiliation the Nazi countries' men in Hungary have thought of for a group of their countrymen. The worst of them, Imredy, has now left the Government. In what way his departure has removed the obstacles for the Hungarian Government to publish its communique about the relief, may be left unsaid.

It has been possible to stop the sweep of violence in Hungary a little. The ravages which the forces of violence have already done are of course impossible to undo. And some people think perhaps that what has been obtained is not very much. It recalls a picture of the conditions in Hungary to which Admiral Horthy's words refer when he says that he will do "everything that under present conditions is in my power", and talks of the "Hungarian people in these times of hard trial". From the Swedish side we can only say that we are sure that our Chief of State and our Government will continue in the name of humanity to do, as the honorable formula says, whatever is human and possible.

Dagens Nyheter,
August 11, 1944

Besked från Ungern

Resultatet av kung Gustafs vädjan till Ungerns riksföreståndare att "i mänsklighetens namn vidtaga åtgärder för att rädda dem som ännu återstå att rädda"' av Ungerns judar har omsider kunnat offentliggöras. Hur vältaliga telegramväxlingens ordalag är, trots alla nödtvungna hänsyn som måst påverka uttryckssätten, behöver inte kommenteras. Den svenske konungens démarche har tydligen med sin frimodighet och sitt eftertryck utlöst alla de resurser som i Ungern ännu stått till humanitetens förfogande. Uppräkningen av de organisationer som satts i tillfälle att verka för att rädda åtminstone något av Ungerns befolkning av judisk börd ger en erinran om vilka makter som även under ett världskrig står till buds för humana kommunikationer över frontlinjerna. Vad som uppnåtts är framför allt att vidare deportationer avbrutits. Hur många som dessförinnan blivit offer för deportationerna går inte att exakt fastställa: det uppges emellertid att c:a 330.000, alltså inemot hälften av de ungerska judarna, hunnit "sändas till arbete utomlands", som den kusliga eufemismen lyder. En mycket betydande lättnad är också att räddningsvägar öppnats till Palestina särskilt för de judiska barnen. Att, i vad på svenska myndigheter ankommer, även vägen till Sverige stode öppen för barnen kan tas för givet. Det är icke den svenska gästfrihetens fel att det endast är en liten grupp på ett halvt tusental av de vuxna som haft tillräckligt nära släkt- och affärsförbindelser med vårt land för att enligt ungerska regeringens uppfattning ha rätt att få utresevisum hit, och även för dem går dess värre den enda resvägen genom ett tredje land ... På den punkten kan man endast räkna med att de fortsatta ansträngningar den svenska kommunikén talar om blir energiska.

Vad beträffar de judar som måste stanna kvar i Ungern visar det sig att man i detta starkt traditionsbundna land fortfarande arbetar med den för nazistisk rasmytologi främmande distinktionen mellan döpta och odöpta. Den exakta proportionen mellan bägge kategorierna är svår att få reda på. Judarna i Ungern var starkt assimilerade, det fanns särskilt i huvudstaden många sedan flera generationer helt magyariserade och självfallet kristnade familjer av judisk börd. Nu tillgängliga fragmentariska uppgifter om antalet kristnade judar i Habsburgmonarkin på 1800-talet och de ungefärliga tillskotten av nydöpta under 1900-talet — sommer än balanserats under de senaste fem, sex åren av starka tillskott av mosaiska trosbekännare från Slovakien, Karpatoukraina, Transsylvanien och Polen — tycks emellertid ge vid handen att det inte är mycket mer än 100.000 av de c:a 750.000 judarna i Ungern vid förföljelsens början som kan få del av "lättnaderna". Och vilka lättnader! Den detaljerade uppräkningen av vad särskilt meriterade kategorier befrias från ger en åskådligare bild än man någonsin förr fått av det elände och den förödmjukelse nazirikets hejdukar i Ungern tilltänkt en grupp av sina landsmän. Nu har den värste av dem, Imredy, lämnat regeringen. I vad mån hans avgång avlägsnat hinder för den ungerska regeringen att publicera sin kommuniké om lättnaderna må lämnas osagt.

Våldets framfart i Ungern har i någon mån kunnat hejdas. De härjningar våldsmakten redan hunnit med har visserligen inte kunnat göras ogjorda. Men somliga kanske tycker att det som uppnåtts icke är mycket. De må erinras om den bild av tillståndet i Ungern som amiral Horthys ord låter ana när han talar om att göra "allt som under nuvarande förhållanden står i min makt" och gör sig till tolk för "det ungerska folket i dessa tider av tunga prövningar". Från svensk sida kan endast betygas vår förvissning att vår statschef och statsledning kommer att fortsätta med att i mänsklighetens namn göra, som den ärevördiga formeln lyder, vad mänsk- och möjligt är.

SOURCE: Dagens Nyheter, August 11, 1944

THE JEWS IN HUNGARY.

There is no doubt that King Gustaf's request to the Hungarian Chief of State was a very great contribution to the softening of the Hungarian Government's anti-Jewish policy, which has been noticeable for the past month. This, even more, as it came at the same time as the International Red Cross' in Switzerland activity in the matter and the very sharp warnings which Cordell Hull addressed on the radio to the authorities in Hungary. But it is remarkable that King Gustaf's request and Admiral Horthy's answer until now were not known to the Hungarian population. That the Hungarian Regent's answer has only now been published abroad is probably because of the recently solved Government crisis in Hungary, which was mainly a result of the different opinions in the Sztoyay cabinet concerning the Jewish question. The four Ministers who were forced to resign were Nazism's real representatives in the cabinet, and there can hardly be any doubt that they were against the attempts which probably have been made to publish the text of the telegrams. The Jewish question concerns the Minister of the Interior, and the now departing Jaross was perhaps the Sztoyay Government's strongest Nazi and most fantastic antisemite. His Permanent Secretary Baky was "Reichskommissar" for the Jewish question.

As in other occupied countries, the solving of the Jewish question became one of the most important points on the program for the Quisling Government. The Swedish press has had much to report about the laws and the decrees which have been issued, and also about the inhuman measures. Therefore, we will only report a few important facts. Altogether at least 53 laws and decrees have been issued, concerning the position of the Jewish population group. With the help of these, a thousand Jewish

employees, lawyers, 180 journalists, 159 chemists, 314 actors, (this only to name some professional groups) have been forced to leave their work and forbidden to practice their activity. The Jewish businessmen who before dominated several provision firms have been stricken even harder. All these Jews have nothing to live on any longer. In spite of this, all Jewish wealth of every kind over 3,000 pengö (now 600 Swedish crowns) has been expropriated by the Quisling Government. Except for Budapest, the Jews have been put into ghettos in all Hungarian towns, as a provisory measure, awaiting possibility of transport for deportation. In the capital they were bound to leave their flats and had to live in prepared flats (one room for every family). The purpose has been to force the allies to finish with their bombings from the air. The eastern provinces, which are nearest behind the front, have according to the German Military Authorities wish been absolutely "entjudet" (liberated from Jews). All the Jews from these districts have been deported, specially to Poland - the official Hungarian phraseology has become: "Zur Zwangsarbeit abkommandiert", (commandeered for forced labor). The Reichskommissar for the Jewish question, Permanent Secretary Baky, spoke on July 16 in Szeged. He said that he had noticed with satisfaction that in the question of several 100,000 Jews the Jewish problem had found a surprisingly quick and good solution. The Hungarian Nation is already free from this foreign element. The Hungarian papers with statistical material have also shown that in many harbor towns which before had 50-60 percent Jews, not a single Jew is left.

0480

Judarna i Ungern.

Det råder icke något tvivel om att kung Gustafs vädjan till den ungerska riksföreståndaren i högsta grad bidragit till den mildring av den ungerska regeringens judefientliga politik som kunnat skönjas sedan någon månad tillbaka, så mycket mer som den sammanfallit med internationella Röda korsets i Schweiz aktion i saken och de mycket skarpa varningar som Cordell Hull pr radio riktat till de makthavande i Ungern. Anmärkningsvärt är emellertid att kung Gustafs vädjan och amiral Horthys svar tills dato icke kommit till den ungerska allmänhetens kännedom. Att den ungerska regentens svar nu, men icke tidigare delgivits offentligheten i utlandet kan man inte undgå att sätta i samband med den just nu lösta regeringskrisen i Ungern, som närmast hade sin upprinnelse i meningsskiljaktigheter inom kabinettet Sztoyay beträffande judefrågan. De fyra ministrar som tvingats demissionera var nämligen den renodlade nazismens företrädare i kabinettet, och det kan knappast råda tvivel om att de motsatt sig de försök som antagligen gjorts att ge publicitet åt telegramväxlingen. Judefrågan faller just inom inrikesministerns verksamhetsområde, och den nu avgångne Jaross var Sztoyayregeringens kanske argaste nazist och mest fanatiska antisemit. Hans statssekreterare Baky var rikskommissarie för judefrågan.

Liksom i andra ockuperade länder blev i Ungern lösningen av judefrågan en av de viktigaste programpunkterna för quislingregimen. Om de lagar och förordningar som utfärdats och de omänskliga åtgärder som vidtagits har den svenska pressen haft åtskilligt att rapportera. Här skall därför endast några viktiga data refereras. Inalles har minst 53 lagar och förordningar utfärdats, behandlande den judiska folkgruppens ställning. Med stöd av dessa har ett tusental judiska statstjänstemän, 2.500 advokater, 180 journalister, 159 apotekare, 314 skådespelare för att bara nämna några yrkesgrupper avlägsnats från sina befattningar respektive förbjudits [illegible]utöva sin verksamhet. Ändå [illegible] har de otaliga judiska affärsmännen drabbats, vilka förut dominerade åtskilliga näringsgrenar. Samtliga [illegible] judiska yrkesutövare har berövats [illegible] vebröd [illegible] ställts på bar back[illegible] har all judisk förmögenhet [illegible] art den vara månde över 3.000 pengö [illegible] vilkets [illegible] värde nu är omkring 600 kr. — exproprierats av quislingregimen. I alla ungerska städer med undantag för Budapest har judarna inspärrats i ghetton som en provisorisk åtgärd i avvaktan på att transportmöjlighet skulle erbjudas för deportation medan de i huvudstaden fördrivits [illegible] våningar och anvisats bostäder [illegible] rum pr familj — i ett tusental [illegible] tidningarna uppräknade hus. Syftet [illegible] har varit att förmå de allierade att avstå från luftbombardemangen. De östligaste provinserna, som ligger närmast bakom fronten, har på de tyska militärmyndigheternas önskan blivit fullständigt "entjudet", befriade från judar. Judarna i dessa områden har samt och synnerligen deporterats, i huvudsak till Polen — i de officiella ungerska förklaringarnas fraselogi blivit "zur Zwangsarbeit abkommandiert". Rikskommissarien för judefrågan, statssekreterare Baky, kunde i ett den 16 juli i Szeged hållet tal med tillfredsställelse konstatera att i fråga om flera hundratusen judar hade judeproblemet fått en överraskande snabb och gynnsam lösning, man hade redan hunnit befria den ungerska nationen från detta främmande element. De ungerska tidningarna har också med statistiskt material belåtet framvisat att i många hamnstäder som tidigare haft 50—60 proc. judisk befolkning det nu inte finns en enda jude kvar.

SOURCE: Dagens Nyheter, August 11, 1944

THE KING'S INTERVENTION STOPS THE HUNGARIAN DEPORTATIONS.

The telegram which King Gustaf sent to Admiral Horthy on June 30 with the request for saving the Jews, has now had the result that the treatment of the Jews has become better in many ways. Deportations of Jews to other countries, among other things, have stopped, and the Chief Rabbi Marcus Ehrenpreis confirms to Dagens Nyheter that this decision was taken by Hungarian authorities immediately after King Gustaf's intervention.

The Foreign Office can now publish the text of the telegrams between King Gustaf and Admiral Horthy.

King Gustaf's request:

"After having received information about the terribly strong methods your Government has taken against the Jewish population in Hungary, I allow myself to apply personally to Your Highness to ask you, in the name of humanity, to undertake some measures to save what still remains of this unhappy people. This request has been caused because of my old feelings of friendship for your country and because of my real fear for Hungary's good name and reputation in the Association of Nations".

Admiral Horthy's answer by telegram:

"I have received Your Majesty's telegraphic request. With feelings of the greatest understanding I ask Your Majesty to be sure that I am doing everything in my power under present circumstances to respect the principles of humanity and justice. I appreciate very much Your Majesty's feelings of friendship for my country, and I ask Your Majesty to keep them towards the

Hungarian people, in these days of hard affliction".

From the Hungarian side a report has been given of the measures which lately have been undertaken to soften the treatment of the Jews. The Hungarian report is the following:

The sending of Jews for work abroad has stopped.

Together with the requests which have been given by the Swedish Red Cross, by Palestine's Immigration Commission through the Swiss Legation and the War Refugee Board, the Hungarian Government has permitted immigrations of Jews to Sweden, Switzerland, Palestine and other countries.

Jews who are Swedish citizens can, through the help of the Red Cross, emigrate to Sweden. Jews, who have their parents in Sweden or who for some time have kept commercial relations with Sweden, can emigrate to Sweden or to Palestine. These groups consist of about 400 to 500 people.

Emigration to Palestine, with the permission of Palestine's Immigration Commission and through connection of the Swiss Legation in Budapest, has been permitted for several thousand Jews. These people can emigrate to Palestine if they have an emigration certificate, issued by the British authorities. On the basis of the requests from the War Refugee Board, the Hungarian Government has permitted the International Red Cross to send Jewish children under 10 years to Palestine. The same organization will get its permission to give some material help to the Jews who are interned in Hungary.

In addition to these permissions, the following relief has been decided for the treatment of the Jews: baptized Jews are not going to be sent for work in foreign countries. The special administration for baptized Jews has been given to the Baptized Jews Council, which was founded on July 6, 1944. The Jews who were baptized before August 1, 1941, remain in the country, but they will be kept apart from non-Jewish persons. They will keep all opportunities to practice their religion.

0 4 8

The relief which has been decided for Jews in Budapest, will be enlarged and include baptized Jews out of the capital. A decision is to be expected about the baptized Jews who were sent to the German "Arbeitsdienst".

As soon as possible it will be decided who is to be regarded as a converted Jew, and this will not only concern Jews between 16 and 20 years, but all Jews of all ages.

Jews, who have not been converted, and who serve in labor companies in Hungary will be exchanged for baptized Jews.

Converted Jews will get permission to leave their homes on Sundays and holidays at 1 o'clock, whereby they will get a possibility to follow their religious orders.

Christian priests' families do not need to wear the David star, (protestant priests' parents, brothers and sisters, wives and children) neither do possessors of Church (papal) decorations and members of the Holy Grave's decoration.

The Judge for exemptions from treatment as Jew has in some cases been reserved to the Chief of State. Jews who are married to a person with Christian origin are excepted and so also are Jews who have certain war decorations (military decorations in gold etc.), Jews who have certain merits and Christian priests.

Jews' leave for working abroad will be carried out under conditions which respect the laws of humanity, and the Hungarian Red Cross will have the possibility of controling it.

Food consignments through the Red Cross, will be permitted for people who are interned in concentration camps.

Concerning the above mentioned permissions for going abroad, the Foreign Office points out, that it has not been possible up to now to get German visas to cross that country, or transport possibilities, except for a few persons who have been Swedish citizens for a long time. Efforts are still being made for this purpose.

We know, according to reliable information, that it was thanks to King Gustaf's telegram that Admiral Horthy personally started to work on the problem of stopping the Jewish deportations, confirms Chief Rabbi Ehrenpreis. The other reliefs have, after some time, also been carried out thanks to the King's intervention, and institutions like the Red Cross and others have also started to move. Through a great number of letters we also know that King Gustaf, through this action, has made Sweden's name respected and loved in large circles of the world.

Professor Ehrenpreis underlines also the marvellous contribution by the Catholic and the Protestant Church in the fight against the Jewish persecutions which without any doubt has impressed the authorities and the opinion in Hungary. Cardinal Seredi has, among others, published a pastoral letter in which in a very strong tone he speaks for the Jews, and also different Protestant Church associations and groups in Hungary have in the same way given their opinion.

The day's news from Hungary shows a sure difference between baptized and non-baptized Jews. According to Professor Ehrenpreis, there is a very large number of baptized Jews in Hungary; many Jews were baptized after the Bela Kun regime for the purpose of saving themselves from the growing Jewish hostilities. But the Germans did not make any distinction in their treatment of baptized and non-baptized Jews.

According to available figures, there were during the later part of 1800, altogether 45,000 baptized Jews in Austria-Hungary. During the 10 years' period 1896-1907, 4,135 Jews in Hungary were baptized, and in the year 1919, after the Bela Kun regime, not less than 7,146 Jews were baptized. Altogether there were during the period 1919-1935, 14,962 baptized Jews in Hungary. The whole Jewish population was in 1935, 450,000 persons. Several large groups have since that time been added: 1938, 30,000 from Slovakia, 1939 Carpatho Ukraine's 105,000,

nearly all of them orthodox. At the beginning of the war it was estimated that there were about 600,000 Jews in Hungary who later on were enlarged by the refugee streams from Poland and Ukraine by about 150,000. During the war, and especially after the beginning of the German-Russian war, a new baptizing epidemic has been noticed among Hungary's Jews.

Dagens Nyheter,
[illegible] 11, 19[illegible]

Kungens ingripande stoppar ungerska judedeportationerna

Det telegram som konung Gustaf den 30 juni avsände till riksföreståndare Horthy i Ungern med en vädjan för judarna har nu lett till resultatet att judarnas behandling på väsentliga punkter förbättrats. Bl. a. hans deportationerna av judar till arbete utomlands avbrutits, och överrabbinen Marcus Ehrenpreis bekräftar för Dagens Nyheter att detta beslut fattades av de ungerska ansvariga som en omedelbar följd av kung Gustafs ingripande.

Utrikesdepartementet är nu i tillfälle att återge texten till den telegramväxling som ägt rum mellan konung Gustaf och riksföreståndare Horthy i judefrågan.

Konung Gustafs vädjan var av följande lydelse: "Efter att ha erhållit kännedom om de utomordentligt hårda metoder som Eder regering tillgripit gentemot den judiska befolkningen i Ungern tillåter jag mig att vända mig personligen till Eders Höghet för att i mänsklighetens namn bedja Eder att vidta åtgärder för att rädda dem som ännu återstå att rädda av detta olyckliga folk. Denna vädjan har föranletts av mina gamla känslor av vänskap för Edert land och av min uppriktiga oro för Ungerns goda namn och rykte i nationernas samfund."

Riksföreståndare Horthys telegrafiska svar lydde:

"Jag har mottagit den telegrafiska vädjan som Eders Majestät tillställt mig. Med känslor av den största förståelse beder jag Eders Majestät vara övertygad om att jag gör allt som under nuvarande förhållanden står i min makt för att humanitetens och rättvisans principer må respekteras. Jag uppskattar i hög grad de känslor av vänskap för mitt land vilka besjäla Eders Majestät, och jag beder Eders Majestät att bibehålla desamma gentemot det ungerska folket i dessa tider av tunga prövningar."

Tusentals judar räddas ur landet.

Från ungerskt håll har lämnats en redogörelse för de åtgärder som under den senaste tiden vidtagits för att mildra judarnas behandling. Den ungerska redogörelsen är av följande innehåll:

Avsändandet av judar till arbete utomlands har avbrutits.

Jämlikt de framställningar som har gjorts av svenska Röda korset, av Palestinas invandringskommission genom förmedling av schweiziska beskickningen ävensom av War Refugee Board har ungerska regeringen tillåtit utvandring av judar till Sverige, Schweiz, Palestina och andra länder.

Till Sverige kan inom ramen för svenska Röda korsets aktion utvandra judar som visar sig inneha svenskt medborgarskap. Judar, som har sina föräldrar i Sverige eller som sedan viss tid upprätthålla handelsförbindelser med Sverige kan utvandra dit eller till Palestina. Dessa grupper omfattar ungefär 400 till 500 personer.

Utvandring till Palestina med bistånd av Palestinas invandringskommission och genom förmedling av schweiziska beskickningen i Budapest har medgivits för flera tusental judar. Ifrågavarande personer kan utvandra till Palestina om de äro i besittning av invandringscertifikat utställt av de brittiska myndigheterna. På grundval av de nyssnämnda framställningarna från War Refugee Board har ungerska regeringen tillåtit internationella Röda korset att låta sända judiska barn under 10 års ålder till Palestina. Samma organisation skall erhålla tillstånd att materiellt hjälpa de judar som är internerade i Ungern.

Vissa judar slipper Davidsstjärnan.

Utom de nämnda medgivandena har följande lättnader beslutits i fråga om behandlingen av judar. Avsändandet av döpta judar till arbete i utlandet kommer icke att ske. Den särskilda förvaltningen för döpta judar har anförtrotts åt de döpta judarnas råd, vilket bildades den 6 juli 1944. De judar som döptes före den 1 augusti 1941, stannar i landet, men deras särskiljande från icke-judiska personer kommer att inställas. De behåller alla möjligheter att utöva sin religion.

De lättnader som har bestämts beträffande judar bosatta i Budapest skall utsträckas till att gälla döpta judar utanför huvudstaden. En revision beträffande de döpta judar som har skickats till arbetstjänst i Tyskland emotses.

Det skall med det snaraste fastställas vem som är att betrakta som omvänd jude, och detta skall ske icke endast beträffande judar mellan 16 och 20 år utan för judar av alla åldrar.

Icke omvända judar som tjänar i arbetskompanier i Ungern skall ersättas med döpta judar.

Omvända judar skall tillåtas att lämna sitt hemvist på söndagar och helgdagar kl. 1, varigenom de sätts i tillfälle att fullgöra sin religions föreskrifter.

Från skyldigheten att bära judestjärnan undantas kristna prästers familjemedlemmar (föräldrar, bröder och systrar, hustrur och barn till protestantiska präster), innehavare av kyrkliga (påvliga) ordenstecken samt medlemmar av Heliga gravens orden.

Prövningsrätten i fråga om undantag från behandling såsom jude har i ett antal fall förbehållits riksföreståndaren. Undantagna skall vara judar som lever i äktenskap med en person av kristet ursprung, judar som innehar vissa krigsdekorationer (militär tapperhetsmedalj i guld etc.), judar som har vissa särskilda förtjänster och kristna präster.

Judars utresa till arbete utomlands skall äga rum under villkor, som aktar mänsklighetens lagar, och ungerska Röda korset skall ha möjlighet att utöva kontroll.

Livsmedelsförsändelser genom förmedling av Röda korset kommer att tillåtas till personer som är internerade i koncentrationsläger.

Avgörandet för Sverigeresa i tysk hand.

Beträffande de ovan angivna utresetillstånden påpekar utrikesdepartementet, att tyska genomreseviseringar och transportmöjligheter ännu icke kunnat erhållas annat än för ett par personer som sedan länge innehaft svenskt medborgarskap, men att ansträngningar i sådant syfte alltjämt pågår.

Kung Gustafs verk.

— Vi vet här genom säkra underrättelser att det var tack vare kung Gustafs telegram som riksföreståndare Horthy personligen tog itu med problemet med stoppandet av judedeportationerna som omedelbar följd, bekräftar överrabbinen Ehrenpreis. Så småningom har också de övriga lättnaderna tack vare konungens ingripande kommit till stånd, och därefter har ju också institutioner som Röda korset och andra satt sig i rörelse. Genom mängder av brev vet vi också att kung Gustaf genom sin gärning gjort Sveriges namn aktat och älskat i vida kretsar ute i världen.

Professor Ehrenpreis understryker också den katolska och evangeliska kyrkans storartade insats i kampen mot judeförföljelserna, som utan tvekan påverkat både myndigheterna och opinionen i Ungern. Bl. a. har kardinal Seredi avlåtit ett herdabrev där han i en sällsport kraftfull ton tagit till orda för judarnas sak, och även olika evangeliska kyrkosamfund och grupper i Ungern har på liknande sätt framfört sina åsikter.

I dagens meddelande från Ungern görs en bestämd gränsdragning mellan döpta och icke-döpta judar. Enligt professor Ehrenpreis finns det ett mycket stort antal döpta judar i Ungern; redan efter Bela Kun-regimen lät många judar döpa sig för att rädda sig undan den växande judefientligheten. Tyskarna har dock i sin behandling av judarna inte gjort någon skillnad på döpta judar och odöpta.

Två döpelseepidemier.

Enligt tillgängliga siffror fanns under senare delen av 1800-talet sammanlagt 45.000 döpta judar i Österrike-Ungern. Under tioårsperioden 1896—1907 lät enbart i Ungern 4.135 judar döpa sig, och år 1919, efter Bela Kun-regimen, döpte sig inte mindre än 7.146. Samanlagt fanns under perioden 1919—1935 14.962 döpta judar i Ungern. 1935 uppgick hela den judiska befolkningen, döpta som odöpta, till 450.000 Sedan dess har åtskilliga stora grupper tillkommit: 1938 30.000 från Slovakien, 1939 Karpato-Ukrainas 105.000, praktiskt taget alla ortodoxa. Vid krigsutbrottet beräknar man att det fanns cirka 600.000 judar i Ungern som sedermera ytterligare utökats med flyktingsströmmar från Polen och Ukraina på cirka 150.000. Under kriget och i synnerhet efter tysk-ryska krigsutbrottet har en ny döpelseepidemi gätt fram bland Ungerns judar.

SOURCE: Svenska Dagbladet, August 11, 1944

KING GUSTAF'S REQUEST.

On July 4 this year, it was officially announced that King Gustaf a few days earlier had sent the Hungarian Chief of State, Admiral Horthy, a telegraphic request, asking him in the name of humanity to use his influence to save the Hungarian Jews from further persecutions. The text of the King's telegram and of Admiral Horthy's answer has now been published in connection with the report from the Hungarian side about the relief which has been given the Jews in the country under their hard fate. The King's telegram should waken feelings of happiness and pride among our people. Rightly, King Gustaf talks about "the name of humanity", if an ideal signification is going to be put in the idea: humanity. The Hungarian Chief of State is also reminded of what result the persecutions can have for "Hungary's good name and reputation in the Association of Nations". The Admiral's assurance is also in many ways touching, when he says that he "will do everything which under present conditions" is in his power "so that the principles of humanity and justice can be respected".

Regarding the 100,000 Jews who have been deported, brought to concentration camps or killed, the Hungarian report of the relief which has been given some of the Jews under their hard fate is not very impressive. That Swedish citizens have got permission to go back to Sweden should be natural; but the German authorities do not seem to have the same opinion, according to the Foreign Office's commentary regarding the visa for the travel through Germany. Relief has specially been given to Christian Jews. Of greater importance is the fact that perhaps the International Red Cross will get the opportunity to help.

The Hungarian Chief of State and the Hungarian people are surely not going to be responsible for what has happened. The people of Sweden know that they are in a forced position which prevents them from following the principles of humanity and justice. We also feel the deepest compassion for their distress of conscience which has been forced upon them.

Konung Gustafs vädjan.

Den 4 juli i år meddelades officiellt att konung Gustaf några dagar tidigare till Ungerns riksföreståndare, amiral Horthy, ställt en telegrafisk vädjan att i mänsklighetens namn utöva sitt inflytande för att rädda de ungerska judarna från ytterligare förföljelse. Ordalydelsen i konungens telegram liksom i amiral Horthys svar har nu offentliggjorts i samband med en redogörelse från ungerskt håll rörande de lättnader, som beretts landets judar i deras hårda lott. Konungens telegram är ägnat att väcka känslor av glädje, stolthet och beundran hos vårt folk. Med full rätt talar konung Gustaf i mänsklighetens namn, om man i begreppet mänsklighet även inlägger en ideell betydelse. Den ungerske statschefen erinras också om vad förföljelserna betyda "för Ungerns goda namn och rykte i nationernas samfund". I mer än ett avseende gripande är också riksföreståndarens försäkran att han "vill göra allt, som under nuvarande förhållanden" står i hans makt "för att humanitetens och rättvisans principer må respekteras".

Med tanke på de hundratusende judar, som deporterats, förts i koncentrationsläger eller mördats, är den ungerska redogörelsen för de lättnader, som beretts vissa judar i deras hårda öde, icke särskilt imponerande. Att svenska medborgare få tillstånd att resa till Sverige borde vara självfallet; av utrikesdepartementets kommentar rörande de tyska myndigheternas hållning i fråga om genomresevisum synas sagda myndigheter dock icke utan vidare dela denna uppfattning. Lindringar i övrigt beredas tydligen huvudsakligen kristna judar. Av större betydelse är måhända att internationella Röda korset tydligen skall beredas tillfälle till viss hjälpverksamhet.

Förvisso skall varken Ungerns riksföreståndare eller dess folk lastas för vad som skett. Sveriges folk vet att de befinna sig i ett tvångsläge, som hindrar dem att hävda humanitetens och rättvisans principer. Också med deras påtvungna samvetsnöd hysa vi det djupaste medlidande.

SOURCE: Svenska Dagbladet, August 11, 1944

REFUGEE INVASION AT THE PEACE CONFERENCE.

The Medical Board has long directed its attention to the problems which could be current in connection with an eventual refugee invasion when peace comes, and certain instructions have now been given.

Directions have rencently been given, concerning the care of tubercular, venereal and other refugees suffering from infections. With regard to the high tuberculosis mortality in neighboring countries, it is estimated that about two percent of the refugees would need nursing. Isolation rooms should be emptied near the quarantine centers. About 10 percent of the quarantine camps' capacity has been set aside for this purpose. The tuberculosis control is supposed to be carried out now at the quarantine center through "screen picture examination". Some of the staff and some equipment can be made available from the National Defense's Nursing Administration. It is possible from the personal and technical point of view, to organize ten screen picture stations at the quarantine stations.

With regard to the number of venereal and epidemic patients, and regarding mentally defective refugees, the Medical Board has come to the conclusion that special isolation barracks, 16 percent of the total number of places in the camp, are necessary.

The barrack types which will be used will shortly be tested in the camps for Finnish children. They contain 20 grown-up people in double beds, but only 10 beds are prepared for the nursing. But it has now been decided by the working committee to make a new type of barracks, which can take respectively 24 and 12 people. It is estimated that these barracks (the first

type demands an amount of about 5000 crowns, and the new type 6000) can be ready, so that 400 barracks could be delivered after a month's notice.

Svenska [illegible],
[illegible], 1944

Flyktinginvasion vid fredsslutet.

Medicinalstyrelsen har sedan länge haft sin uppmärksamhet riktad på de problem som kunna uppstå i samband med en eventuell flyktinginvasion vid ett fredsslut, och vissa föreskrifter ha nu också utfärdats.

Sålunda ha i dagarna direktiv givits rörande omhändertagande av tuberkulösa, veneriskt och epidemiskt sjuka bland flyktingarna. Med hänsyn till den höga tuberkulosmorbiditeten i granländerna räknar man med att omkring två procent av flyktingarna skola vara i behov av tuberkulosvård. Vid karantänanstalter skola isoleringsutrymmen, motsvarande tio procent av karantänslägrets kapacitet, avdelas för detta ändamål. Tuberkuloskontrollen är avsedd att ske redan på karantänsplatsen genom skärmbildsundersökning. Från försvarets sjukvårdsförvaltning kan en del personal och utrustning ställas till förfogande för ändamålet. Det synes ur personell och teknisk synpunkt vara tänkbart att organisera ett tiotal skärmbildsstationer vid karantänsplatser.

Med hänsyn till antalet veneriskt och epidemiskt sjuka samt sinnessjuka bland flyktingarna har man inom medicinalstyrelsen kommit till det resultatet att särskilda isoleringsbaracker, motsvarande 16 procent av hela platsantalet i lägret, äro erforderliga. De baracktyper man tänkt sig skola använda komma inom den närmaste tiden att prövas i förläggningar för finska barn. De rymma tjugu vuxna i dubbelsängar, men för sjukvårdsändamål räknas endast med tio sängar. I dagarna har emellertid beslut fattats av arbetsmarknadskommissionen om tillverkning av en ny typ baracker, rymmande resp. 24 och 12 personer. Man beräknar att dessa baracker — förstnämnda typen betingar en kostnad av omkring 5 000 kr. och den nya typen 6 000 — kunna färdigställas, så att 400 baracker kunna levereras efter en månads varsel.

00499

SOURCE: Morgon Tidningen, August 14, 1944

16 ESTONIANS ESCAPE TO SWEDEN,
ADVENTUROUS ESCAPE.
Four boats escaped, two were stopped.

The Finland traffic is still normal and the Swedish steamer Aeolus on Sunday brought about 160 passengers to Stockholm. Thirty of these were Finnish children. Also among the passengers were 16 young Estonians who, before arriving in Stockholm, had made an adventurous escape from their home country.

About 40 men had, in the beginning of the escape, embarked in four motorboats. But they had not gone far when the Germans discovered them and started to shoot. Two of the boats were forced to go back, but the other two, with the 16 men, managed to escape.

Morgon Tidning
augusti 14, 1944

16 estländare hit, äventyrlig flykt.

Fyra båtar flydde, två hejdades.

Finlandstrafiken är fortfarande normal och när Sveaångaren Aeolus på söndagen anlände till Stockholm medförde den omkring 160 passagerare varav ett trettiotal finska barn. Bland passagerarna befann sig bl. a. sexton yngre estländare vilka innan de kommit till Stockholm haft en äventyrlig resa från en ort i hemlandet.

När flykten iscensattes var det ett fyrtital mannar som embarkerat fyra motorbåtar men man hade icke kommit långt från stranden förrän flykten upptäcktes av det tyska vaktmanskapet som ögon blickligen öppnade eld och tvang två av båtarna att vända medan de övriga två med de sexton männen lyckades undkomma.

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

AMERICAN LEGATION
Stockholm, Sweden
August 12, 1944

848/ICO/MET

Mr. John W. Pehle
Executive Director
War Refugee Board
Washington, D. C.

Dear Mr. Pehle:

For the information of the Board I am enclosing a number of articles and translations from the local press.

Sincerely yours,

Iver C. Olsen
Special Attaché for
War Refugee Board

Enclosures - 6

SOURCE: Dagens Nyheter, July 27, 1944

"Internal Jewish Shifting of Power" is the name of a "racial political" article (for Scandinavian consumption) in the German propaganda organ "Pressedienst Nord". After a violent, but at the same time pedantic and fantastic column about Zionism as a camouflage for "the Jewish universal domination", it is reported that the immediate Zionist danger for the European continent is over since "through the Hungarian change-over on March 19", energetic measures have been undertaken to solve Hungary's Jewish question. (The number of Pressedienst Nord is dated July 12, i.e., before further Jewish deportations from Hungary were adjusted). The plans, according to this organ, have been changed by responsible circles in world Jewry. It has been observed that several times it has been pointed out from the Jewish side, that the Jews who have emigrated should not return to their former homes after the war. It is even said that Jewish emigration to the southwest, for instance, from the Baltic States, should be encouraged. And the article continues:

"The Jews (according to the leaders of the world Jewry) will be distributed in other places outside Europe. But it is possible to say that these plans cannot be carried out and that, through a German victory, all the remaining supports of Jewish power will collapse just as the eastern Jewish supports for this power have been overthrown without leaving a trace". ("Restlos gestürtzt sind und endgültig der Vergangenheit angehören").

This is issued in our official publication as a "war aim": a Poland will be created wherever the Jews find a refuge on this earth. (What has happened in Poland and what was planned in Hungary is not concealed). The declaration is interesting because of its nebulous character. Fever dreams, no longer in contact with another reality than that of the "kind of spirit" it reveals, darken the tyrants fear of death in his last days.

Dagens Nyheter,
July 17, 1944

"Inre judiska maktförskjutningar"

heter en "raspolitisk" utläggning (avsedd för nordisk konsumtion!) i det tyska propagandaorganet "Pressedienst Nord". Efter någon spalt vild, men ändå pedantisk fantastik om zionismen som camouflage för "det judiska världsherradömet" meddelas att den omedelbara zionistfaran för det europeiska fastlandets del nu är över sedan "genom den inre ungerska omsvängningen av den 19 mars" energiska åtgärder börjat vidtas för att lösa Ungerns judefråga (observera att numret är daterat den 12 juli, alltså i n n a n vidare judedeportationer från Ungern inställdes!). Härigenom har, heter det, planerna ändrats på bestämmande ledarhåll i världsjudendomen ("an massgebender Führungsstelle des Weltjudentums", frasens turnering är oöversättbar). Man har observerat hur det allt oftare hävdas från judiskt håll att judarna i emigrationen inte bör återvända till sitt forna hemvist efter kriget, ja, att judisk utvandring åt sydost t. ex. från Balkanländerna bör uppmuntras. Och utläggningen fortsätter:

"Sedan skall väl dessa judar — så tänker sig världsjudendomens ledare — fördelas på andra utomeuropeiska områden. Men det kan redan nu sägas att alla dessa planer är dömda att kantra och att genom den tyska segern alla ännu kvarstående pelare för judisk makt kommer att falla, på samma sätt som de östjudiska pelarna för denna makt har spårlöst störtats och slutgiltigt tillhör det förgångna ("restlos gestürzt sind und endgültig der Vergangenheit angehören").

Detta framställs alltså i en officiös publikation som ett krigsmål: varhelst på jorden judar finner en fristad skall det skapas ett Polen... (och vad som skett i Polen, och planerats i Ungern, fördöljs inte). Uttalandet är intressant genom sin tydliga karaktär av yrsel. Feberdrömmar, inte längre i kontakt med annan verklighet än med den sinnesart de avslöjar, omtöcknar dödsångesten i tyrannernas yttersta dagar.

SOURCE: Dagens Nyheter, July 29, 1944

THE DANES' RETURN HOME IS NOW
BEING ORGANIZED.

Jönköping, July 28, 1944

Measures have been taken in these days to arrange for the return of the about 15,000 Danish refugees who are living in Sweden. Every Danish man and woman in Sweden has received an application blank, which shall be carefully filled out, and returned to the newly formed Danish Transport Section. This Section is going to arrange the home transport of the refugees who arrived in Sweden after August 29 last year. The Transport Section's opinion is, that once the return home has started, every refugee will see his country in 14 days at the latest.

County Inspector Dige in the Danish Refugee Office confirms the information:

"The questions which the Danish refugees have to answer are: 1. Where each Danish refugee in Sweden is living, and his address. 2. Which is his nearest railway station? 3. Has he got his family in Sweden? If possible, it will be arranged so that families will be able to travel together.

"There will be a certain time between the armistice and our return home, but we all want to go back as soon as possible, and if we can carry out this plan, the operation will take about a fortnight. We do not think that Denmark will be very much destroyed during the last period of the war, and we think that the situation there will be status quo. Therefore, everybody must report if he has somewhere

to live when he comes home again, if he has work waiting for him, or if he is in need of financial help. The journey will not cost the refugees anything. We will pay it ourselves, like all other help to the refugees.

"This is really a good sign", say some young Danes in talking to Inspector Dige. "This means that it is counting on a soon ending of the war. Now it will not take long. Come and spend Christmas with us in Copenhagen", they say laughingly.

"No, it will not take long now", says Inspector Dige, "but we think it is our duty towards our Swedish hosts, not to leave in an illegal way. Our opinion is that every Dane who returns shall be treated as an ordinary traveller, and will have in his possession a departing and arriving visa. It is to stop the illegal return home, that we have undertaken this so called invitation."

00503

Dagens Nyheter,
July 29, 1944

Dansk hemresa organiseras nu

Från Dagens Nyheters korrespondent.
JÖNKÖPING, fredag.

I dagarna har åtgärder vidtagits för att organisera hemfärden till Danmark för de c:a 15.000 danska flyktingarna i vårt land. Varje dansk man och kvinna i Sverige har nu erhållit ett innehållsrikt formulär, som noggrant ifyllt skall sändas till den nybildade danska transportavdelningen. Denna skall organisera hemtransporten av de flyktingar vilka kommit till Sverige efter den 29 augusti i fjol. Transportavdelningen räknar med att när hemresan väl kan börja kommer samtliga flyktingar att inom senast fjorton dagar återse sitt hemland.

Länsinspektör Dige på det danska flyktingskontoret bekräftar uppgifterna:

— De frågor danskarna fått besvara gäller 1. Var varje enskild dansk flykting i Sverige bor, exakt adress. 2. Vilken är hans närmaste järnvägsstation? och 3. Har han familj i Sverige? Om möjligt skall vi försöka ordna så att familjer får företa resan tillsammans.

En viss tid kommer att förflyta mellan vapenstilleståndet och vår hemresa, men vi vill ju alla hem så snart som möjligt, och om vi kan följa den plan som nu föreligger, går hemresan på fjorton dagar. Vi räknar med att Danmark ej kommer att skadas mycket under slutfasen av kriget, utan att situationen där blir status quo. Därför måste alla nu också meddela om de har någonstans att bo när de kommer hem till Danmark, om de har arbete som väntar dem och om de behöver finansiell hjälp eller ej. Själva överresan blir gratis. Den liksom all annan hjälp till flyktingarna här betalar vi själva.

— Det här är verkligen ett glädjande tecken, säger några unga danskar som just sitter och pratar med inspektör Dige. Det betyder ju att man räknar med att kriget snart är slut. Nu dröjer det inte länge. Kom och fira jul hos oss i Köpenhamn, tillägger de skrattande.

— Ja, inte dröjer det länge nu inte, fortsätter inspektör Dige, men vi anser det som vår plikt mot vårt svenska värdfolk att icke resa illegalt tillbaka. Vi anser att varje dansk som reser ut skall behandlas som en vanlig resande och förses med utrese- resp. inresevisum. Det är mycket för att förhindra de illegala hemresorna, som vi nu företagit denna inventering så att säga.

SOURCE: Svenska Dagbladet, July 29, 1944

The number of the foreign refugees and internees in Switzerland is now about 80,000. In the future they will be subjected to the Labor Duty Act, which has recently been proclaimed by the Swiss Government.

Svensk Dagbladet,
July 29, 1944

Utländska flyktingar och internerade i Schweiz, vilka uppgå till ett antal av omkring 80 000 komma hädanefter att bli underkastade den lag om arbetsplikt som utfärdats av schweiziska regeringen.

00050

SOURCE: Dagens Nyheter, August 4, 1944

MILDER TREATMENT OF HUNGARY'S JEWS.

The Hungarian Foreign Office has informed the Swiss Legation in Budapest that the treatment of the Jews has become much milder in many ways. The transport of the Jews for the "Arbeitsdienst" in other countries is now adjusted. The Swiss Legation has obtained permission to help thousands of Jews during their emigration to Palestine, and the International Red Cross Committee has obtained permission to give material help, for example, by sending food parcels to the concentration camps.

00503

Mildare behandling av Ungerns judar

BERN, fredag.

T.T. fr. Schweiziska telegrambyrån. Ungerska utrikesministeriet har underrättat schweiziska legationen i Budapest om att behandlingen av judar i Ungern mildrats på flera olika sätt. Transport av judar till utlandet för arbetstjänst har till vidare inställts. Schweiziska legationen har fått tillstånd att underlätta åtskilliga tusental judars emigration till Palestina, och Internationella Röda kors-kommittén tillåtes lämna de ungerska judarna materiell hjälp, bl. a. genom att sända livsmedelspaket till koncentrationslägren.

SOURCE: Stockholmstidningen, August 5, 1944

MANY "RUNÖSWEDES" ARE LANDING ON GOTLAND.

The refugee stream from the Baltic States, which has been going on for a long time, has now grown so large that it is possible, without exaggeration, to talk of an invasion of Balts on the island of Gotland. Latvians, Estonians and Lithuanians arrived in Sweden during the last weeks in fishing, sailing, motor and all sorts of small and big boats.

The record was reached on Friday night, when altogether 200 refugees arrived in Gotland from the Baltic countries. They consisted of tired but terribly happy people, who now realized that they were on Swedish soil and willingly gave themselves up to the Police.

It often happened that some families took a boat together. They also got hold of food and equipment for the journey across the Baltic Sea, which could not take less than four days.

Refugees, who arrived earlier, have told how they have been persecuted by German patrol boats, and how German fighter planes shot at them. The German fighter planes always scout over the sea near the Baltic countries to discover refugees. The surveillance of the German authorities is not so strong in these days, when the war situation suddenly has become so different for the Balts. This is according to information given to the collaborator of Stockholmstidningen. It is not very difficult to escape now.

One of the refugees says that he, and some fishermen from Tallinn, got German permission to transport some bunks with petrol to one of the islands off of the coast. As soon as they left Tallinn's port, they sailed at full speed for Gotland. Not a single German patrol boat tried to interfere.

Some other refugees say that they had planned for a long time to escape to Gotland and to Sweden. They started in February to build a fast speed boat. The boat was ready some time ago, and, after having arranged for food and equipment, the journey to Gotland started. The journey ended happily, and the speed boat, a modern cruiser type, is now lying in a port on the eastern coast of Gotland.

Many refugees have landed at Fårö, which is situated very near the Baltic coast. Not less than three larger boats arrived on Thursday at Bungenäs, and among the refugees were several "Runöswedes". Three more boats arrived on Friday night at Fårö.

Many of the refugees brought as much as the boat could carry. It is surprising that these small fishingboats could manage to cross the sea crowded with luggage and 10-12 people. The refugees mostly consist of families, man, wife and children. There are seldom old people; it seems as if these have remained in their native country.

A journey across the Baltic Sea in a fishingboat is very hard, and the refugees, of whom many are of Swedish origin, do not talk much. But some of them can talk about many disturbances in Tallinn before the Russian attack. It is also thought that more refugees are expected in the next few days. According to information, several hundred refugee boats are in different places on the Baltic coast, ready to leave for Sweden. Many of them have perhaps already left.

It has been stated that in many places on the eastern coast of Gotland, several smaller boats have been noticed in the sea. It may be an invasion Armada of Baltic refugees.

The Police authorities who take care of the refugees after medical examination, send them to Stockholm. Then they are transfered to different refugee camps.

Stockholmstidningen
augusti 5, 1941

MÅNGA RUNÖSVENSKAR I LAND PÅ GOTLAND

Från St.-T:s korrespondent.

VISBY den 4 aug.

Flyktingströmmen från de baltiska länderna, som pågått sedan lång tid tillbaka, har nu tagit en sådan omfattning, att man utan överdrift kan tala om en formlig invasion av baltiska flyktingar på Gotland. I fiskebåtar, segelbåtar, motorbåtar, ja alla möjliga typer av mindre och större båtar, från ekor till stora bogserbåtar, har de senaste veckorna allt fler letter, ester och litauer sökt sig över till det svenska landet.

Rekordet hittills sattes natten till fredagen, då sammanlagt över 200 flyktingar från de baltiska länderna gjorde strandhugg på Gotland. Det var trötta men omsägligt lyckliga människor, som nu fick veta, att de var på svensk jord och villigt lät sig omhändertas av polismyndigheterna, som den senaste tiden haft ett hårt arbete.

Ofta har ett par familjer slagit sig tillsamman om en båt, och sedan har man skaffat mat och utrustning för en resa över Östersjön, som i allra bästa fall kunde ta drygt fyra dagar.

Tidigare har flyktingar, som kommit till Gotland, kunnat berätta, hur de jagats av tyska bevakningsfartyg och hur de beskjutits av tyskt jaktflyg, som ständigt bedrivit spaningar i farvatnen utanför de baltiska staterna efter flyktingar. I dessa dagar, då krigsläget med ens blivit ett annat för balterna, är de tyska myndigheternas uppsikt inte så skarp, berättas det för St.-T:s medarbetare, och det erbjuder inte några större svårigheter att fly från Balticum.

En av flyktingarna omtalar, att han jämte några fiskare från Tallinn av tyskarna fått tillstånd att frakta ut några fat bensin till en av öarna utanför kusten. Väl ute ur Tallinns hamn satte man högsta fart mot Gotland, och det utan att något tyskt bevakningsfartyg på minsta sätt ingrep.

Halvårslånga förberedelser för flykt

Några andra flyktingar berättar, att de sedan lång tid tillbaka haft planer på att fly till Gotland och Sverige. I febr. satte man i gång med att bygga en snabbgående racerbåt. För en tid sedan blev båten färdig, och sedan man ordnat med proviant och utrustning, stack man i väg till Gotland. Resan gick lyckligt, och racerbåten, en modern kryssartyp, har lagts upp på en hamn på Gotlands östkust.

Fårö, som ligger närmast den baltiska kusten, har många flyktingar med förkärlek fagit till landningsplats. På torsdagskvällen kom det inte mindre än tre större båtar samtidigt in till Bungenäs, och bland de ombordvarande befann sig flera Runösvenskar. Ytterligare tre båtar kom natten till fredagen till Fårö.

Många flyktingar har tagit med sig så mycket båten kunnat rymma, och man förvånas över, att de små rankiga fiskebåtarna klarat sig över havet fullastade med bohag och bagage samt dessutom 10—12 personer ombord. Flyktingsföljena består oftast av hela familjer, man, hustru och barn. Några äldre människor ser man sällan till; det verkar som om de stannat kvar i hemlandet.

Givetvis bjuder en resa över Östersjön i fiskebåt på stora strapatser, och flyktingarna, av vilka många är svenskättlingar — det syns på dragen! — är ganska tåordigt. Några av dem kan emellertid berätta om en mängd oroligheter i Tallinn inför den ryska anstormningen. Man har också lätit påskina, att ännu fler flyktingar är att vänta de närmaste dagarna. Enligt uppgift skulle flera hundra av flyktingbåtarna ligga färdiga i olika namnar vid de baltiska kusterna, redo att sticka till havs mot svenskt land. Kanske har många av dem redan gett sig av.

På några ställen på Gotlands östkust fick man i kväll veta, att en mängd smärre båtar varit synliga till have. Det kan tänkas, att det är nästa invasionsarmada av baltiska flyktingar.

Polismyndigheterna, som tar hand om de flyende, sänder dem efter sanitära åtgärder till Stockholm. De utplanteras sedan på olika flyktingläger.

SOURCE: Morgon Tidningen, August 8, 1944

LARGE REFUGEE STREAM OVER THE SWEDISH FRONTIER.

The frontier population now regards the refugees as a daily happening.

Swedish-Finnish frontier, August 7,1944

A regular stream of refugees is now trying to cross the Swedish-Finnish frontier. Nearly all nationalities are represented. There are, of course, mostly Finns, but also Germans, Russians, Balts, Poles, Czechs and Austrians. Also representatives of the dark sons of the Roman realm have passed the frontier from Finland to Sweden.

The frontier population is now so used to this stream of refugees that it does not notice it any longer. When a Finn or an Estonian, a German or a Russian arrives from the "de-lousing", the population only says:"Oh, is there a new one today?" But it is possible to learn many interesting facts if one can talk to these people. There are many human tragedies which they can tell and which show a little, little part of the horror of the war.

A Pole came absolutely worn out to Sweden. He had rowed across the Gulf of Bothnia at a point where it is narrow. He had been rowing four days - it does not go so fast. His food consisted of a few pieces of black bread, some herring and boiled potatoes. He was worn out when he finally landed on a Swedish islet. There he was taken care of by Swedish soldiers. After having some plates of soup, he began to tell what he had gone through.

He is 26 years old. He took part in the battles from the first day the Germans came to Poland. The Polish forces had to retreat. Soon he was on the territory which the Red Army later occupied, and became a Russian prisoner. The man again became a Polish soldier in June 1941, when the Germans attacked Russia, and fought in Poland's Russian Army. After many hard battles he again became a prisoner on the German-Finnish front, and he was deported to a Finnish prison camp in the north of Finland. It was from this place that he managed to escape. Now he is in Sweden, and he could hardly express his happiness in words.

Some fishermen in another part of the archipelago met with a larger refugee contingent. There were four men and a woman, all from Estonia. They were terribly emaciated and their clothes are best described with the word - rags. They had been living in Estonia when that country was free, as free as Estonia could be before the war, and had gone through the Russian occupation. Now they feared - and with reason - a further occupation of their country. They like neither Russians nor Germans. They have only one wish: to be a free people in a free Estonia.

We can suppose that a refugee reaches Sweden somewhere in the district of Haparanda. Soldiers or the Preventive Service Corps take care of him, and then he is handed over to the police. The first order is "delouse". The man can have a bath, he gets new clothes: a suit, shirts, underwear, stockings and shoes. After this, and after a preliminary interrogation, he is submitted to the Statens Utlänningskommission (the States Commission For Foreigners) for a decision. The county administration is informed. After some days the Police authorities are informed by telegraph. After a quarantine treatment the refugee gets transferred to a camp. The whole question is, in fact, settled in this way.

Norgen Tidningen,
August 5, 1941

Strid flyktingsström väller in över gränsen

Gränsbefolkningen betraktar flyktingarna som en vardaglig företeelse numera.

— Från MT:s korrespondent —

SVENSK-FINSKA GRÄNSEN

måndag.

En jämn ström av flyktingar söker sig nu över den svensk-finska gränsen. I flyktingsströmmen finns representanter för praktiskt taget alla nationaliteter. Bland flyktingarna dominerar naturligtvis finnarna, men där finns också tyskar, ryssar, balter, polacker, tjecker och österrikare. Det har också hänt att representanter för romarrikets mörkhyade söner kommit över gränsen från Finland till Sverige.

Numera är gränsborna så vana vid denna flyktingsström att de knappast lägger märke till den. När en finne eller en est, en tysk eller ryss kommer från "avlusningen" i bastun, så rycker man bara på axlarna och säger: — Jasså, det har kommit en ny i dag. Men lyckas man komma ortsborna inpå livet, så får man reda på en hel del intressanta fakta. Det är många mänskliga tragedier, som rullas upp och lär en att fatta en liten, liten del av krigets hemskhet.

Fyra dagars rodd över Bottenhavet.

En polack kom i full[illegible] utmattat tillstånd över till [illegible] han hade rott över på ett stäl[illegible] Bottenhavet inte är alltför brett. [illegible] dagar hade han hållit på — det gäller också fort att ro över. Hans reskost bestod av några svarta brödbitar, några sillar och kokt potatis. Han var alldeles slut, då han omsider landade på en svensk kobbe. Där blev han omhändertagen av militär bevakningspersonal. Och sedan han hade fått ett par tallrikar soppa i sig började han berätta om vad han hade upplevt.

Både tysk och rysk fånge.

Han är tjugosex år gammal. När tyskarna bröt in i Polen deltog han i striderna redan från första dagen. Undan för undan måste de polska styrkorna retirera. Snart var de inne på det område, som Röda armén senare ockuperade, och då blev han rysk fånge. När tyskarna i juni 1941 angrep Ryssland blev mannen åter polsk soldat och kämpade som sådan i Polens ryska armé. Efter många och hårda strider blev han på nytt fånge på en tysk-finsk front och fördes därifrån till ett finskt fånglägger i Nordfinland. Det var därifrån som han omsider lyckades fly. Nu hade han kommit till Sverige och han kunde knappast i ord ge uttryck för sin glädje över att vara här.

De hårt prövade estländarna.

På ett annat ställe ute i skärgården fick några fiskare upp spåret efter en större flyktingskontigent. Den bestod av fyra män och en kvinna, alla från Estland. De var oerhört utmärglade och deras kläder kan lättast beskrivas med ordet — trasor! De hade levat i Estland då detta var ett fritt land, så fritt som Estland nu var före kriget, de hade upplevat den ryska tiden och de hade genomlevat tysk-ryska kriget och den därpå följande tyska ockupationen. Nu befarade de — och det med all rätt — nya strider i landet och en ny ockupation. De älskade varken ryssar eller tyskar. Och de hade som alla andra av sitt folk bara en enda önskan: att få vara fria människor i ett fritt Estland.

Hur myndigheterna tar hand om flyktingarna.

Vi kan anta att flyktingen kommer över till Sverige någonstans i Haparanda-trakten. Militär eller tullpersonal tar hand om honom och han överlämnas sedan till polisen i Haparanda. Först av allt ordnas nu en regelrätt "avlusning". Mannen får alltså bada, får nya rena kläder: Kostym, skjortor, underkläder, strumpor och skor. När detta är gjort och ett förberedande förhör hållits, underställes Statens Utlänningskommission ärendet för beslut. Samtidigt underrättas länsstyrelsen om omhändertagandet. Efter några dagar kommer telegrafiskt besked om hur polismyndigheterna skall förfara med flyktingen. Och efter lämplig karantänsbehandling föres han sedan till ett läger. Därmed är hela historien egentligen fullständigt klar.

Jangen.

2-månaders barn i flyktinggrupp.

HUDIKSVALL måndag.

TT. Nio finska flyktingar, fem män, två kvinnor och två barn, därav ett enendast två månader gammalt, anlände på måndagsmorgonen till Olmens fiskeläge i Hälsingtuna utanför Hudiksvall, där de hördes om flykten, som företagits i en motorbåt.